

**ΑΝΟΙΚΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΥΠΡΟΥ**

**ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ»**

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΜΑΣΤΕΡ

**ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ
ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ**

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Δρ. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, ΙΟΥΛΙΟΣ, 2013

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΜΑΣΤΕΡ

**ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ**

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Δρ. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, ΙΟΥΛΙΟΣ, 2013

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα	4
Περίληψη (στην Ελληνική)	8
Περίληψη (στην Αγγλική)	9
Ευχαριστίες	10

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
-----------------------	-----------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ	16
2.1 Ορισμός και εννοιολογική προσέγγιση της δημιουργικής λογιστικής	16
2.2 «Η Φύση Της Δημιουργικής Λογιστικής».....	19
2.3 Γενεσιουργές αιτίες του προβλήματος και κίνητρα άσκησης.....	22
2.4 Προσέγγιση της Δημιουργικής Λογιστικής	24
2.4.1 Λογιστικές απάτες και λάθη	24
2.4.2 «Οι Κόκκινες Σημαίες (Red Flags)»	24
2.5 Τεχνικές μέθοδοι για Δημιουργική Λογιστική	25
2.6 Θετική ή αρνητική θεώρηση της άσκησης της Δημιουργικής Λογιστικής	26
2.7 Οι λόγοι και οι συνέπειες της Δημιουργικής Λογιστικής	27
2.8 Τα μεγαλύτερα λογιστικά σκάνδαλα	28
2.9 Εφαρμογή στην Ελλάδα - Ελληνική Πραγματικότητα	29

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο

Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΩΣ ΜΕΣΟ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	31
3.1 Παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων	31
3.2 Κίνητρα παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων	33
3.3 Πρακτικές παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων.....	36
3.4 Τεχνικές παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων.....	37
3.5 Υφιστάμενη κατάσταση στην Ελλάδα.....	38

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ

ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ 42

4.1 Πωλήσεις – Λογαριασμοί εισπρακτέοι.....	42
4.1.1 <i>Συνήθειες παραποιήσεις στο κύκλωμα Πωλήσεων –Λογαριασμοί Εισπρακτέοι</i>	43
4.2 Αγορές και έξοδα εκμετάλλευσης	46
4.2.1 <i>Συνήθειες παραποιήσεις στο κύκλωμα Αγορές & Έξοδα Εκμετάλλευσης</i>	46
4.3 Συνήθειες παραποιήσεις στο Ενεργητικό	48
4.3.1 <i>Πάγια</i>	48
4.3.2 <i>Συμμετοχές (χρεόγραφα για μακροπρόθεσμη τοποθέτηση)</i>	50
4.3.3 <i>Άυλα ή Ασώματα Πάγια</i>	50
4.3.4 <i>Αποθέματα</i>	50
4.3.5 <i>Γραμμάτια εισπρακτέα</i>	52
4.3.6 <i>Sale and lease back</i>	53
4.4 Συνήθειες παραποιήσεις στο Παθητικό.....	55
4.4.1 <i>Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις</i>	55
4.4.2 <i>Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις</i>	55
4.4.3 <i>Προβλέψεις</i>	56

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο

ΑΝΑΛΥΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ 58

5.1 Ανάλυση Αποδοτικότητας	58
5.1.1 <i>Αριθμοδείκτης Συνολικής Αποδοτικότητας</i>	58
5.1.2 <i>Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων</i>	59
5.1.3 <i>Αριθμοδείκτης Μικτού Περιθωρίου Κέρδους</i>	59
5.2 Ανάλυση Κυκλοφοριακής Ταχύτητας ή Δραστηριότητας.....	60
5.2.1 <i>Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Ενεργητικού</i>	60
5.2.2 <i>Αριθμοδείκτης Καθαρών Πωλήσεων δια Σύνολο ενεργητικού</i>	60
5.2.3 <i>Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Αποθεμάτων</i>	61
5.2.4 <i>Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Απαιτήσεων</i>	61
5.2.5 <i>Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων</i>	61

5.3	Ανάλυση Ρευστότητας	62
5.3.1	Αριθμοδείκτης Γενικής Ρευστότητας.....	62
5.3.2	Αριθμοδείκτης Ειδικής Ρευστότητας.....	62
5.4	Ανάλυση Δανειακής Επιβάρυνσης	63
5.4.1	Ο αριθμοδείκτης Ίδια προς Ξένα Κεφάλαια	63
5.5	Ανάλυση Παγιοποίησης Περιουσίας	63
5.5.1	Αριθμοδείκτης Παγιοποίησης Περιουσίας	63
5.6	Ανάλυση χρηματοδότησης ενεργητικού.....	64
5.6.1	Αριθμοδείκτης Ίδια Κεφάλαια προς Πάγιο Ενεργητικό	64
5.6.2	Αριθμοδείκτης Απασχοληθέντα κεφάλαια προς Πάγιο Ενεργητικό.....	64
5.6.3	Αριθμοδείκτης Καθαρό Κεφάλαιο Κίνησης προς Κυκλοφορούν Ενεργητικό.....	65
5.7	Αριθμοδείκτης Χρεωκοπίας - Υπόδειγμα Z-SCORE	65
5.8	Σύγκριση μεταξύ αριθμοδεικτών και υποδειγμάτων πτώχευσης	66

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	68
6.1 Επιλογή δείγματος	68
6.2 Μεθοδολογία και ανάλυση δείγματος	70
6.3 Ανάλυση στατιστικής σημαντικότητας με τη χρήση του SPSS	71

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7ο

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	72
7.1 Αποτελέσματα για τον Κλάδο Βιομηχανικών – Κατασκευαστικών (Τεχνικών)	72
7.2 Αποτελέσματα για τον Κλάδο Εμπορίου.....	82
7.3 Αποτελέσματα για τον Κλάδο Μη Μεταλλικών-Ορυκτών, Τσιμέντων και Σίδερων	92
7.4 Αποτελέσματα για τον Κλάδο Τροφίμων – Ποτών και Αναψυκτικών	101
7.5 Αποτελέσματα για τον Κλάδο Υπηρεσιών Υγείας.....	113
7.6 Είδη εμφανιζόμενων παραβάσεων στις Εκθέσεις ελέγχου.....	122
7.7 Ανάλυση πιθανής χρεωκοπίας – Ευρήματα δείκτη Z-Score	125

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ 130

8.1 Συμπεράσματα 130

8.2 Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα 134

Βιβλιογραφία 136

Περίληψη (στην Ελληνική)

Η παρούσα διπλωματική εργασία με τίτλο «Η Δημιουργική Λογιστική και η παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων» εκπονήθηκε στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών του Ανοιχτού Πανεπιστημίου Κύπρου (Α.Π.ΚΥ) «Τραπεζική και Χρηματοοικονομική».

Στόχος της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η παρουσίαση του φαινομένου της παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων, μέσω της Δημιουργικής Λογιστικής. Επιπλέον στην εργασία ερευνούνται οι διάφορες πτυχές του φαινομένου της «Δημιουργικής Λογιστικής», οι λόγοι χρησιμοποίησής της, ο ρόλος και η σημασία που έχει η Δημιουργική Λογιστική για τις επιχειρήσεις, αναλύοντας τα πεδία εφαρμογής της και μελετώντας τις επιπτώσεις της.

Υπό την ίδια οπτική γωνία, επιχειρείται να διερευνηθεί εμπειρικά η εφαρμογή πρακτικών παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων από τις μη εισηγμένες εταιρίες στο Χρηματιστήριο Αθηνών και να εκτιμηθούν χρήσιμα συμπεράσματα αναφορικά με τις πρακτικές παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων, οι οποίες υιοθετήθηκαν από τις ελληνικές επιχειρήσεις και έγιναν αντιληπτές κατά τη διενέργεια του ελέγχου από τους ορκωτούς ελεγκτές-λογιστές. Τα αποτελέσματα της εργασίας επιβεβαιώνουν ότι η συνολική απόκλιση των αριθμοδεικτών ήταν αρκετή για να αλλοιώσει τη δημοσιευμένη από την αναμορφωμένη εικόνα που παρουσίασαν οι επιχειρήσεις του δείγματος.

«Η χρηματοοικονομική πληροφόρηση μπορεί να παρουσιαστεί είτε ως έργο του "Πικάσο" είτε ως έργο του "Μιχαήλ Άγγελου". Αυτό σημαίνει ότι δύο επιχειρήσεις μπορεί να είναι καθ' όλα όμοιες και, ωστόσο, η μία να παρουσιάζει κέρδη και η άλλη ζημίες. Το τρομαχτικό είναι ότι, εφόσον η λογιστική είναι "τέχνη", και οι δύο προσεγγίσεις είναι ορθές.»
Charles Di Lullo, 2006

Περίληψη (στην Αγγλική)

This thesis entitle “Creative Accounting and the falsification of Financial Statements” was produced in the context of the Graduate Programme of the Open University of Cyprus “Banking and Finance”.

The aim of the thesis is to present the phenomenon of counterfeiting of financial statements through the practice of creative accounting. In addition, the thesis also examines various aspects of the phenomenon of Creative Accounting, the reasons behind its use, the role and importance of creative accounting for companies and the analysis of its scope and implications.

In the same perspective, attempts are made to empirically examine the practical implementation of the falsification of financial statements of non-listed companies in the Athens Stock Exchange and to assess useful conclusions regarding the practical falsification of financial statements, which were adopted by Greek companies and occurred during the audit of certified accountants. These results confirm that the total deviation of the ratios was enough to alter the overall published image of the sampled companies.

Ευχαριστίες

Στην εκπόνηση της παρούσας μεταπτυχιακής εργασίας συνέβαλαν αρκετοί άνθρωποι τους οποίους οφείλω να τους ευχαριστήσω αφού η βοήθεια τους οδήγησε στην ποιοτικότερη παρουσίαση του θέματος.

Καταρχάς η συμβολή του επιβλέπον καθηγητή μου Γεωργόπουλου Αντώνιο υπήρξε καθοριστική στην ολοκλήρωση της μεταπτυχιακής εργασίας. Οι καίριες υποδείξεις του και η κριτική τόσο στο κείμενο όσο και στην ανάλυση οδήγησαν στο βέλτιστο αποτέλεσμα.

Επίσης, μέσα από την καρδιά μου, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου για την αμέριστη συμπαράσταση και ενθάρρυνση που με προσέφερε για την επιτυχή ολοκλήρωση της παρούσας μεταπτυχιακής εργασίας.

Τέλος, ευχαριστίες αξίζουν στο διοικητικό και ακαδημαϊκό προσωπικό του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων, της Σχολής Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου, για τις εμπειρίες και γνώσεις που αποκόμισα κατά τη διάρκεια πραγματοποίησης του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών.

Με εκτίμηση,
Κων/νος Γρηγορίου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο όρος «Δημιουργική Λογιστική» ή αλλιώς «Επινοητική Λογιστική», ή «Ενεργητική Λογιστική» – στα αγγλικά «Creative accounting» - είναι σχετικά καινούριος, το πρόβλημα, όμως, που αφορά στη σκόπιμη παρέμβαση στις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων είναι αρκετά παλιό και ιδιαίτερα τα τελευταία δεκαπέντε περίπου χρόνια έχει λάβει ανησυχητικές διαστάσεις σε ολόκληρο τον κόσμο. Αν και δεν υπάρχει μέχρι σήμερα συμφωνία των μελετητών ως προς την ακριβή ονομασία του εν λόγω προβλήματος, ωστόσο, ο όρος Δημιουργική Λογιστική φαίνεται να το αποδίδει καλύτερα. Σύμφωνα με την ετυμολογία οι παραπάνω ορισμοί αναφέρονται σε κάτι θετικό π.χ. “ικανός για δημιουργία” και “αποτελεσματικός” που δηλώνει ενέργεια. Το ίδιο ισχύει και στον αγγλικό τίτλο “create” που και αυτός δηλώνει μια θετική ενέργεια - πράξη. Στο σημείο αυτό οδηγούμαστε σε μια αντίφαση με την οποία προκύπτει το ερώτημα: «Πώς μια λέξη που δηλώνει κάτι θετικό να χρησιμοποιείται για κάτι που έχει αρνητικό σκοπό;».

Όταν αναφερόμαστε στην έννοια της Δημιουργικής Λογιστικής εννοούμε την κακή διαχείριση δεδομένων (κανόνων - standards) της λογιστικής. Γι' αυτό, θεωρητικά, ένα σύστημα γενικών αρχών είναι πολύ καλύτερο από ένα σύστημα αυστηρών κανονισμών, καθώς μπορεί να προσαρμόζεται στις ανάγκες της κάθε επιχείρησης και της κάθε περίπτωσης και να οδηγεί τελικά σε μια πιο σωστή απεικόνιση της πραγματικότητας, όταν γίνεται από επαγγελματίες με ικανότητες και ηθικές αρχές.

Η Δημιουργική Λογιστική (creative accounting) αποτελεί ένα φαινόμενο που τα τελευταία χρόνια έχει πάρει μεγάλες διαστάσεις όχι μόνο στη χώρα μας αλλά σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι συνέπειες της εφαρμογής θεμιτών αλλά και αθέμιτων μεθόδων εντοπίζονται στα δημοσιευμένα αποτελέσματα των επιχειρήσεων. Το φαινόμενο αυτό έχει απασχολήσει έντονα την ακαδημαϊκή κοινότητα και έχει αποτελέσει σημαντικό πεδίο έρευνας ιδιαίτερα μετά τα χαρακτηριστικά εταιρικά σκάνδαλα παγκόσμιας κλίμακας (Enron, Parmalat, BCCI-Barings, Cendant,) που προκάλεσαν τριγμούς στις διεθνείς αγορές και απεμπόλησαν οποιαδήποτε σχέση εμπιστοσύνης των εταιρειών με τους επενδυτές, τους μετόχους, τους πιστωτές και τους εργαζόμενους.

Ο Griffiths (1986) αναφέρει στη λεγόμενη βίβλο του επιχειρηματικού κόσμου ότι η «Δημιουργική Λογιστική είναι το μεγαλύτερο κόλπο μετά το Δούρειο Ίππο».

Η Δημιουργική Λογιστική βρίσκεται συχνά στη ρίζα πολλών περιπτώσεων λογιστικής απάτης μέσω της παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων. Ανώτερα διοικητικά στελέχη εταιρειών που ενέχονται σε μη αληθείς λογιστικές απεικονίσεις των οικονομικών τους δεδομένων, εξασκούν την προαίρεσή τους για να διαχειρίζονται τους λογιστικούς αριθμούς με σκοπό την εξυπηρέτηση ατομικών ή εταιρικών συμφερόντων. Είναι γεγονός ότι οι πρακτικές της Δημιουργικής Λογιστικής είναι ιδιαίτερα ελκυστικές για τα στελέχη επιχειρήσεων λόγω της τεράστιας ανταγωνιστικότητας και του πολύπλοκου επιχειρησιακού περιβάλλοντος.

Τα μεγάλα εταιρικά σκάνδαλα έδειξαν ότι στην αλλοίωση των λογιστικών καταστάσεων δεν εμπλέκονται μόνο τα στελέχη διαφορετικού επιπέδου ιεραρχίας μέσα στην επιχείρηση και συνεργαζόμενοι χρηματοπιστωτικοί οίκοι, αλλά και οι ίδιες οι ελεγκτικές εταιρείες που με τα λάθη και τις παραλήψεις τους, εσκεμμένα ή μη, δεν αξιολογούν πολλές φορές αποτελεσματικά την ακρίβεια και την ορθότητα των λογιστικών καταστάσεων.

Έτσι, το πρόβλημα δε βρίσκεται στους κανόνες, ή τουλάχιστον όχι αποκλειστικά σε αυτούς, αλλά στην κακή χρήση τους. Έτσι οδηγούμαστε σε μια πληροφορία αλλοιωμένη και παραπλανητική, δηλαδή στην κάλυψη ατελειών ορισμένων επιχειρήσεων με σκοπό την προσέγγιση περισσότερων επενδυτών.

Αυτή η πράξη μπορεί να είναι εκούσια ή ακούσια. Εμείς δε θα αναφερθούμε στην περίπτωση της ακούσιας πράξης, όπου οι επιχειρήσεις εν αγνοία τους διαχειρίζονται τους κανόνες της λογιστικής λανθασμένα αλλά στις επιχειρήσεις εκείνες που ηθελημένα χρησιμοποιούν τους κανόνες για να πραγματοποιήσουν τους σκοπούς τους.

Σκοπός λοιπόν της παρούσας εργασίας είναι να εξετάσει το φαινόμενο της Δημιουργικής Λογιστικής, να ορίσει το βαθμό στον οποίο συσχετίζεται με την ανεπάρκεια του ελέγχου, με την καταστρατήγηση των λογιστικών αρχών, την εκμετάλλευση των «χαλαρών» πλαισίων που θέτουν τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, καθώς και την εστίαση στην αθέμιτη Δημιουργική Λογιστική, με τη μορφή λογιστικής απάτης.

Υπό αυτό το πρίσμα σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αποτυπωθεί όχι μόνο εννοιολογικά, αλλά κυρίως μέσω των εμπειρικών δεδομένων και μέσω και της συγκριτικής ανάλυσης του δείγματος των οικονομικών μονάδων, πριν και μετά την

αναμόρφωση, και να φανεί σε τι βαθμό αλλάζει η οικονομική εικόνα κάθε επιχείρησης με απώτερο σκοπό να αναδειχθεί η σημαντικότητα και η σπουδαιότητα των παρατηρήσεων των ορκωτών ελεγκτών, καθώς και η ποιότητα των πληροφοριών και των συμπερασμάτων που συνάγονται μέσω της αναμόρφωσης.

Γενικότερα, με γνώμονα την πληρέστερη αποτύπωση του σκοπού της έρευνας, αρχικά συγκεντρώθηκαν οι λογιστικές καταστάσεις οι οποίες είχαν δημοσιευθεί για τη χρήση 2011 με βάση τα σχόλια των ορκωτών ελεγκτών έχοντας αναμορφώσει τις λογιστικές αυτές καταστάσεις, ώστε να παρουσιάζουν τη σωστή εικόνα για την κάθε επιχείρηση για το έτος 2011. Μετά τη συγκέντρωση των αρχικών και αναμορφωμένων ισολογισμών, δίνεται μία σύντομη περιγραφική έκθεση σχετικά με τις αποκλίσεις που εμφάνισε η εταιρεία σε κάθε λογαριασμό. Στη συνέχεια, ανά κλάδο και για κάθε αριθμοδείκτη που παρουσιάζει απόκλιση μετά την αναμόρφωση τόσο σε θεωρητικό επίπεδο όσο και με τη χρήση της περιγραφικής στατιστικής, ελέγχουμε κατά πόσο οι διαφορές αυτές μεταξύ αρχικών και αναμορφωμένων δεικτών είναι στατιστικά σημαντικές.

Τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα που προκύπτουν δεν αφορούν στο σύνολο των κλάδων μιας οικονομίας ούτε στο σύνολο των μη εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αθηνών επιχειρήσεων, καθώς τούτο θα ξέφευγε, τόσο σε έκταση, όσο και σε δυσκολία ελέγχου και διασταύρωσης πληροφοριών, από τα όρια μιας διπλωματικής εργασίας. Σε αυτά τα πλαίσια η παρούσα εργασία δύναται να συνδράμει αφενός από ακαδημαϊκής πλευράς μέσω της ερευνητικής μεθοδολογίας που αναπτύσσει, αφετέρου από πρακτικής πλευράς, μέσω αποτύπωσης των πραγματικών αποτελεσμάτων. Τα αποτελέσματα αυτά αφορούν στους κλάδους και στις επιχειρήσεις οι οποίες αναφέρονται στην παρούσα εργασία και έχουν επιλεγεί ως αντιπροσωπευτικό δείγμα με σκοπό την εξαγωγή συμπερασμάτων, αναφορικά με τη σπουδαιότητα των παρατηρήσεων των ορκωτών ελεγκτών στις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις.

Η εργασία στηριζόμενη σε ξένη και ελληνική αρθρογραφία και βιβλιογραφία αποτελείται στο σύνολό της από οκτώ κεφάλαια.

Ειδικότερα, η εργασία χωρίζεται σε τρεις κύριες ενότητες: θεωρητική διερεύνηση (κεφάλαια 1, 2, 3, 4 και 5), εμπειρική διερεύνηση (κεφάλαια 6 και 7) και τα αποτελέσματα (κεφάλαιο 8).

Πιο συγκεκριμένα, στο κεφάλαιο 1 αρχικά παρουσιάζεται ο προσδιορισμός του προβλήματος, η σχετική διεθνής εμπειρία και ο βασικός σκοπός της εργασίας. Το

κυριότερο συμπέρασμα και οι περιορισμοί της εργασίας παρατίθεται στην συνέχεια του κεφαλαίου. Το εν λόγω κεφάλαιο ολοκληρώνεται με την περιγραφή της γενικής μεθοδολογίας της έρευνας και την διάρθρωσή της.

Στο δεύτερο κεφάλαιο ο οποίος τιτλοφορείται «η έννοια της Δημιουργικής Λογιστικής» παρουσιάζεται η εννοιολογική προσέγγιση της Δημιουργικής Λογιστικής και αναλύεται η φύση και οι γενεσιουργές αιτίες της. Επίσης παρουσιάζονται τεχνικές μέθοδοι εφαρμογής της Δημιουργικής Λογιστικής, τους λόγους και τις συνέπειες από την εφαρμογή της και τελειώνουμε με μια σύντομη αναφορά για τα μεγαλύτερα λογιστικά σκάνδαλα με την εφαρμογή της Δημιουργικής Λογιστικής στην Ευρώπη και στην Ελλάδα.

Στην συνέχεια, στο κεφάλαιο 3, το οποίο τιτλοφορείται «Η Δημιουργική Λογιστική ως μέσο παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων» παρουσιάζονται τεχνικές, πρακτικές και τα κίνητρα παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων καθώς και την υφιστάμενη κατάσταση στην Ελλάδα.

Με το κεφάλαιο 4, το οποίο τιτλοφορείται «τεχνικές άσκησης Δημιουργικής Λογιστικής και παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων ολοκληρώνεται η θεωρητική προσέγγιση της εν λόγω εργασίας. Δίδεται έμφαση στα λογιστικά τεχνάσματα που χρησιμοποιούνται ώστε να χειραγωγηθούν τα λογιστικά αποτελέσματα μέσω του κυκλώματος των πωλήσεων-λογαριασμών εισπρακτέων, των αγορών και εξόδων εκμετάλλευσης, των αποθεμάτων, του πάγιου ενεργητικού καθώς και μέσω των προβλέψεων και της μεθόδου Sale and Lease Back. Παρατίθενται επίσης, οι τρόποι με τους οποίους μπορούν να επηρεαστούν οι αριθμοδείκτες από τις πιθανές αλλοιώσεις των οικονομικών καταστάσεων.

Με το κεφάλαιο 5, το οποίο τιτλοφορείται «Ανάλυση χρηματοοικονομικών δεικτών» ολοκληρώνεται η θεωρητική προσέγγιση της εν λόγω εργασίας. Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο σκιαγραφούνται τα χαρακτηριστικά της χρηματοοικονομικής ανάλυσης μέσω των αριθμοδεικτών.

Η εμπειρική έρευνα της εργασίας αποτελείται από τα κεφάλαια 6 και 7. Ειδικότερα στο κεφάλαιο 6 παρουσιάζεται η ερευνητική μεθοδολογία μέσω παράθεσης τόσο των περιγραφικών όσο και των στατιστικών μεθόδων που χρησιμοποιούνται στην έρευνα.

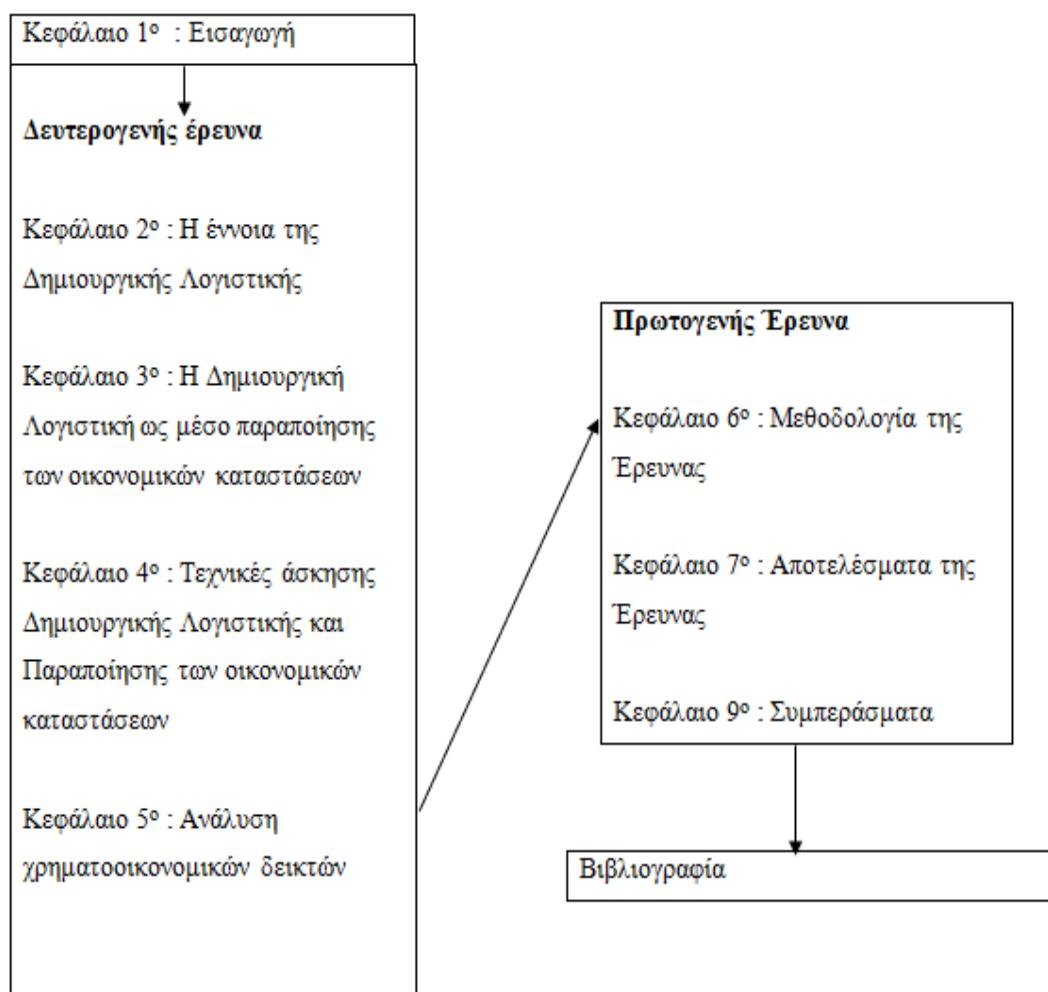
Τα αποτελέσματα της έρευνας αναλύονται στο κεφάλαιο 7. Μάλιστα με γνώμονα την πληρέστερη αποτύπωση του σκοπού της έρευνας, τα αποτελέσματα διακρίνονται σε βασικές ενότητες. Αρχικά παρατίθενται τα περιγραφικά

αποτελέσματα (μέσω εκτενούς ανάλυσης) για κάθε μία από τις πέντε επιλεγόμενες εταιρείες του κάθε κλάδου. Στην συνέχεια παρουσιάζεται η διαφοροποίηση των αποτελεσμάτων και η απόκλιση μετά την αναμόρφωση τόσο σε θεωρητικό επίπεδο όσο και με την χρήση της περιγραφικής στατιστικής ελέγχοντας κατά πόσο οι διαφορές αυτές μεταξύ αρχικών και αναμορφωμένων δεικτών είναι στατιστικά σημαντικές.

Στο τελευταίο κεφάλαιο παρατίθενται συνοπτικά τα βασικά συμπεράσματα της έρευνας, αναλύονται οι κύριοι περιορισμοί της τόσο στη μεθοδολογία όσο και στα δεδομένα και εξετάζονται οι προτάσεις για μελλοντική έρευνα.

Η παρούσα εργασία ολοκληρώνεται με τις βιβλιογραφικές αναφορές οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν. Περιλαμβάνονται νεότερες μελέτες και έρευνες, από εξειδικευμένα και επιστημονικά καταρτισμένα έντυπα, βιβλία και πηγές του διαδικτύου.

Το εννοιολογικό πλαίσιο της παρούσας μεταπτυχιακής εργασίας μπορεί να αποτυπωθεί υπό μορφή σχεδιαγράμματος όπως παρακάτω:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

2.1 Ορισμός και εννοιολογική προσέγγιση της δημιουργικής λογιστικής

Η Δημιουργική Λογιστική αποτελεί αναμφισβήτητα ένα σύγχρονο πρόβλημα στην παγκοσμιοποιημένη οικονομία και το χρηματοοικονομικό σύστημα παρόλο που τις ρίζες του τις συναντάμε πριν από πολλές δεκαετίες. Ειδικοί και ακαδημαϊκοί έχουν διατυπώσει διαφορετικούς ορισμούς για το εξεταζόμενο φαινόμενο τοποθετώντας όμως το ζήτημα στην ίδια βάση.

Η «Δημιουργική Λογιστική» έχει γίνει πολλές φορές αντικείμενο μελέτης, ωστόσο δεν έχει επιτευχθεί συναίνεση για ένα μοναδικό ορισμό του όρου. Στην Αμερική, ο όρος που χρησιμοποιείται εκτενέστερα στη λογοτεχνία είναι το earnings management, ενώ στην Ευρώπη προτιμάται το creative accounting. Όροι που έχουν χρησιμοποιηθεί για να περιγράψουν τη Δημιουργική Λογιστική, την ωραιοποίηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και την διαχείριση των κερδών είναι :

- Εξομάλυνση κερδών (Income smoothing)
- Οικονομική Κατάσταση Διαχείρισης (Financial statement management)
- Το παιχνίδι αριθμών (The numbers game)
- Επιθετική λογιστική (Aggressive accounting)
- Αλλοιωνοντας τα βιβλία (Juggling the books)
- Λογιστική μαγεία (Accounting magic)
- Εισόδημα δανεισμού από το μέλλον (Borrowing income from the future)
- Banking income for the future (Εσοδα από τραπεζικές εργασίες για το μέλλον)
- Ευπρεπισμός και καλυτέρευση των λογιστικών καταστάσεων με σκόπιμες πράξεις η παραλείψεις (Window dressing)
- Λογιστική αλχημεία (Accounting alchemy)

Οι Amat, Blake και Dowds (1999)¹ ορίζουν τη Δημιουργική Λογιστική «ως μία διαδικασία, όπου οι λογιστές αξιοποιούν τις γνώσεις τους για τους λογιστικούς κανόνες προκειμένου να χειραγωγήσουν τα μεγέθη που εμφανίζονται στους λογαριασμούς μιας επιχείρησης.» Επιπλέον στο άρθρο τους επιλέγουν τέσσερις μελέτες από το Ηνωμένο Βασίλειο, προκειμένου να διευκρινίσουν το τι συνιστά Δημιουργική Λογιστική. Βέβαια η κάθε μία από αυτές διερευνά το ζήτημα από μία συγκεκριμένη δική της οπτική γωνία.

- Ο Ian Griffiths (1986)², από δημοσιογραφική άποψη, παρατηρεί ότι κάθε εταιρεία στη χώρα του παραποιεί τα κέρδη της και οι δημοσιευμένες λογιστικές καταστάσεις βασίζονται σε ένα διακριτικό και ευπρεπές «μαγείρεμα» των βιβλίων, το οποίο προσπαθεί να κρύψει κάθε ενοχή του επιχειρηματία, όταν διατίθεται στο κοινό και που σε τελική ανάλυση είναι απόλυτα δικαιολογημένο.
- Ο Jameson M. (1998)³ από την πλευρά του λογιστή αναφέρει ότι «οι λογιστικές διεργασίες αποτελούνται από σχέσεις και αντιμετώπιση πολλών ζητημάτων κρίσεως καθώς επίσης και από αποφάσεις επί αντιθέσεων μεταξύ ανταγωνιζόμενων προσεγγίσεων στην παρουσίαση των αποτελεσμάτων εκ χρηματοοικονομικών γεγονότων και συναλλαγών. Αυτή η ευελιξία παρέχει στο λογιστή τη δυνατότητα διαχείρισης, εξαπάτησης, ψευδούς καταχώρησης και παρουσίασης των διαφόρων στοιχείων. Οι δραστηριότητες αυτές, οι οποίες ασκούνται από λιγότερα ευσυνείδητα στοιχεία του λογιστικού επαγγέλματος, έχουν γίνει γνωστές ως Δημιουργική Λογιστική.
- Ο Terry Smith (1996)⁴, από την πλευρά των επενδυτικών αναλυτών, δηλώνει ότι «το 1980 στη Μεγάλη Βρετανία το μεγαλύτερο ποσοστό κερδών των επιχειρήσεων ήταν προϊόν της επιδεξιότητας των λογιστών και δεν προήλθαν από πραγματική οικονομική ανάπτυξη. Συγκεκριμένα, τα αποτελέσματα εκείνης της περιόδου ήταν συνέπεια συνένωσης λογιστικών τεχνασμάτων και όχι πραγματικής ανάπτυξης».

---

¹ Amat O., Blake J. and Dowds J. (1999) : «The ethics of creative accounting», Journal of Economic Literature, classification : M41.

² Griffiths I. (1992) : «Creative Accounting – How to make your profits what you want them to be», Cox & Wyman Limited, η πρώτη έκδοση έγινε το 1986 από την Unwin Hyman, London

³ Jameson M. (1988) : «A practical Guide to creative accounting» Kogan Page Limited

⁴ Smith T. (1996) : «Accounting for Growth», Random House UK Limited, p. 5, 21-23, 27-28

-
- Ο ακαδημαϊκός Kamal Naser (1993)⁵ παρέθεσε τον εξής ορισμό: «Η Δημιουργική Λογιστική είναι η μετάλλαξη των χρηματοοικονομικών στοιχείων, από το τι είναι πραγματικά, σε αυτό που επιθυμούν οι συντάκτες, εκμεταλλευόμενοι τους υπάρχοντες κανόνες και/ ή αδιαφορώντας γι' αυτούς ή για μερικούς από αυτούς »

Ένας άλλος ορισμός που αποδίδει επαρκώς την έννοια της Δημιουργικής (ή επινοητικής) Λογιστικής είναι αυτή του Baralexis Sp. (2004)⁶ που την περιγράφει ως «την εκμετάλλευση των αδυναμιών των λογιστικών κανόνων και νόμων ή ακόμα και την παραβίαση αυτών, με απώτερο σκοπό την παρουσίαση των λογιστικών καταστάσεων όχι όπως αυτές θα έπρεπε κανονικά να είναι, αλλά όπως συμφέρει κάθε φορά την επιχείρηση να εμφανίζονται».

Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειώσουμε με βάση τους παραπάνω ορισμούς ότι η Δημιουργική Λογιστική συνδέεται στενά με το χειρισμό των λογιστικών προτύπων. Ειδικότερα, η διάδοση της Δημιουργικής Λογιστικής είναι ιδιαίτερος διαδεδομένη στη Μεγάλη Βρετανία σε σύγκριση με:

- τις χώρες της ηπειρωτικής Ευρώπης όπως Γαλλία, Γερμανία, Ισπανία όπου η παράδοση του Ρωμαϊκού Δικαίου και οι αυστηροί λογιστικοί κανόνες δεν επιτρέπουν στο λογιστή να κάνει κινήσεις που να τον ευνοούν.
- τις Η.Π.Α., όπου αν και υπάρχει η παράδοση του εθιμικού δικαίου όπως στη Μεγάλη Βρετανία, παρόλα αυτά ο υψηλός κίνδυνος και το υψηλό κόστος ενός πιθανού δικαστικού αγώνα έχουν οδηγήσει το λογιστικό επάγγελμα στη διαμόρφωση πολύ λεπτομερών διαδικασιών οι οποίες αποτελούν τη βάση για μια ενδεχόμενη δίκη. Αντιθέτως, ο κίνδυνος δικαστικού αγώνα για παρόμοιες περιπτώσεις είναι αρκετά μικρότερος στη Μεγάλη Βρετανία.

Ενώ, από τη μία μεριά, αυτή χρειάζεται να παραμείνει αρκετά ευέλικτη ούτως ώστε να είναι σε θέση να αντιμετωπίζει μία μεγάλη ποικιλία καταστάσεων και να τις αντιπροσωπεύει με ακρίβεια στους λογαριασμούς, από την άλλη μεριά αυτή η ευελιξία παρέχει ευκαιρίες για παραποιήσεις, απάτες και λανθασμένες απεικονίσεις.

Έτσι μπορούμε να πούμε ότι η Δημιουργική Λογιστική είναι κάθε πράξη από την πλευρά της διοίκησης, η οποία επηρεάζει το εισόδημα που έχει αναφερθεί και παρέχει μη αληθές οικονομικό πλεονέκτημα στην επιχείρηση. Για την ακρίβεια, το

---

⁵ Naser K. (1993) : «Creative Financial Accounting», Prentice Hall International (uk) limited

⁶ Baralexis Sp. (2004) : «Creative accounting in small advancing countries: The Greek case», Managerial Auditing Journal, Vol. 19 Iss: 3 pp. 440 - 461

πλεονέκτημα από μακροπρόθεσμα πιθανώς να είναι καταστροφικό».⁷ Επίσης η πράξη αυτή περιλαμβάνει την επαναλαμβανόμενη συλλογή της λογιστικής επιμέτρησης ή των αναφερόμενων κανόνων, το αποτέλεσμα του οποίου είναι να αναφερθεί ένα εισόδημα με μικρότερη διακύμανση από την τάση που θα εμφανιζόταν σε άλλη περίπτωση.⁸

Θα πρέπει να διευκρινισθεί ότι η εφαρμογή της δημιουργικής λογιστικής δεν αποτελεί κατ' ανάγκη και «παρανομία». Επικεντρώνεται στην εκμετάλλευση της απουσίας κάποιου κανονισμού ή στην επιλογή επιτρεπτών λογιστικών μεθόδων, που ίσως όμως να μην είναι οι κατάλληλες στη συγκεκριμένη περίπτωση, για να δείξουν μία συγκεκριμένη επιθυμητή εικόνα των χρηματοοικονομικών αποτελεσμάτων και της χρηματοοικονομικής θέσης μίας οντότητας. Καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η Δημιουργική Λογιστική συνίσταται στη σκόπιμη αποφυγή υφιστάμενων κανονισμών ή τη σκόπιμη εκμετάλλευση της έλλειψης κανονισμών για την επίτευξη συγκεκριμένου αποτελέσματος ή την παρουσίαση συγκεκριμένης εικόνας στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Πεδίο εφαρμογής της Δημιουργικής Λογιστικής αποτελεί το περιεχόμενο όλων των οικονομικών καταστάσεων, όπως :

- Ισολογισμός
- Κατάσταση Λογαριασμού Αποτελεσμάτων Χρήσης
- Κατάσταση Μεταβολής Ιδίων Κεφαλαίων
- Κατάσταση Ταμειακών Ροών
- Γνωστοποιήσεις⁹

2.2 «Η Φύση Της Δημιουργικής Λογιστικής»

Η φύση της Δημιουργικής Λογιστικής είναι ένα θέμα από το οποίο πηγάζει πολύ μεγάλη αμφισβήτηση λόγω της μη δυνατότητας προσδιορισμού ενός ορισμού ο οποίος θα διευκολύνει τη σε βάθος έρευνα του ζητήματος.

---

⁷ Merchant, Kenneth A., Rockness, J. (1994) : «The ethics of managing earnings: An empirical investigation». *Journal of Accounting and Public Policy* 13, 79-94.

⁸ Copeland R.M. (1968) : «Income smoothing», *Journal of Accounting Research*, VVI, Supplement, pp.101-116.

⁹ Βλάχος Χ. και Λουκά Λ. (2009) : «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα,» Εκδόσεις Παπαζήση Globaltraining, Αθήνα.

Ο Naser (1993)¹⁰ ισχυρίστηκε ότι η Δημιουργική Λογιστική δεν αντιβαίνει ευθέως το νόμο, απλώς λειτουργεί μέσα στο γράμμα του νόμου και των λογιστικών προτύπων. Στην ουσία πρόκειται για μια διαδικασία χρησιμοποίησης των κανόνων, όχι κατ' ανάγκη παρακάμπτοντάς τους, αλλά για μια διαδικασία «ευκαμψιάς» των κανόνων προκειμένου να καταρτισθούν οι λογιστικές καταστάσεις έτσι ώστε να φαίνονται διαφορετικές από αυτό που προτίθενται οι κανόνες.

Την ίδια άποψη φαίνεται να έχουν και οι Whelan και McBarnet (1999)¹¹ οι οποίοι θεωρούν τη Δημιουργική Λογιστική «τελείως νόμιμη» (perfectly legal) και αυτό δίνουν ως τον κύριο λόγο για τον οποίο η Δημιουργική Λογιστική αποδείχθηκε τόσο δύσκολο να ελεγχθεί στο παρελθόν.

Ο Griffiths (1986)¹² επίσης τη θεωρεί ως πλήρως θεμιτή (totally legitimate) και υποστηρίζει ότι καμία από τις εταιρείες, τις οποίες ο ίδιος έχει εξετάσει, δεν παραβαίνει τις Γενικά Αποδεκτές Αρχές. Η θεμιτή λογιστική περιγράφει τις γενικά παραδεκτές αρχές της λογιστικής, οι οποίες επιτρέπουν στις επιχειρήσεις να εκθέσουν τα χρηματοοικονομικά τους αποτελέσματα, τα οποία ενδεχομένως να μην αντικατοπτρίζουν σωστά την ουσία των επιχειρηματικών τους λειτουργιών και δραστηριοτήτων. Οι μέθοδοι της θεμιτής δημιουργικής λογιστικής είναι αξιοσημείωτες, καθώς παραμένουν στη χρήση, ως γενικά παραδεκτές λογιστικές αρχές, ακόμη κι αν μερικές φορές φαίνονται να είναι παραπλανητικές (παραπλανητική λογιστική). Αντιθέτως η αθέμιτη λογιστική καταστρατηγεί τις οικονομικές καταστάσεις, παραβιάζει τις αρχές και τους κανόνες, παραπληροφορεί το επενδυτικό κοινό με στόχο τη μείωση ή την αύξηση τους αποτελέσματος.¹³

Αν και πολλοί συγγραφείς θέτουν επιχειρήματα υπέρ της Δημιουργικής Λογιστικής, η γνώμη του κοινού διχάζεται για τη νομιμότητα της. Σύμφωνα με διερεύνηση ενός δείγματος ελεγχόμενων εταιριών από τον Naser (1993)⁶, προέκυψαν τα παρακάτω αποτελέσματα.

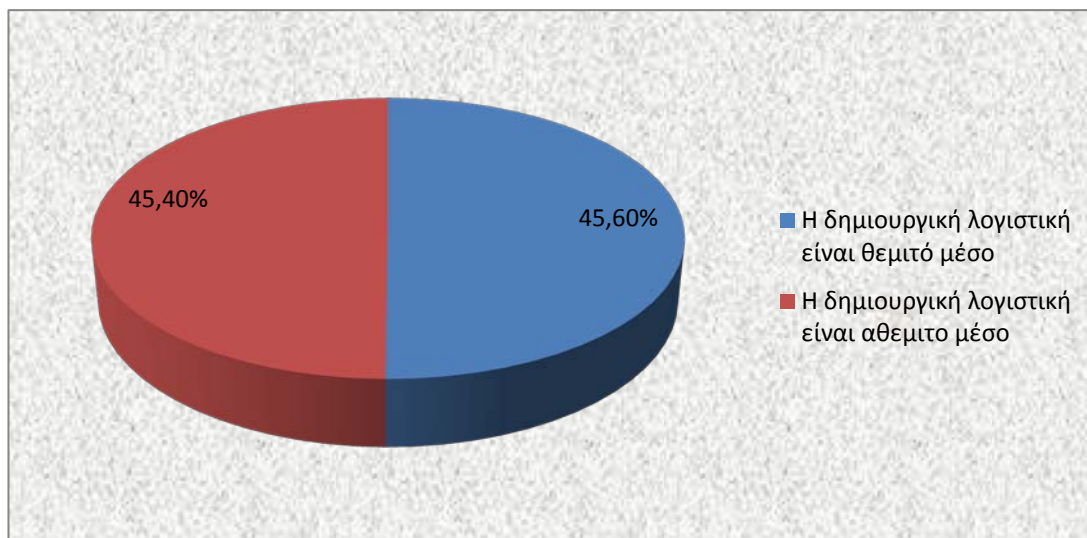
---

¹⁰ Naser K. (1993) : «Creative Financial Accounting», Prentice Hall International (uk) limited

¹¹ Whelan C. and McBarnet, D. (1999) : «Creative accounting and the Cross-Eyed Javelin Thrower», John Wiley & Sons Ltd.

¹² Griffiths I. (1992) : «Creative Accounting – How to make your profits what you want them to be», Cox & Wyman Limited, η πρώτη έκδοση έγινε το 1986 από την Unwin Hyman, London

¹³ Asif Mahbub Karim, Rehana Fowzia and Md. Mamunur Rashid (2011) : «Cosmetic Accounting Practices in Developing Countries: Bangladesh Perspectives» World Journal of Social Sciences Vol. 1. No. 3. Pp. 1-15

Ο ερευνητής σημειώνει, όμως, ότι αν εκείνοι που ανταποκρίθηκαν στο ερωτηματολόγιό του και συμφωνούν με τη νομιμότητα της Δημιουργικής Λογιστικής, αποδεχτούν πως ο σκοπός της λογιστικής αυτής είναι να παραπλανά, τότε είναι δύσκολο να δοθεί σαφής εξήγηση στις απαντήσεις τους. Επιπλέον, οι συμμετέχοντες στην έρευνα δηλώνουν σίγουροι ότι η πρακτική της Δημιουργικής Λογιστικής θα συνεχισθεί, γεγονός που επιβεβαιώνεται σήμερα, εν έτει 2013, δηλαδή 20 χρόνια μετά τη διεξαγωγή της συγκεκριμένης μελέτης. Τέλος, περισσότεροι από τους μισούς ερωτηθέντες θεωρούν τη χρήση της Δημιουργικής Λογιστικής ένα σοβαρό πρόβλημα και σχεδόν το σύνολο του δείγματος συμφωνεί ότι το πρόβλημα αυτό ουδέποτε θα λυθεί πλήρως.

Ανεξαρτήτως της συζητήσεως επί της νομιμότητάς της, οι Whelan και McBarnet (1999)⁷ ισχυρίζονται ότι η Δημιουργική Λογιστική παραμένει ελκυστική στις εταιρείες για εμφανείς λόγους. Δεξιότητες της λογιστικής πράξης μπορούν να χειρίζονται προς όφελος των εταιρειών τους, τους αριθμοδείκτες και ως εκ τούτου, να διογκώνουν τα αναφερόμενα/δημοσιευόμενα κέρδη ή να ελαχιστοποιούν τις ζημιές, να επιτυγχάνουν πρόσβαση σε πηγές χρηματοδότησης οι οποίες διαφορετικά δεν μπορούσαν να ανακύψουν, να βελτιώνουν την απόδοση της διοίκησης (και τις καταβολές αμοιβών σε αυτήν οι οποίες σχετίζονται με την απόδοση), να παρακάμπτουν περιορισμούς για δανεισμό, να συγκαλύπτουν χρηματοπιστωτικούς κινδύνους και να διαφεύγουν του ελέγχου των μετόχων, κ.ο.κ..

Στο πλαίσιο της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης στις μέρες μας, η Δημιουργική Λογιστική θα αναφέρεται πιο συχνά ως ένα πεδίο από όπου αναμένεται είτε να προσφέρει λύσεις είτε να κατηγορείται για όλες τις αρνητικές εξελίξεις. Ο Salustro and Leburn (2000) ανέφεραν : «Οι περίοδοι της κρίσης είναι μια δοκιμασία

για τις επιχειρήσεις που επηρεάζει την ταμειακή ροή τους και τη δημιουργία κινδύνων, με συνέπεια η λογιστική να μην αντιμετωπίζεται όπως πρέπει. Ως εκ τούτου, οι επιχειρηματίες μπαίνουν στον πειρασμό να καταφεύγουν σε έξυπνες, πιο συχνά αμφισβητήσιμες διαδικασίες, για καλύτερη παρουσίαση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης.

2.3 Γενεσιουργές αιτίες του προβλήματος και κίνητρα άσκησης

Η άσκηση της Δημιουργικής Λογιστικής προκύπτει από τη σύγκρουση των συμφερόντων που υφίσταται μεταξύ της διοίκησης της επιχείρησης και των χρηστών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων ως προς την παρουσίαση των καταστάσεων αυτών. Η ευελιξία των λογιστικών κανόνων επιτρέπει στη διοίκηση να είναι «δημιουργική» στην προετοιμασία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Ειδικότερα, ως προς τις γενεσιουργές αιτίες άσκησης της Δημιουργικής Λογιστικής ο αναφέρονται οι παρακάτω παράγοντες ¹⁴ :

- Η άντληση κεφαλαίων από την κεφαλαιαγορά, και ειδικότερα ο δανεισμός από τράπεζες και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, καθώς και η άντληση κεφαλαίων από το χρηματιστήριο
- Η διανομή μερίσματος ή η μερισματική πολιτική που επιλέγουν να ακολουθήσουν οι επιχειρήσεις
- Η αποζημίωση ή οι αμοιβές που λαμβάνουν τα διοικητικά στελέχη (bonus compensation)
- Η κερδοσκοπία της διοίκησης επί της τιμής της μετοχής (insider trading)
- Το πολιτικό κόστος
- Η πίεση από τους θεσμικούς επενδυτές
- Η πίεση από τα εργατικά συνδικάτα
- Η πίεση από τους χρηματοοικονομικούς αναλυτές
- Η φοροδιαφυγή ή φοροαποφυγή των επιχειρήσεων
- Ο ανταγωνισμός των οικονομικών μονάδων
- Οι συγχωνεύσεις και οι εξαγορές επιχειρήσεων

Οι διαχειριστές της εταιρείας θέλουν να αλλάξουν τις οικονομικές τους καταστάσεις είτε για να πάρουν μια καλύτερη διοικητική θέση ή περισσότερα κέρδη.

---

¹⁴ Μπαλαλέξης Σπ. (2003): «Πανεπιστημιακές Παραδόσεις στο μάθημα της Επιοητικής Λογιστικής» Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής

Μερικά από τα σημαντικότερα κίνητρα για άσκηση της Δημιουργικής Λογιστικής συνοψίζονται παρακάτω : ¹⁵

- Για την εξυπηρέτηση των εσωτερικών στόχων

Οι διαχειριστές θέλουν να μαγειρέψουν τα βιβλία για την επίτευξη των εσωτερικών στόχων από ανώτερα διευθυντικά στελέχη σε σχέση με τις πωλήσεις, την κερδοφορία και τις τιμές των μετοχών.

- Σχετικά με τις προσδοκίες από δανειστές και μετόχους

Οι εργαζόμενοι και οι πελάτες θέλουν μακροπρόθεσμη επιβίωση της εταιρείας για τα συμφέροντά τους. Οι προμηθευτές θέλουν διαβεβαίωση για την πληρωμή και μακροπρόθεσμες σχέσεις με την εταιρεία.

- Παροχή Εξομάλυνση εισοδήματος

Οι εταιρείες θέλουν να δείχνουν σταθερή ροή εισοδήματος για να εντυπωσιάσουν τους επενδυτές και να κρατήσει τις τιμές των μετοχών σταθερές. Οι υποστηρικτές της προσέγγισης αυτής θα ευνοήσουν το μέτρο κατά της «βραχυπρόθεσμης προσέγγισης» για την αξιολόγηση μιας επένδυσης με βάση τις άμεσες αποδόσεις.

- Window Dressing.

Είναι ο έντεχνος ευπρεπισμός των χρηματοοικονομικών καταστάσεων με την καταχώριση λογιστικών εγγραφών μέσα στα λογιστικά βιβλία της οντότητας λίγο πριν από το τέλος της περιόδου και την αντιστροφή τους (των εγγραφών) στο άνοιγμα της επόμενης περιόδου, με σκοπό την ευνοϊκή παρουσίαση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Ένα παράδειγμα εφαρμογής της μεθόδου window dressing είναι η «αποπληρωμή δανείων» από συνδεδεμένες/φιλικές εταιρείες πριν το τέλος του χρόνου και η αντίστροφή της εγγραφής, στο άνοιγμα της χρήσης. Με τον τρόπο αυτό «μειώνονται» τα δάνεια που εμφανίζονται στον Ισολογισμό τα οποία και συμπεριλαμβάνονται στον υπολογισμό του δείκτη δανείων προς τα Ίδια Κεφάλαια και αυξάνονται οι «άλλοι πιστωτές» που δε συμπεριλαμβάνονται στον υπολογισμό του δείκτη.

- Φορολογία

Η δημιουργική λογιστική μπορεί επίσης να είναι αποτέλεσμα της επιθυμίας για κάποιο φορολογικό όφελος.

- Αλλαγή στη Διοίκηση

---

¹⁵ Syed Zulfiqar Ali Shah, Safdar Butt, and Yasir Bin Tariq (2011) : «Use or Abuse of Creative Accounting Techniques», International Journal of Trade, Economics and Finance, Vol. 2, No. 6, December

---

Υπάρχει και μια άλλη σημαντική τάση των νέων διευθυντών να παρουσιάσουν ζημιές που οφείλονται στην κακή διαχείριση των παλαιών εταιρών στη διαχείριση.

2.4 Προσέγγιση της Δημιουργικής Λογιστικής

2.4.1 Λογιστικές απάτες και λάθη

Το Αμερικάνικο Ινστιτούτο Ορκωτών Λογιστών (American Institute of Certified Public Accountants - A.I.C.P.A.) στο πρότυπο Statement on Auditing Standards (S.A.S.) 99, διαχωρίζει το λάθος που προέρχεται από αμέλεια (Error) από το λάθος που έχει ως στόχο την απάτη (Fraud), αναφέροντας ότι απάτη είναι «η σκόπιμη παράβλεψη ποσών ή παραποίηση στοιχείων στις οικονομικές καταστάσεις εταιριών».¹⁶

Ο όρος (λογιστική) απάτη (fraud) αναφέρεται:

- Στο χειρισμό, τη νόθευση ή την αλλοίωση των καταχωρήσεων ή των αποδεικτικών στοιχείων.
- Στη μη σωστή παρουσίαση των στοιχείων του ενεργητικού της επιχείρησης.
- Στην απόκρυψη ή παράλειψη αναφοράς των επιπτώσεων των παραπάνω καταχωρήσεων ή των αποδεικτικών στοιχείων.
- Στην καταχώρηση συναλλαγών χωρίς ουσία (εικονικές συναλλαγές).
- Στην κακή εφαρμογή των αρχών και προτύπων της λογιστικής.

Ο όρος λάθος ή σφάλμα (error) αναφέρεται σε ακούσια, μη σκόπιμα λάθη στις οικονομικές καταστάσεις όπως:

- Αριθμητικά ή λάθη από αβλεψία του προσωπικού του λογιστηρίου που αφορούν καταχωρήσεις και αποδεικτικά στοιχεία.
- Εκ παραδρομής ή παρερμηνεία της πραγματικής κατάστασης που αφορούν συναλλαγές.
- Μη σωστή εφαρμογή των αρχών και προτύπων της λογιστικής.

2.4.2 «Οι Κόκκινες Σημαίες (Red Flags)»

Κατά τη διάρκεια του ελέγχου ο ελεγκτής θα πρέπει να είναι σε θέση να εκτιμήσει τους παράγοντες εκείνους που ενέχουν αυξημένο κίνδυνο και να εντοπίσει

---

¹⁶ Σπαθής Χ. (2002) : «Εμπειρική διερεύνηση της παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων», Λογιστής, τεύχος 570, Σεπτέμβριος, σελ. 1286- 1294

την ύπαρξη «κόκκινων σημαιών» (red flags) στα οποία θα δώσει αυξημένη βαρύτητα. Μερικά παραδείγματα «κόκκινων σημαιών» είναι τα ακόλουθα ¹⁷:

- Κακή χρηματοοικονομική απόδοση. Οι εταιρείες οι οποίες βρίσκονται σε δυσμενή θέση είναι επιρρεπείς στο να καταφύγουν σε «μέσα απελπισίας».
- Κέρδη τα οποία κατ' εξακολούθηση είναι υψηλότερα από τις ταμειακές ροές της εκμετάλλευσης.
- Κέρδη τα οποία κατ' εξακολούθηση είναι υψηλότερα από τα φορολογητέα κέρδη.
- Έκθεση ελέγχου με δυσμενείς παρατηρήσεις.
- Χρησιμοποίηση όχι γνωστής ελεγκτικής εταιρείας, ιδίως για μεγάλες εταιρείες.
- Παραίτηση ελεγκτή.
- Ανεξήγητες ή συχνές αλλαγές στις λογιστικές πολιτικές.
- Αιφνίδια αύξηση στα αποθέματα σε σχέση με τις πωλήσεις.
- Χρησιμοποίηση τεχνασμάτων, προκειμένου να παρακαμφθούν λογιστικοί κανόνες.
- Συχνές και κατ' εξαίρεση υψηλές δαπάνες (one-time charges)

2.5 Τεχνικές μέθοδοι για Δημιουργική Λογιστική

Σύμφωνα με τους Amat O. and Gowthorpe C. (2004)¹⁸ η δυνατότητα για χρήση των πρακτικών της Δημιουργικής Λογιστικής βρίσκεται σε έξι κύριους τομείς. Με βάση τις ευκαιρίες αυτές οι διάφορες μέθοδοι της Δημιουργικής Λογιστικής κατατάσσονται στις εξής κατηγορίες:

- Ευελιξία λογιστικών κανόνων. Οι λογιστικοί κανονισμοί συχνά επιτρέπουν την επιλογή μεταξύ δύο ή περισσότερων εναλλακτικών μεθόδων, καθεμία από τις οποίες έχει διαφορετικές επιπτώσεις στην οικονομική θέση και απόδοση της εταιρείας.

---

¹⁷ Σπαθής Χ. (2002) : «Εμπειρική διερεύνηση της παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων», Λογιστής, τεύχος 570, Σεπτέμβριος, σελ. 1286- 1294

¹⁸ Amat O. and Gowthorpe C. (2004) : «Creative Accounting: Nature, Incidence and Ethical Issues» UPF Working Paper No. 749. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://ssrn.com/abstract=563364>

-
- Ανεπάρκεια ρυθμίσεων. Τα λογιστικά πρότυπα και οι κανονισμοί δεν είναι δυνατό να καλύψουν κάθε πτυχή των επιχειρηματικών συναλλαγών. Έτσι, σε πολλές περιοχές υπάρχει ανεπαρκής έλεγχος και επιβάλλεται η ανάπτυξη πιο λεπτομερειακών λογιστικών οδηγιών. Ως παράδειγμα αναφέρεται η λογιστική των αποθεμάτων, για την οποία υπάρχουν περιορισμένες υποχρεωτικές απαιτήσεις.
  - Πίεση των διοικούντων της επιχείρησης για αύξηση κερδών. Πολλά ανώτερα στελέχη εκμεταλλεύονται αυτό με στόχο την αύξηση κερδών και την ωραιοποίηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι η διακριτική ευχέρεια/προαίρεση σχετικά με τις προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις, η εκτίμηση της ωφέλιμης ζωής των περιουσιακών στοιχείων για τον υπολογισμό των αποσβέσεων, η επιλογή της μεθόδου απόσβεσης κ.α.
  - Εικονικές συναλλαγές. Οι εικονικές συναλλαγές μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη χειραγώγηση των λογαριασμών του ισολογισμού αλλά και για τη μετατόπιση του κέρδους μεταξύ λογιστικών περιόδων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η πώληση και επανεκμίσθωση (sale and leaseback), τέχνασμα που χρησιμοποιείται από πάρα πολλές εταιρείες για αύξηση των κερδών τους και ως συνέπεια της ρευστότητας τους.
  - Η χρονική στιγμή των συναλλαγών. Οι πραγματικές συναλλαγές μπορούν να προγραμματιστούν έτσι ώστε να δίνεται η επιθυμητή εικόνα στους λογαριασμούς ώστε να αυξάνονται τα έσοδα όταν τα κέρδη δεν είναι ικανοποιητικά.

2.6 Θετική ή αρνητική θεώρηση της άσκησης της Δημιουργικής Λογιστικής

Σε γενικές γραμμές, η Δημιουργική Λογιστική έχει χαρακτηριστεί ως αρνητική δημιουργία. Ως εκ τούτου, οι οικονομικές καταστάσεις αποτελούν μάλλον μια στρέβλωση των επιδόσεων της εταιρίας, παρά μια αληθινή αναφορά.

Ωστόσο, η αρνητική θεώρησή της δεν αποκλείει και μια θετική θεώρηση η οποία αναγνωρίζει τη Δημιουργική Λογιστική ως ένα εργαλείο καινοτομίας που οδηγεί στην επιλογή της καλύτερης εναλλακτικής για να παρουσιάσει τις οικονομικές πληροφορίες.

Ένας από τους στόχους της Δημιουργικής Λογιστικής είναι η εξομάλυνση των κερδών. Αυτή συνίσταται στη σκόπιμη χρήση λογιστικών πολιτικών που αποσκοπούν σε μια χρονολογική σειρά καθαρών εσόδων, με χαμηλές διακυμάνσεις προκειμένου να αποφευχθεί η αρνητική έκθεση προς τους μετόχους. Η μείωση των διακυμάνσεων των κερδών από τη μία περίοδο στην άλλη και άλλες παρόμοιες πολιτικές τα τελευταία χρόνια οδήγησαν τη Δημιουργική Λογιστική να σχετίζεται άμεσα με την απάτη. Τόσο η Δημιουργική Λογιστική όσο και η απάτη δίνουν το παρόν σε εταιρίες με οικονομικές δυσκολίες. Ωστόσο είναι κρίσιμο να διαχωρίσουμε τη σχέση μεταξύ τους, καθώς η Δημιουργική Λογιστική αντιπροσωπεύει τη χειραγώγηση των λογαριασμών σύμφωνα με τους νόμους, ενώ οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται στις απάτες παραβαίνουν το νόμο. Κατά συνέπεια, ακόμη και αν η δημιουργική χρήση της λογιστικής δεν είναι παράνομη πράξη, ωστόσο μπορεί να καταστεί ανήθικη, καθώς οι διαχειριστές των οικονομικών δυσκολιών αναζητούν λύσεις χωρίς να δίνουν σημασία στο αν η πρακτική αυτή αποτελεί ανήθικη πράξη.¹⁹

2.7 Οι λόγοι και οι συνέπειες της Δημιουργικής Λογιστικής

Οι συγκρούσεις συμφερόντων μεταξύ των διαφόρων ομάδων συμφερόντων αντιπροσωπεύουν τις πραγματικές αιτίες της Δημιουργικής Λογιστικής:

Όπως αναφέραμε και πιο πάνω οι εταίροι ενδιαφέρονται να πληρώνουν λιγότερους φόρους και μερίσματα, οι μέτοχοι να αποκτούν υψηλότερα μερίσματα, οι εργαζόμενοι να αποκτούν καλύτερο μισθό και μεγαλύτερο μερίδιο κέρδους και οι αρχές να συλλέγουν περισσότερους φόρους. Μπορεί όμως τα συμφέροντα να είναι τεράστια παρουσιάζοντας όμως κάποιες συνέπειες οι οποίες μπορεί να είναι²⁰:

- Η σύγκυση που δημιουργείται στους επενδυτές. Ο λόγος είναι ότι τα οικονομικά στοιχεία που παραθέτονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις είναι συχνά αλλοιωμένα και οι επενδυτές δυσκολεύονται να διακρίνουν αν οι πληροφορίες που του δίνονται είναι δίκαιες ή άδικες.

---

¹⁹ Balaciu Diana (2008) : «Is creative accounting a form of manipulation?» University of Oradea, Faculty of Economics, Department of Finance-Accounting pp. 936-940 Δημοσιευμένο <http://steconomice.uoradea.ro/anale/volume/2008/v3-finances-banks-accountancy/172.pdf>

²⁰ Balaciu Diana, (2008) : «Is creative accounting a form of manipulation?» University of Oradea, Faculty of Economics, Department of Finance-Accounting pp. 936-940 Δημοσιευμένο <http://steconomice.uoradea.ro/anale/volume/2008/v3-finances-banks-accountancy/172.pdf>

- Οι δημοσιευμένες καταστάσεις, και συγκεκριμένα οι σημειώσεις, δεν περιλαμβάνουν όλη την πληροφορία για τη δράση της εταιρίας. Η Δημιουργική Λογιστική, ως αποτέλεσμα της πρακτική της, έχει την τάση να αποκρύπτει λεπτομέρειες στην απεικόνιση της οικονομικής θέσης της εταιρίας.
- Τα αποτελέσματα των μεθόδων που χρησιμοποιεί η Δημιουργική Λογιστική μπορούν να εντυπωσιάσουν τους επενδυτές μόνο για ένα μικρό διάστημα του χρόνου καθώς στην περίπτωση που η οικονομική θέση της εταιρίας αποδυναμώνεται, τα δυσάρεστα νέα δε θα αργήσουν να γίνουν αντιληπτά από τους επενδυτές.
- Μακροπρόθεσμα, γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι τέτοιες πρακτικές καλλιεργούν κλίμα δυσπιστίας στους επενδυτές. Συχνά οι εταιρίες που έχουν επωφεληθεί από αυτές τις πρακτικές καταρρέουν και οι επενδυτές αντιλαμβάνονται ότι εξαπατήθηκαν.

2.8 Τα μεγαλύτερα λογιστικά σκάνδαλα

Το 2002 χαρακτηρίστηκε σαν το «έτος των λογιστικών σκανδάλων» καθώς αποκαλύφθηκαν πάρα πολλά από αυτά. Τα σκάνδαλα αυτά προέκυψαν μετά την αποκάλυψη ότι οι μεγάλες εταιρείες εφάρμοζαν συγκεκριμένα τεχνάσματα «Δημιουργικής Λογιστικής» αλλά και παράνομες λογιστικές πρακτικές για:

- Τη «διόγκωση» των κερδών τους.
- Την απόκρυψη δανεισμού από τους Ισολογισμούς.

ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
Enron	Χρησιμοποίηση «οντοτήτων ειδικού σκοπού» για απόκρυψη χρηματοδότησης (εκτός Ισολογισμού) £8,5 δις.	<ul style="list-style-type: none"> • Πτώχευση. • Αρχή του τέλους της Andersen.
WorldCom	<ul style="list-style-type: none"> • Κεφαλαιοποίηση εξόδων συντήρησης £3,8 δις. • Ανακριβής παρουσίαση δανεισμού £2,5 δις. 	<ul style="list-style-type: none"> • Μεγαλύτερη πτώχευση στην ιστορία. • Ποινικές έρευνες εναντίον της

		διεύθυνσης. • Φυλάκιση των εμπλεκομένων.
Rite Aid	• Διόγκωση κερδών £2.3 δις. Μέσω: <ul style="list-style-type: none"> ο Υποτίμησης κόστους ωφελημάτων προσωπικού. ο Υποτίμησης λειτουργικών εξόδων. 	• Έρευνα από Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.
Adelphia	• Υπερεκτίμηση εσόδων με την καταχώριση εκπτώσεων ως έσοδα. • Απόκρυψη παροχής εταιρικών εγγυήσεων σε προσωπικό δανεισμό μελών του Δ.Σ.	• Πτώχευση.
Vivendi Universal	• Διόγκωση αξίας «υπεραξίας». • Διόγκωση αξίας άλλων «άυλων στοιχείων»	• Σε επείγουσα αναδιάρθρωση.
Xerox	• Καταχώριση εκμισθώσεων £6,4 δις. ως άμεσο εισόδημα.	• Επιβολή προστίμου £10 εκατ. • Σε αναδιάρθρωση.

Τα παραπάνω σκάνδαλα, καθώς και αυτά της AOL Time Warner, Global Crossing, Tyco, Halliburton, Elan, Kmart κ.λ.π., έχουν δρομολογήσει ριζικές αλλαγές στο λογιστικό-ελεγκτικό επάγγελμα και έχουν αυξήσει τις πιέσεις για την υιοθέτηση αυστηρότερων λογιστικών προτύπων και κανονισμών.²¹

2.9 Εφαρμογή στην Ελλάδα - Ελληνική Πραγματικότητα

Εξετάζοντας αποτελέσματα εμπειρικών μελετών διαμορφώνουμε την άποψη ότι το φαινόμενο της Δημιουργικής Λογιστικής “ευημερεί” σε χώρες με ασθενή συστήματα προστασίας των συμφερόντων των επενδυτών και των μετόχων. Ιδιαίτερα ανησυχητικό είναι για την Ελλάδα ότι στις μελέτες του Leuz et. al. (2003)²² και του

²¹ Βλάχος Χ. και Λουκάς Α. (2007) : «2002: Το Έτος Των Λογιστικών Σκανδάλων», «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα», 4η Έκδοση, Global Training - Best Seller.

²² Leuz, C., Nanda D. & Wysocki, P. (2003) : «Earnings management and investor protection: an international comparison.» Journal of Financial Economics, 69: 505-527. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://mit.edu/wysockip/www/papers/LNW2003.pdf>

Bhattacharya et. al. (2003)²³, οι ελληνικές επιχειρήσεις ταξινομήθηκαν στις πρώτες θέσεις των επιχειρήσεων που υιοθετούν πρακτικές διαστρέβλωσης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων ανάμεσα σε όλες τις χώρες που συμπεριλήφθησαν στις έρευνες.

Ο Michael Jones (2011)²⁴ αναφέρει ότι η βιβλιογραφία για σκάνδαλα εφαρμογής της Δημιουργικής Λογιστικής στην Ελλάδα είναι ανεπαρκής, ενώ και τα κυριότερα λογιστικά σκάνδαλα που υπήρξαν οφείλονταν σε περιπτώσεις υπεξαίρεσης, εξαπάτησης (πχ. SEX FORM A.E., ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗ) και εφαρμογής εξωλογιστικών τακτικών χειραγώγησης μετοχών αναφέροντας και κάποια παραδείγματα επιχειρήσεων (ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ A.E.) που είχαν σαν επιδίωξη την χειραγώγηση της αξίας των μετοχών τους και την αποκομιδή κέρδους από αυτές τις δραστηριότητες. Τα μεγαλύτερα λογιστικά σκάνδαλα στην Ελλάδα αφορούσαν την τράπεζα Κρήτης και την ETBA FINANCE τα οποία όμως κινούνται στη σφαίρα της υπεξαίρεσης από συγκεκριμένα άτομα των διοικήσεων τους τα οποία εκμεταλλευόμενα το σαθρό και ελλιπές ελεγκτικό πλαίσιο, τις παραλείψεις και αστοχίες των ορκωτών ελεγκτών λογιστών κατά τη διενέργεια των ελέγχων αλλά και τις οργανωμένες και μεθοδικές προσπάθειες απόκρυψης και συγκάλυψης των οικονομικών καταστάσεων, κατάφερναν να υπεξαιρέσουν προς ιδίων όφελος μεγάλα ποσά χωρίς να γίνονται άμεσα αντιληπτοί. Χαρακτηριστική είναι όμως η περίπτωση της εταιρίας «Δυναμική Ζωής A.E.» η οποία όταν βρέθηκε σε δύσκολη οικονομική θέση εφάρμοσε την Δημιουργική Λογιστική. Σύμφωνα με τον Michael Jones (2011), η εταιρία χρησιμοποίησε την Δημιουργική Λογιστική σαν ύστατο μέσο να συγκαλύψουν τα προβλήματα της επιχείρησης και αφού πρώτα είχαν αποτύχει οι προσπάθειες επανόδου μέσω της εξαγωγής στο εξωτερικό προγραμμάτων εκγύμνασης και οι προσπάθειες να πειστούν οι επενδυτές να διατηρήσουν τις μετοχές που είχαν στα χαρτοφύλακιά τους έτσι ώστε να μην πέσει η τιμή της μετοχής της εταιρίας.

---

²³ Bhattacharya U., Daouk H. and Welker M. (2003) : «The world price of earnings opacity». *The Accounting Review*, Vol. 78 pp. 641-678 Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: https://faculty.fuqua.duke.edu/~charvey/Teaching/BA456_2006/Bhattacharya_The_world_price.pdf

²⁴ Jones M. (2011) : «Fraud and International Accounting Scandal», John Wiley & Sons, 2011 (pp.1-15 , 211 – 230)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο

Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΩΣ ΜΕΣΟ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

3.1 Παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων

Για την περαιτέρω μελέτη της παραποίησης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων πρέπει να διευκρινίσουμε ότι κάθε χρηματοοικονομική κατάσταση που περιέχει λάθη ή παραλείψεις κατά τη σύνταξη της και τη διατύπωση της με αποτέλεσμα να διαστρεβλώνεται η πραγματική της εικόνα, μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι πρόκειται περί παραποίησης ή απάτης.

Στους ορισμούς που θα παραθέσουμε παρακάτω σχετικά με την έννοια της Παραποίησης των Χρηματοοικονομικών καταστάσεων θα διαπιστώσουμε ότι οι ορισμοί έχουν το ίδιο υπόβαθρο με αυτό της Δημιουργικής Λογιστικής, γεγονός που αποδεικνύει την άμεση αλληλεξάρτηση αυτών των όρων. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι σύμφωνα με τον Σπαθη (2002) “η παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων αναφέρεται στο σκόπιμο χειρισμό στοιχείων τους, όπως υπερτίμηση στοιχείων ενεργητικού, πωλήσεων και κερδών ή υποτίμηση των υποχρεώσεων, εξόδων ή ζημιών με σκοπό να επιτευχθεί το επιθυμητό ύψος τους. Οι χειρισμοί αυτοί έχουν ως αποτέλεσμα τη σημαντική αλλοίωση της ορθής εικόνας των οικονομικών καταστάσεων”.²⁵

Ο Rezaee (2002) αναφέρει ότι “η παραποίηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων είναι η προμελετημένη προσπάθεια εκ μέρους των επιχειρήσεων με σκοπό να εξαπατήσουν τους χρήστες των δημοσιευμένων αυτών οικονομικών καταστάσεων, ειδικά τους επενδυτές και τους πιστωτές, συντάσσοντας ουσιαστικά λανθασμένες οικονομικές καταστάσεις”.²⁶

---

²⁵ Σπαθής Χ. (2002), «Εμπειρική διερεύνηση της παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων», Λογιστής, τεύχος 570, Σεπτέμβριος σελ. 1286- 1294

²⁶ Rezaee, Z. (2002) : «Causes, consequences, and deterrence of financial statement fraud”, Critical Perspectives on Accounting,», 277-298.

Σύμφωνα με τον ορισμό του American Institute of Certified Public Accountants (AICPA)²⁷, οι παραπονημένες οικονομικές καταστάσεις (fraudulent financial reporting ή falsified financial statements) ορίζονται ως “οι σκόπιμες λανθασμένες διατυπώσεις ή παραλείψεις στις οικονομικές καταστάσεις ώστε να εξαπατηθούν οι χρήστες αυτών.” Αυτό σύμφωνα με τους Lendez και Korevec (1999), μπορεί να περιλαμβάνει ²⁸:

- Το χειρισμό, την παραποίηση, ή την αλλαγή των λογιστικών αρχείων ή των δικαιολογητικών εγγράφων που χρησιμοποιούνται για την προετοιμασία των οικονομικών καταστάσεων.
- Διαστρεβλώσεις ή σκόπιμες παραλείψεις σημαντικών γεγονότων ή συναλλαγών από τις οικονομικές καταστάσεις.
- Τη σκόπιμη κακή εφαρμογή των κανόνων της λογιστικής.

Πιο πρόσφατα στην Ελλάδα, ο Kazantzis (2006)²⁹ ερευνά τις πιο συνήθεις μορφές απάτης των οικονομικών καταστάσεων. Στα συμπεράσματα της εμπειρικής του έρευνας αρχικά κατηγοριοποιεί τις παραποιήσεις των οικονομικών καταστάσεων και στη συνέχεια παρουσιάζει παραδείγματα για κάθε κατηγορία. Πιο συγκεκριμένα για την «Παραποίηση, νόθευση ή αλλοίωση στοιχείων ή παραστατικών» παρουσιάζει ως παραδείγματα την αλλαγή της ημερομηνίας των τιμολογίων αγορών, την αλλαγή ημερομηνιών στα δελτία αποστολής, την αλλαγή των ποσών στα τιμολόγια δαπανών, την προσθήκη ανειλικρινών δελτίων απογραφής εμπορευμάτων και την δημιουργία εικονικών τιμολογίων πωλήσεων ή δαπανών. Στα ίδια πλαίσια για τη «Συγκάλυψη ή παράλειψη απεικόνισης των επιπτώσεων των συναλλαγών που πραγματοποιήθηκαν στα παραστατικά και στα βιβλία της επιχείρησης» παρουσιάζει ως παραδείγματα την παράλειψη καταχώρησης των τιμολογίων, τη δημιουργία φανταστικών πελατών, την παγιοποίηση εξόδων πρώτης εγκατάστασης και τη δημιουργία ανεπαρκών προβλέψεων. Τέλος για την «Παράλειψη αποκάλυψης σημαντικών πληροφοριών», παρουσιάζει ως παραδείγματα την απόκρυψη της απομείωσης της αξίας ορισμένων περιουσιακών στοιχείων, την απόκρυψη εκκρεμών οικονομικών διεκδικήσεων από

---

²⁷ American Institute of Certified Public Accountants (AICPA) (2008) : «Current Accounting Issues and Risks: An Alert For Audit Committees»

²⁸ Lendez A. and Korevec J. (1999) : «How to Prevent and Detect Financial Statement Fraud» , Journal of Corporate Accounting & Finance, Vol.11 No.1, p. 47-54.

²⁹ Kazantzis Ch. (2006) : «Auditing and Internal auditing», Business Plus, Pireaus

---

τρίτους και τέλος την παράλειψη αναφοράς μιας μεταβολής στη λογιστική πολιτική της επιχείρησης.

3.2 Κίνητρα παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων

Ο Καζαντζής (2006)²⁴ αναφέρεται αναλυτικά στα κίνητρα που έχει μία επιχείρηση για να επηρεάσει τα οικονομικά της αποτελέσματα, κατά τη διαδικασία κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων. Τα κίνητρα κατατάσσονται σε πέντε κατηγορίες:

1. Κίνητρα που απορρέουν από τη λειτουργία της Κεφαλαιαγοράς

- Η πίεση από τους χρηματοοικονομικούς αναλυτές. Ένα από τα πιο ισχυρά κίνητρα είναι η προσπάθεια της διοίκησης για ταύτιση με τις προσδοκίες των χρηματοοικονομικών αναλυτών παραποιώντας τις οικονομικές καταστάσεις προκειμένου να αποφευχθούν οι αρνητικές επιπτώσεις που υφίστανται οι επιχειρήσεις στην περίπτωση που δεν καταφέρουν να παρουσιάσουν οικονομικά αποτελέσματα που να αντιστοιχούν με τις προβλέψεις των χρηματοοικονομικών αναλυτών.
- Η άντληση κεφαλαίων από το Χρηματιστήριο Αξιών. Όταν γίνεται έκδοση νέων μετοχών, τα διοικητικά στελέχη έχουν κίνητρο να επηρεάσουν τα οικονομικά αποτελέσματα με στόχο να βελτιώσουν τους όρους με τους οποίους θα διατεθούν οι μετοχές.
- Ο ανταγωνισμός των οικονομικών μονάδων. Ο ανταγωνισμός των επιχειρήσεων οδηγεί τις επιχειρήσεις σε πρακτικές παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων έτσι ώστε να παρουσιάσουν υψηλότερη ή χαμηλότερη κερδοφορία προκειμένου να αποκτήσουν ισχυρότερη οικονομική θέση στην αγορά ή να αποθαρρύνουν ανταγωνιστές να εισέλθουν στον κλάδο.
- Ο δανεισμός από Τράπεζες και άλλα πιστωτικά ιδρύματα. Η εμφάνιση ικανοποιητικών οικονομικών αποτελεσμάτων στις οικονομικές καταστάσεις είναι απαραίτητη προϋπόθεση, έτσι ώστε μία επιχείρηση να εξασφαλίσει τα απαιτούμενα ξένα κεφάλαια.
- Οι συγχωνεύσεις και οι εξαγορές επιχειρήσεων. Βασικός σκοπός σ' αυτές τις περιπτώσεις είναι η απόκτηση όσο το δυνατόν περισσότερων μετοχών από τη συγχώνευση ή την εξαγορά.

-
- Διατήρηση ομαλής τάσης των αποτελεσμάτων. Οι επιχειρήσεις επιδιώκουν σταθερότητα των οικονομικών τους αποτελεσμάτων, καθώς στην αντίθετη περίπτωση ενδέχεται να μειωθεί η τιμή της μετοχής. Αυτό οφείλεται στον κίνδυνο που θεωρείται ότι υπάρχει όταν τα αποτελέσματα δεν παρουσιάζουν μία ομαλοποιημένη εικόνα. Για τον λόγο αυτό καταφεύγουν συχνά σε πρακτικές παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων.
  - Η μερισματική πολιτική της επιχείρησης. Στόχος των επιχειρήσεων είναι η ομαλοποίηση των αποτελεσμάτων τους μέσω της υποβάθμισης ή του υπερτονισμού τους, έτσι ώστε να διατηρηθεί σταθερό το ποσοστό των κερδών που διατίθεται ως μέρισμα στους μετόχους.

2. Κίνητρα που προέρχονται από συμβατικές υποχρεώσεις της επιχείρησης

- Δανειακές συμβάσεις. Πολλές επιχειρήσεις προκειμένου να μην παραβιάσουν τους όρους δανείων που τους έχουν χορηγηθεί και που αφορούν συγκεκριμένα επίπεδα αποτελεσμάτων και οικονομικών δεικτών εμφανίζουν αυξημένα τα αποτελέσματά τους, εφαρμόζοντας μεθόδους παραποίησης των οικονομικών αποτελεσμάτων.
- Οι αμοιβές της διοίκησης. Η αμοιβή της διοίκησης συχνά συνδέεται με την οικονομική επίδοση της επιχείρησης, με αποτέλεσμα τα διοικητικά στελέχη να επηρεάζουν τα οικονομικά αποτελέσματα της επιχείρησης, με στόχο να αυξηθούν οι αμοιβές τους.

3. Κίνητρα που σχετίζονται με τη συμπεριφορά των μελών της διοίκησης

- Η διατήρηση της διοικητικής θέσης ενός μάνατζερ. Όπως είναι φυσικό κάθε ανώτατο στέλεχος μιας επιχείρησης επιδιώκει τη διασφάλιση της θέσης του. Η μη ικανοποιητική πορεία μιας επιχείρησης αποτελεί σημαντικό κίνδυνο για τα διοικητικά στελέχη καθώς μπορεί να οδηγήσει στην απόλυσή τους.
- Προαγωγές στην ιεραρχική πυραμίδα. Επιπλέον τα διοικητικά στελέχη επιδιώκουν εκτός από τη διατήρηση της θέσης τους σε μία εταιρεία και την προαγωγή τους σε υψηλότερες θέσεις, με αποτέλεσμα να είναι διατεθειμένοι να καταφύγουν σε οποιαδήποτε μέθοδο προκειμένου να επιτύχουν το στόχο τους.

4. Κίνητρα που σχετίζονται με το ρυθμιστικό πλαίσιο λειτουργίας των επιχειρήσεων

- Ρυθμιστικό πλαίσιο του κλάδου που ανήκει η επιχείρηση. Σε πολλές χώρες υπάρχουν ρυθμίσεις για σημαντικούς κλάδους της επιχειρηματικής δραστηριότητας, οι οποίες καλύπτουν και τη λογιστική πρακτική των

επιχειρήσεων. Οι ρυθμίσεις αυτές αποτελούν σημαντικό κίνητρο των επιχειρήσεων και μπορούν να επηρεάσουν τα οικονομικά τους αποτελέσματα, καθώς οφείλουν να συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις των ρυθμιστικών αρχών.

- Κίνητρο για τον επηρεασμό των οικονομικών τους αποτελεσμάτων. Έχουν οι διοικήσεις των επιχειρήσεων που παρουσιάζουν πολύ υψηλά κέρδη, προκειμένου να αποφύγουν αναλυτική διερεύνηση τους από το κράτος σχετικά με την ύπαρξη ή μη μονοπωλιακού καθεστώτος καθώς και εκείνες που επιδιώκουν την είσπραξη κρατικών επιχορηγήσεων ή την αιτιολόγηση των επιχορηγήσεων που έχουν εισπράξει στο παρελθόν.
- Η προσπάθεια φοροδιαφυγής των επιχειρήσεων. Το κίνητρο αυτό αφορά κυρίως στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις οι οποίες επιδιώκουν να μειώσουν τη φορολογική τους επιβάρυνση και εμφανίζουν έτσι μειωμένα κέρδη. Επιπλέον, με αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζουν και αρκετά κεφάλαια για την αυτοχρηματοδότηση των επενδυτικών τους προγραμμάτων.

5. Κίνητρα που απορρέουν από την επιχειρησιακή κουλτούρα

- Βραχυπρόθεσμος προσανατολισμός. Οι επιχειρήσεις συχνά δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην επίτευξη των βραχυπρόθεσμων στόχων τους αδιαφορώντας για το απώτερο μέλλον. Κατά συνέπεια, υιοθετούν πολιτικές και πρακτικές, οι οποίες θέτουν σε κίνδυνο τη μακροχρόνια απόδοση της επιχείρησης. Ως παράδειγμα αναφέρεται η κεφαλαιοποίηση εξόδων, τα οποία θα έπρεπε κανονικά να εμφανιστούν στα αποτελέσματα χρήσης της επιχείρησης.
- Μη ρεαλιστικοί προϋπολογισμοί και σχέδια δράσης. Πολλές επιχειρήσεις καταρτίζουν μη ρεαλιστικούς προϋπολογισμούς και σχέδια δράσης, προκειμένου να δώσουν ώθηση στους μάνατζερ να επιτύχουν πολύ υψηλούς στόχους. Έτσι, τα διοικητικά στελέχη στην προσπάθεια τους να πετύχουν τους στόχους αυτούς καταφεύγουν σε πρακτικές επηρεασμού των οικονομικών αποτελεσμάτων.
- Αλληλεπίδραση των προεκτεθέντων κινήτρων παραποίησης. Το φαινόμενο της παραποίησης των οικονομικών αποτελεσμάτων μπορεί να θεωρηθεί και ως προϊόν αλληλεπίδρασης των διαφόρων κινήτρων που αναφέρθηκαν παραπάνω. Τα κίνητρα που προέρχονται από τις εξωτερικές πιέσεις, αυτά τα οποία αφορούν την κουλτούρα της επιχείρησης και τα προσωπικά κίνητρα επηρεάζουν κυρίως τη συμπεριφορά των διοικούντων. Είναι επομένως

εξαιρετικά σημαντικό να ενθαρρύνεται η αληθινή και ειλικρινής παρουσίαση των οικονομικών αποτελεσμάτων.

3.3 Πρακτικές παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων

A) Εξομάλυνση Κερδών

Η εξομάλυνση των κερδών έχει ένα σαφή στόχο που είναι η εμφάνιση μιας σταθερής αύξησής τους.

B) "Big Bath" Accounting (Λογιστική Κάθαρση)

Η πρακτική της λογιστικής κάθαρσης αποτελεί μια μορφή επηρεασμού ή παραποίησης των οικονομικών αποτελεσμάτων της επιχείρησης με πρωτοβουλία της διοίκησής της.³⁰ Παρακάτω αναφέρονται κάποιες χαρακτηριστικές περιπτώσεις στις οποίες συνηθίζεται η εφαρμογή τεχνικών "Big Bath":

- ✓ Αναδιοργάνωση λειτουργιών
- ✓ Αναδιάρθρωση δανεισμού
- ✓ Μείωση και απαξίωση κεφαλαίων
- ✓ Διάθεση λειτουργιών

Γ) Λογιστικά Τεχνάσματα

Η παραποίηση των οικονομικών αποτελεσμάτων στις περιπτώσεις αυτές είναι σκόπιμη και οι αυτουργοί της που προέρχονται κυρίως από την πλευρά της ανώτατης διοίκησης της εταιρείας, αναλώνονται στην επίτευξη λογιστικών και όχι επιχειρηματικών σκοπών. Μερικοί από τους τρόπους με τους οποίους επιχειρούνται τα λογιστικά τεχνάσματα είναι οι παρακάτω³¹:

- Ορισμένα μεγέθη (συνήθως πάγια) μένουν εκτός ισολογισμού
- Προσαρμογή χρόνου απόσβεσης άυλων ή ασώματων παγίων
- Κεφαλαιοποίηση εξόδων που δεν πληρούν τα απαραίτητα κριτήρια κεφαλαιοποίησης
- Αλλαγή του τρόπου αποτίμησης των εμπορευμάτων ή των έτοιμων προϊόντων από FIFO σε LIFO και αντίστροφα, ανάλογα με τις ανάγκες

---

³⁰ Φίλιος Β. (2003) : «Δημιουργική Λογιστική (Creative Accounting)», Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα

³¹ Mulford W. Charles (2002) : «The Financial Numbers Game», Detecting Creative Accounting Practices, New York, Wiley

-
- Η εικονική ποσοτική αύξηση της απογραφής μιας επιχείρησης (του τελικού αποθέματός της), με σκοπό την καλυτέρευση των οικονομικών καταστάσεων
  - Η εμφάνιση εικονικών πωλήσεων σε συγγενείς επιχειρήσεις ή και σε ανύπαρκτες οικονομικές οντότητες, και η εικονική αγοραπωλησία του τελικού αποθέματος μεταξύ δύο ομοειδών επιχειρήσεων
  - Παράλειψη έκδοσης τιμολογίων πώλησης προϊόντων ή παροχής υπηρεσιών προς το κοινό (Με αυτήν την τακτική οι επιχειρήσεις αποφεύγουν τόσο την καταβολή του ΦΠΑ όσο και του φόρου εισοδήματος.),
  - Σκόπιμη καθυστέρηση της έκδοσης τιμολογίων πώλησης εμπορευμάτων στο τέλος της χρήσης προκειμένου να γίνει μεταφορά και εμφάνιση των πωλήσεων αυτών την επόμενη χρονιά
  - Αναγνώριση κάποιων εσόδων πριν από την πραγματοποίησή τους
  - Μεταφορά των συμμετοχών στα χρεόγραφα (Κυκλοφορούν Ενεργητικό), προκειμένου να βελτιωθούν οι δείκτες ρευστότητάς τους.
  - Εικονική μεταφορά μακροπρόθεσμων απαιτήσεων στις βραχυπρόθεσμες. Ο ισολογισμός βελτιώνεται ποιοτικά, όπως και οι αριθμοδείκτες ρευστότητας, ενώ ο δείκτης αποδοτικότητας δε μεταβάλλεται

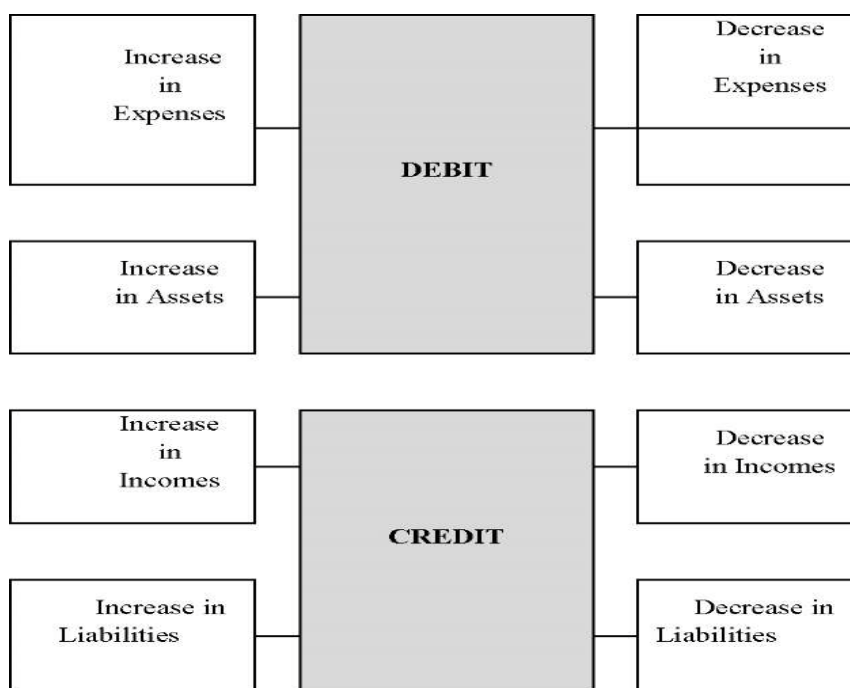
3.4 Τεχνικές παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων

Το βασικό μοντέλο καταχωρήσεων συναλλαγών και γεγονότων στα λογιστικά βιβλία σύμφωνα με το διπλογραφικό σύστημα που παρουσιάζουν σε έρευνα οι Ali Shah, Syed Zulfiqar, Butt, Safdar A. and Tariq, Yasir Bin (2011). Όλες οι τεχνικές της δημιουργικής λογιστικής περιστρέφονται γύρω από τη βασική διαδικασία της χρέωσης ή/και πίστωσης ενός ακατάλληλου λογαριασμού κατά την καταγραφή μίας συναλλαγής ή ενός γεγονότος. Επιπλέον, υπονοείται ότι η διαδικασία καλύπτει και τη μη χρέωση ή/και πίστωση του κατάλληλου λογαριασμού με το κατάλληλο ποσό.³²

---

³² Syed Zulfiqar Ali Shah, Safdar Butt, and Yasir Bin Tariq (2011) : «Use or Abuse of Creative Accounting Techniques», International Journal of Trade, Economics and Finance, Vol. 2, No. 6, December

Σχήμα. 3.1 Βασικό μοντέλο καταχωρήσεων συναλλαγών και γεγονότων στα λογιστικά βιβλία

Πηγή: Ali Shah, Syed Zulfiqar, Butt, Safdar A. and Tariq, Yasir Bin , 2011

3.5 Υφιστάμενη κατάσταση στην Ελλάδα

Υπάρχει μια διαδεδομένη πεποίθηση η οποία υποστηρίζεται από σημαντική εμπειρική εργασία (βλ. για παράδειγμα Healy και Wahlen, 1999)³³ ότι η δημιουργική λογιστική εφαρμόζεται σε μεγάλες, πλούσιες χώρες όπως στο Ηνωμένο Βασίλειο και στις ΗΠΑ. Μια τέτοια διαδεδομένη πεποίθηση είναι παρούσα και στην περίπτωση της χώρας μας, και στηρίζεται σε πολλούς λόγους. Για το λόγο αυτό και η παράθεση των αιτίων στο σημείο αυτό είναι σημαντική και θα βοηθήσει στην αποσαφήνιση των αποτελεσμάτων που προέκυψαν από την έρευνα του Baralexis Sp. (2004)³⁴.

- *Ενθάρρυνση από το νόμο*

Το πιο εντυπωσιακό χαρακτηριστικό των επιχειρηματικών οργανώσεων στην Ελλάδα είναι ότι λειτουργούν μέσα σε ένα αυστηρό νομικό πλαίσιο. Δυστυχώς, η ελληνική νομοθεσία (και ιδίως η φορολογική νομοθεσία και ο νόμος σχετικά με την οικονομική ανάπτυξη της χώρας) προσφέρει πολλές ευκαιρίες για την άσκηση

³³ Healy P. and Wahlen J. (1999) : «A Review of the Earnings Management Literature and Its Implications for Standard Setting», Accounting Horizons: December, Vol. 13, No. 4, pp. 365-383.

³⁴ Baralexis Sp. (2004) «Creative accounting in small advancing countries: The Greek case», Managerial Auditing Journal, Vol. 19 Iss: 3 pp. 440 - 461

Δημιουργικής Λογιστικής. Για παράδειγμα, σύμφωνα με Ν.2238/1994 ετήσιες αποσβέσεις, καθώς και προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις δεν είναι υποχρεωτικές (μια εταιρεία μπορεί να επιλέξει να προβεί σε τέτοιες επιβαρύνσεις σε μια λογιστική περίοδο).

- *Κακή απόδοση της διαχείρισης*

Ανεπίσημα στοιχεία δείχνουν ότι για διάφορους λόγους (π.χ. πρόσβαση σε τραπεζικά δάνεια, καλό δημόσιας εικόνας κλπ.) οι επιχειρήσεις προσπαθούν να αποφύγουν την αναφορά σε ζημιές ή μείωση κερδών. Ως εκ τούτου, φαίνεται να υπάρχει ένα ισχυρό κίνητρο για τις ελληνικές επιχειρήσεις να ασκούν Δημιουργική Λογιστική για να αυξήσουν τα κέρδη τους.

- *Η ζήτηση για εξωτερική χρηματοδότηση*

Δεδομένης της φτωχής επίδοσης της διοίκησης, υπάρχει μεγάλη ανάγκη για τις επιχειρήσεις στη χώρα μας να προμηθευτούν κεφάλαια (ιδιαίτερα κεφάλαιο κίνησης) από την κεφαλαιαγορά που κυριαρχείται από τα δάνεια. Πρόθεση των επιχειρήσεων είναι να συγκεντρώσει τα χρήματα από τις τράπεζες, κατά κύριο λόγο, ή από το Χρηματιστήριο Αθηνών κατά δεύτερο λόγο. Ως εκ τούτου, η ώθηση για τις ελληνικές εταιρείες να αυξήσουν το κέρδος φαίνεται να είναι μεγάλη.

- *Οι υψηλοί φόροι εισοδήματος, και ο μη συχνός έλεγχος των λογιστικών βιβλίων των επιχειρήσεων*

Στην Ελλάδα οι φόροι εισοδήματος συνδέονται άμεσα με τα δημοσιοποιημένα κέρδη. Ο συντελεστής του φόρου εισοδήματος εκλαμβάνεται αδικώς υψηλός και έχει οδηγήσει πολλές εταιρίες να προβαίνουν σε πολλές προσπάθειες πληρωμής του ελάχιστου φόρου μέσω της εκμετάλλευσης του νόμου ή της παραβίασής του. Φαίνεται ότι η καταπάτηση του νόμου ενθαρρύνεται από το γεγονός ότι από τη μια πλευρά ο έλεγχος των βιβλίων και των αρχείων μιας επιχείρησης πραγματοποιείται κάθε τέσσερα με πέντε χρόνια κατά μέσο όρο, και από την άλλη πλευρά το σύστημα ελέγχου δεν ήταν μηχανογραφημένο μέχρι και το 2000.

- *Αδύναμη δομή εταιρικής διακυβέρνησης*

Έχει επικρατήσει η εντύπωση ότι η ισχυρή εταιρική διακυβέρνηση μπορεί να έχει σημαντική περιοριστική επίδραση όσον αφορά την εφαρμογή των πρακτικών δημιουργικής λογιστικής. Επίσης, όπως αναφέρθηκε στην έρευνα των Dechow και Skinner το 2000, εταιρίες υποκείμενες σε υποχρεωτική εφαρμογή απαιτήσεων από τη SEC είναι πιθανότερο να έχουν πιο αδύναμες δομές εταιρικής διακυβέρνησης. Είναι «λιγότερο πιθανό να έχουν ελεγκτική επιτροπή, περισσότερο πιθανό να έχουν ένα

συμβούλιο όπου κυριαρχούν όσοι βρίσκονται εντός της επιχείρησης, περισσότερο πιθανό να έχω ως διευθύνοντα σύμβουλο (CEO) έναν ιδρυτή της εταιρίας και τέλος, περισσότερο πιθανό να έχουν ένα διευθύνοντα σύμβουλο που να είναι και πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου». Οι αναφερόμενοι αρθρογράφοι συμπέραναν πως οι αποδείξεις προτείνουν ότι δεδομένου του κινήτρου για χειραγώγηση, μια αδύναμη δομή εταιρικής διακυβέρνησης είναι πιθανότερο να οδηγήσει στην ενεργή υιοθέτηση από την πλευρά της επιχείρησης τεχνικών διαχείρισης κερδών. Αυτή ακριβώς είναι η γενική κατάσταση που επικρατεί στην Ελλάδα εξαιτίας του αυστηρά οικογενειακού χαρακτήρα της μεγάλης πλειοψηφίας των ελληνικών εταιριών.

- *Το λογιστικό επάγγελμα*

Ένας άλλος παράγοντας που καθιστά την εκμετάλλευση και παραβίαση της νομοθεσίας για την ευκολότερη οικονομική διαχείριση είναι το γεγονός ότι ο Έλληνας λογιστής δεν ήταν νομικά υπεύθυνος (μέχρι το 2000) για τις οικονομικές καταστάσεις που υπογράφονται από αυτόν. Αυτό είναι κυρίως επειδή από την πλειονότητα των επιχειρηματιών (όπως και από το κράτος) δεν έχει εκτιμηθεί η σημασία των λογιστικών πληροφοριών έτσι ώστε να προσλαμβάνουν άτομα υψηλού επιπέδου. Ως εκ τούτου, το λογιστικό επάγγελμα είναι σχετικά αδύναμο. Ακόμα και σήμερα ένας σημαντικός αριθμός των λογιστών (δηλαδή περίπου 25%) - εισηγμένη στο Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδας - δεν είναι κάτοχοι πανεπιστημιακού πτυχίου ή πτυχίου από ιδιωτικές σχολές.

- *Περιορισμένη έκταση του εξωτερικού ελέγχου*

Ο εξωτερικός έλεγχος που μπορεί να εμποδίσει δημιουργικές λογιστικές πρακτικές είναι υποχρεωτικός μόνο για τις ελληνικές επιχειρήσεις που πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια που αναφέρονται από το νόμο 2190/1920 (άρθρο 42α), ο οποίος έχει ενσωματώσει τη 4η και η 7η οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για τις υπόλοιπες εταιρείες, δηλαδή για την πλειονότητα των επιχειρήσεων που δημοσιεύουν οικονομικές καταστάσεις, ο έλεγχος είναι τυπικός (διεξάγεται από δύο ορκωτούς λογιστές χωρίς ειδικά προσόντα), η έκθεση του ελεγκτή δε δημοσιεύεται και η ευθύνη τους διαρκεί για μόνο δύο χρόνια από την ημέρα του ελέγχου. Αυτό συμβαίνει γιατί η Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων αυτών των επιχειρήσεων (με άλλα λόγια, οι ίδιοι οι ιδιοκτήτες) συνήθως μπορεί να διορίζουν ως ελεγκτές τους λιγότερο δαπανηρούς και τους πιο ευάλωτους λογιστές. Ως εκ τούτου, οι πιθανότητες για τις εταιρείες αυτές να ασκούν δημιουργική λογιστική φαίνεται να είναι μεγάλη.

- *Μη εξειδικευμένοι χρηστες*

Είναι απόλυτα λογικό να επικρατεί η εντύπωση ότι αν οι χρήστες των λογαριασμών είναι αρκετά εξειδικευμένοι ώστε να μην παραπλανούνται από τις πρακτικές επινοητικής λογιστικής, τότε δεν υπάρχει ανάγκη να χρησιμοποιούνται τέτοιες πρακτικές. Δεδομένου ότι το ελληνικό χρηματιστήριο είναι μια μικρή, αναδυόμενη αγορά (τουλάχιστον πριν από μερικά χρόνια αυτό ίσχυε), η δημιουργία του επαγγέλματος των χρηματοοικονομικών αναλυτών ξεκίνησε στα μέσα της δεκαετίας του '90 όταν άρχισε η ταχεία ανάπτυξη του Χ. Α. Α., καθώς και το γεγονός ότι οι Έλληνες λογιστές δε διαθέτουν τόσα προσόντα όσα θα έπρεπε για τους λόγους που αναφέρθηκαν πιο πάνω. Καθιστά λογικό τον ισχυρισμό ότι οι Έλληνες χρήστες των λογαριασμών των επιχειρήσεων δεν είναι και τόσο εξειδικευμένοι. Για το λόγο αυτό και η χειραγώγηση του εισοδήματος είναι κατά πολύ αναμενόμενη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

4.1 Πωλήσεις – Λογαριασμοί εισπρακτέοι

Έσοδα, από επιχειρηματική άποψη, είναι κάθε αξία ή απαίτηση που αποκτά η επιχείρηση, ως αντιστάθμισμα εξόδου, για την πώληση αγαθών ή παροχή υπηρεσιών. Κατά κανόνα το έσοδο επαναφέρει στην επιχείρηση το ποσό που έχει δαπανηθεί συν ένα θετικό αποτέλεσμα, το κέρδος. Το κέρδος αυτό αυξάνει την καθαρή θέση της επιχείρησης. Αν το έσοδο επαναφέρει μέρος μόνον του δαπανηθέντος ποσού, τότε προκύπτει αρνητικό αποτέλεσμα, δηλαδή ζημία. Η ζημία αυτή μειώνει την καθαρή θέση της επιχείρησης. Το σύνολο των εσόδων μέσα σε μια διαχειριστική χρήση αποτελεί τον κύκλο εργασιών της επιχείρησης (τζίρο).

Σύμφωνα με τις λογιστικές αρχές σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων και ειδικότερα με την αρχή αυτοτέλειας των χρήσεων, για να λογιστεί ένα έσοδο από πώληση αγαθών θα πρέπει να ικανοποιούνται όλες οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Η επιχείρηση να έχει γνωστοποιήσει στον αγοραστή τους ουσιαστικούς κινδύνους και τις ωφέλειες από την κυριότητα των αγαθών.
- Η επιχείρηση να μην αναμειγνύεται στη διαχείριση των πωληθέντων αγαθών, ούτε να διατηρεί τον πραγματικό έλεγχο τους.
- Το ποσό του εσόδου να μπορεί να αξιολογηθεί αξιόπιστα.
- Σε περιπτώσεις κατά τις οποίες μέχρι την είσπραξη του αντιτίμου δεν είναι σίγουρη η εισροή των οικονομικών οφελών ή υπάρχει σχετική αβεβαιότητα, τότε να μην αναγνωρίζεται έσοδο, παρά μόνο όταν εκλείψει η αβεβαιότητα ή εισπραχθεί το τίμημα της πώλησης.
- Τα έξοδα που σχετίζονται με τη συναλλαγή να μπορούν να αποτιμηθούν αξιόπιστα.

Υπάρχουν, ωστόσο, περιπτώσεις κατά τις οποίες οι κίνδυνοι και τα οικονομικά οφέλη μεταβιβάζονται στον αγοραστή, σε διαφορετικό χρονικό σημείο από τη μεταβίβαση του τίτλου κυριότητας ή της κατοχής του αγαθού. Όταν συμβαίνει αυτό,

---

η συναλλαγή δε συνιστά πώληση και η επιχείρηση δεν μπορεί να αναγνωρίσει τη συναλλαγή ως έσοδο. Περιπτώσεις τέτοιων συναλλαγών είναι οι ακόλουθες³⁵:

- Η πωλήτρια επιχείρηση διατηρεί την υποχρέωση για παροχή εγγυήσεων στην αγοράστρια, λόγω μη ικανοποιητικής απόδοσης των αγαθών.
- Η είσπραξη του εσόδου από την πώληση εξαρτάται από την πραγματοποίηση εσόδων πώλησης από τον αγοραστή των αγαθών.
- Η πωλήτρια επιχείρηση αναλαμβάνει την υποχρέωση εγκατάστασης του αγαθού, η οποία αποτελεί σημαντικό μέρος της συμφωνίας και η οποία δεν έχει ολοκληρωθεί.
- Η αγοράστρια επιχείρηση μπορεί να ακυρώσει την αγορά, για λόγο ο οποίος εμπεριέχεται στη συμφωνία πώλησης και η πωλήτρια επιχείρηση δεν είναι σίγουρη για την κατάληξη της συναλλαγής.

Στις περιπτώσεις των εσόδων από παροχή υπηρεσιών έκτος από τους παραπάνω περιορισμούς για να αναγνωρισθεί ως έσοδο θα πρέπει ο βαθμός ολοκλήρωσης να μπορεί να εκτιμηθεί αξιόπιστα κατά την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων.

Τα έσοδα που προκύπτουν από την εκ μέρους τρίτων, χρήση στοιχείων του ενεργητικού της επιχείρησης (που δίνουν τόκους, δικαιώματα και μερίσματα) πρέπει να αναγνωρίζονται με βάση τους εξής κανόνες :

- Οι τόκοι αναγνωρίζονται με βάση την πραγματική απόδοση του περιουσιακού στοιχείου.
- Τα δικαιώματα αναγνωρίζονται με τη χρησιμοποίηση της μεθόδου του πραγματικού επιτοκίου καθώς καθίστανται δεδουλευμένα και σύμφωνα με τους όρους της αντίστοιχης σύμβασης.
- Τα μερίσματα λογίζονται όταν οριστικοποιείται το δικαίωμα είσπραξης από τους μετόχους.

4.1.1 Συνήθειες παραποιήσεις στο κύκλωμα Πωλήσεων –Λογαριασμοί

Εισπρακτέοι

Στο κύκλωμα «Πωλήσεων-Λογαριασμοί Εισπρακτέοι» παρατηρείται συχνά το φαινόμενο της μη τήρησης της αρχής αυτοτέλειας των χρήσεων (cut - off) καθώς και της αλήθειας και ειλικρίνειας των λογαριασμών.

---

³⁵ Grant Thornton (2004) : «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα I.F.R.S.», Αναλυτική Παρουσίαση, , Αθήνα, Δεκέμβριος

Μερικές από αυτές τις περιπτώσεις είναι ³⁶:

- Οι λογιστικές εγγραφές που απεικονίζουν πωλήσεις να μην ανταποκρίνονται στη πραγματικότητα (μερικώς η πλήρως) με συνέπεια να υπάρχουν στον ισολογισμό απαιτήσεις που δεν είναι υπαρκτές.
  - ✓ Εμφανίζοντας εικονικές πωλήσεις οι επιχειρήσεις επιτυγχάνουν να εμφανίσουν περισσότερα έσοδα πωλήσεων και στον Ισολογισμό απαιτήσεις οι οποίες δεν είναι υπαρκτές. Οι εικονικές πωλήσεις πραγματοποιούνται κυρίως μεταξύ συγγενικών ή θυγατρικών επιχειρήσεων, των οποίων η μητρική εταιρεία αγοράζει εμπορεύματα ή ύλες από τις υπόλοιπες, με απώτερο σκοπό να αυξήσει το Κόστος Πωληθέντων, να εμφανίσει μικρότερα κέρδη και κατά συνέπεια να πετύχει χαμηλότερη φορολογία.
  - ✓ Σε περίπτωση που συμπεριληφθούν τα εμπορεύματα αυτά στη φυσική απογραφή το τελικό απόθεμα θα είναι το πραγματικό. Το αποτέλεσμα, όμως, στο τέλος της χρήσης θα είναι βελτιωμένο, λόγω των αυξημένων πωλήσεων.
  - ✓ Σε περίπτωση που δε συμπεριληφθούν τα εμπορεύματα αυτά στη φυσική απογραφή, το τελικό απόθεμα θα είναι μειωμένο. Δε θα υπάρχει αριθμητική αλλοίωση του αποτελέσματος, διότι φαίνονται περισσότερες οι πωλήσεις αλλά ισόποσα μειωμένα φαίνονται και τα αποθέματα. Υπάρχει λοιπόν αλλοίωση στους λογαριασμούς.
- Παρουσίαση πραγματοποιημένων προκαταβολών πωλήσεων, ως πωλήσεις χρήσεως, ώστε να «ωραιοποιηθούν» οι οικονομικές καταστάσεις.
- Υπερτιμολόγηση των πραγματοποιηθέντων πωλήσεων. Οι επιχειρήσεις καταφεύγουν συχνά σε αυτή τη μέθοδο ώστε να βελτιώνουν τα αποτελέσματά τους αν και αυτό σημαίνει την καταβολή μεγαλύτερου φόρου εισοδήματος.
- Έσοδα επόμενης χρήσης αναγνωρίζονται στην τρέχουσα ως δουλευμένα. Συχνά οι επιχειρήσεις, μην τηρώντας τις προϋποθέσεις αναγνώρισης των εσόδων καταχωρούν έσοδα επόμενων χρήσεων ως δουλευμένα της τρέχουσας. Αυτή η τεχνική στοχεύει στην πλασματική αύξηση των εσόδων της τρέχουσας χρήσης δια της αλλοίωσης του λογαριασμού 80.00 «Γενικής Εκμετάλλευσης», καθώς αυξάνεται η πίστωση του λογαριασμού με αποτέλεσμα να

---

³⁶ Παπαδάτου Θ. (2005) : «Εσωτερικός & Εξωτερικός Έλεγχος Ανωνύμων Εταιρειών», Β' Έκδοση, Εκδόσεις Σάκουλλα», Αθήνα - Θεσσαλονίκη 2005.

παρουσιάζεται βελτιωμένο Αποτέλεσμα Χρήσης, είτε αυτό σημαίνει περισσότερα κέρδη είτε λιγότερες ζημιές.

Οι πιο συχνά εμφανιζόμενες περιπτώσεις είναι οι ακόλουθες:

- **Επιτάχυνση Αναγνώρισης Εσόδων Από Πωλήσεις.** Η τεχνική αυτή καλείται «channel loading» και έχει στόχο την επιτάχυνση της αναγνώρισης εσόδων. Έτσι, παρότι μπορεί ακόμα τα προϊόντα να βρίσκονται στην κυριότητα της επιχείρησης χωρίς να έχουν γνωστοποιηθεί οι κίνδυνοι και τα οικονομικά οφέλη στους αγοραστές, η επιχείρηση αναγνωρίζει και περιλαμβάνει το «αναμενόμενο» έσοδο στις οικονομικές της καταστάσεις, με στόχο να εμφανίσει βελτιωμένα Αποτελέσματα Χρήσης.³⁷
- **Εξατομίκευση Της Συναλλαγής.** Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η ουσία της συναλλαγής δεν είναι ξεκάθαρη, τα κριτήρια αναγνώρισης των εσόδων πρέπει να εφαρμόζονται στα επιμέρους συνθετικά μέρη της συναλλαγής (επιμέρους συναλλαγές). Τέτοιες συναλλαγές αποτελούν οι πωλήσεις αγαθών που περιλαμβάνουν και ποσά για μεταγενέστερα έσοδα. Για παράδειγμα, όταν η τιμή πώλησης ενός προϊόντος περιλαμβάνει ένα συγκεκριμένο ποσό για μεταγενέστερες υπηρεσίες, όπως επισκευές συντήρησης και εγγυήσεις, το ποσό αυτό αναβάλλεται και λογίζεται στα έσοδα της περιόδου στην οποία παρέχονται οι υπηρεσίες. Το ποσό το οποίο αφορά στην επόμενη χρήση, αν και καταβάλλεται στην πωλήτρια επιχείρηση κατά τη διαδικασία της πώλησης του αγαθού, πρέπει να καταχωρηθεί στις λογιστικές εγγραφές ως έσοδο επόμενων χρήσεων και να αφαιρεθεί από το ποσό που θα αναγνωριστεί ως έσοδο. Η πωλήτρια επιχείρηση καταχωρεί ως έσοδο ολόκληρο το ποσό που εισέπραξε από τον αγοραστή με σκοπό να εμφανίσει αυξημένα έσοδα.
- **Έσοδα Από Λοιπές Δραστηριότητες.** Συχνά οι επιχειρήσεις αναγνωρίζουν έσοδα από λοιπές δραστηριότητες, που αφορούν στην επόμενη διαχειριστική χρήση ως δεδουλευμένα της τρέχουσας, λόγω του ότι πιθανόν να τα έχουν εισπράξει πρόωρα. Με αυτή την τεχνική επιτυγχάνουν την πλασματική αύξηση των εσόδων στα Οικονομικά τους Αποτελέσματα.³⁸

---

³⁷ Φίλιος Β. (2003) : «Δημιουργική Λογιστική (Creative Accounting)», Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα

³⁸ Grant Thornton (2004) : «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα I.F.R.S.», Αναλυτική Παρουσίαση, , Αθήνα, Δεκέμβριος

-
- Η μη έκδοση τιμολογίων πώλησης κυρίως από μικρές επιχειρήσεις, προκειμένου να μην αποδοθεί ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας αλλά και να μην μεταβούν σε υψηλότερο επίπεδο της φορολογικής κλίμακας.

4.2 Αγορές και έξοδα εκμετάλλευσης

Οι αγορές και τα έξοδα εκμετάλλευσης αντιπροσωπεύουν όλα τα αγαθά και τις υπηρεσίες που αναλώνει η επιχείρηση για την πραγμάτωση του σκοπού δραστηριότητας της. Πρόκειται δηλαδή ουσιαστικά για τους λογαριασμούς του Ε.Γ.Λ.Σ. των ομάδων 2 «Αποθέματα» και 6 «Οργανικά Έξοδα Κατ' Είδος».

Οι αγορές θεωρούνται και αυτές λογαριασμός εξόδου εκμετάλλευσης, παρόλο που το Ε.Γ.Λ.Σ. τις θεωρεί λογαριασμό Ισολογισμού και τις παρακολουθεί σε ξεχωριστή ομάδα λογαριασμών-ομάδα 2.

Ένα από τα σημαντικότερα θέματα ελέγχου αυτού του κυκλώματος είναι ο διαχωρισμός των χρήσεων σε σχέση με τα έξοδα εκμετάλλευσης, δηλαδή ποια χρήση θα επιβαρύνουν τα έξοδα και πως θα διαμορφώσουν αντίστοιχα το αποτέλεσμα.

Τα έξοδα βαρύνουν τη χρήση όταν είναι δεδουλευμένα, δηλαδή όταν υπάρχει η χρησιμοποίηση, η ανάλωση του αντίστοιχου ανταλλάγματος, έστω και αν νωρίτερα έχουμε κάποιο στοιχείο υλοποίησης τους, όπως για παράδειγμα λήψη τιμολογίου ή πληρωμή.

Τα μη δεδουλευμένα έξοδα δεν αφορούν στη χρήση, δε συντελούν στη διαμόρφωση του αποτελέσματος και εμφανίζονται με μεταβατικούς λογαριασμούς Ενεργητικού (σε περίπτωση που υπάρχει ανάγκη καταγραφής τους λόγω προπληρωμής τους ή προτιμολόγησής τους).

4.2.1 Συνήθεις παραποιήσεις στο κύκλωμα Αγορές & Έξοδα Εκμετάλλευσης

Στο κύκλωμα «Αγορές & Έξοδα Εκμετάλλευσης» παρατηρείται συχνά το φαινόμενο της μη τήρησης της αρχής αυτοτέλειας των χρήσεων καθώς και της αλήθειας και ειλικρίνειας των λογαριασμών. Μερικές από αυτές τις περιπτώσεις είναι:

- Πραγματοποιημένες αγορές δεν έχουν γίνει αντικείμενο λογιστικής εγγραφής. Οι επιχειρήσεις με τη μη εμφάνιση αγορών επιτυγχάνουν να εμφανίζεται βελτιωμένο το Αποτέλεσμα της χρήσης (διότι οι αγορές εμφανίζονται

-
- μειωμένες). Επίσης, η πίστωση του Ισολογισμού φαίνεται αλλοιωμένη καθώς δεν εμφανίζεται καμία υποχρέωση.
- Λογιστικές εγγραφές που εμφανίζουν αγορές ή επιστροφές και εκπτώσεις αγορών δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα.
    - ✓ Στην περίπτωση εμφάνισης εικονικών αγορών η επιχείρηση προσπαθεί να δείξει μειωμένο αποτέλεσμα αφού αυξάνει το ποσό των εξόδων για αγορές.
    - ✓ Στην περίπτωση εικονικών εκπτώσεων ή επιστροφών αγορών το αποτέλεσμα θα είναι βελτιωμένο αφού μειώνει τα έξοδα με αυτό τον τρόπο.
  - Προπληρωμένα έξοδα επόμενης χρήσης να εμφανίζονται ως έξοδα της τρέχουσας. Συχνά οι επιχειρήσεις, προπληρώνουν έξοδα, τα οποία ανήκουν στην επόμενη χρήση και τα καταχωρούν ως δεδουλευμένα στην τρέχουσα. Αναγνωρίζοντάς τα στη τρέχουσα ως δουλευμένα η επιχείρηση επιτυγχάνει να παρουσιάσει περισσότερα έξοδα με αποτέλεσμα την εμφάνιση αρνητικά παραποιημένων αποτελεσμάτων.
  - Έξοδα δεδουλευμένα να εμφανίζονται ως έξοδα επόμενης χρήσης. Σύμφωνα με αυτή την τεχνική, έξοδα δεδουλευμένα της χρήσης δεν πληρώνονται από τις επιχειρήσεις αλλά μεταφέρονται στην επόμενη κατά την ημερομηνία εξόφλησής τους, ενώ θα έπρεπε να εμφανιστούν στην τρέχουσα χρήση. Μη διενεργώντας την παραπάνω εγγραφή εμφανίζονται λιγότερα τα έξοδα της χρήσης το οποίο έχει σαν άμεσο επακόλουθο την εμφάνιση βελτιωμένου Αποτελέσματος. Μια ακόμα περίπτωση της τεχνικής αυτής είναι έξοδα της επιχείρησης τα οποία έχουν πληρωθεί και αφορούν στην τρέχουσα χρήση, να εμφανίζονται σε μεταβατικό λογαριασμό και με αυτό τον τρόπο να μεταφέρονται στην επόμενη χρήση. Έτσι εμφανίζονται μειωμένα τα έξοδα με στόχο τη δημιουργία καλύτερου Οικονομικού Αποτελέσματος Χρήσης.
  - Επιβράδυνση της αναγνώρισης εξόδων δια κεφαλαιοποίησης εξόδων και απόσβεσής τους σε μελλοντικές περιόδους. Ανάμεσα σε τέτοια παραδείγματα συμπεριλαμβάνεται η κεφαλαιοποίηση ανάπτυξης λογισμικού.
  - Χρέωση μεγάλου ποσού εξόδου (large on-time charges) που μπορεί να αφορά ζημίες σε μεγάλης αξίας στοιχεία του ενεργητικού και δαπάνες αναδιάρθρωσης/αναδιοργάνωσης σε διαλείπουσα (έκτακτη) βάση. Αυτό

επιτρέπει στις εταιρείες να επιταχύνουν την αναγνώριση εξόδων και με αυτό τον τρόπο να κάνουν τα κέρδη που ακολουθούν να φαίνονται καλύτερα.³⁹

4.3 Συνήθειες παραποιήσεις στο Ενεργητικό

Η Δημιουργική Λογιστική εφαρμόζεται και σε στοιχεία του Ισολογισμού μιας επιχείρησης και ειδικότερα στο Ενεργητικό της. Οι τεχνικές που παραποιούν την πραγματική εικόνα εντοπίζονται στις ασώματες ακινητοποιήσεις, στις ενσώματες ακινητοποιήσεις, στις συμμετοχές και στις μακροπρόθεσμες απαιτήσεις. Στα στοιχεία του Κυκλοφορούντος ενεργητικού συμπεριλαμβάνονται εκείνα τα στοιχεία που ανήκουν στην εταιρεία και που αναμένονται να αλλάξουν μορφή και υπόσταση μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα. Στη συνέχεια, γίνεται ανάλυση των τεχνικών που αναπτύσσονται με στόχο την άσκηση Δημιουργική Λογιστικής ως μέσο παραποίησης οικονομικών καταστάσεων.

4.3.1 Πάγια

Ένας από τους τρόπους χειραγώγησης των αποτελεσμάτων είναι η διενέργεια ή μη των αποσβέσεων. Έτσι επηρεάζεται η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης, ως προς τα κέρδη και ο Ισολογισμός, ως προς τα πάγια, και κατά συνέπεια ολόκληρο το Ενεργητικό. Με αυτό τον τρόπο επηρεάζονται:

- Δείκτες Ρευστότητας (Γενικής Και Άμεσης Ρευστότητας).
- Δείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Πάγιων Περιουσιακών Στοιχείων.
- Δείκτης Χρηματοδότησης Παγίων.
- Δείκτης Βαθμού Παγιοποίησης.
- Δείκτης Παλαιότητας Παγίων
- Δείκτης Παγίων Προς Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις.
Δείκτες Κεφαλαιακής Διάρθρωσης Ή Δανειακής Επιβάρυνσης.
- Δείκτης Εντάσεως Κεφαλαίου.
- Δείκτες Αποδοτικότητας.
- Διάφοροι Χρηματιστηριακοί Δείκτες Για Τις Εισηγμένες Επιχειρήσεις.

---

³⁹ Φίλιος Β. (2003) : «Δημιουργική Λογιστική (Creative Accounting)», Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα

Όσον αφορά τις αποσβέσεις, αν η επιχείρηση θελήσει να παρουσιάσει μια χρονιά αυξημένα κέρδη, τότε είτε δε θα διενεργήσει καθόλου αποσβέσεις είτε θα χρησιμοποιήσει μειωμένους συντελεστές αποσβέσεων.

Οι τρόποι με τους οποίους μια επιχείρηση δύναται να παρουσιάσει αυξημένες τις αποσβέσεις της κατά τη διάρκεια μιας χρήσης (προκειμένου να εμφανίσει λιγότερα κέρδη) είναι οι εξής:

- Εφαρμογή αυξημένων συντελεστών αποσβέσεων.
- Πάγια περιουσιακά στοιχεία, (η αξία κτήσης εκάστου είναι μέχρι 1.500,00) δύναται να αποσβένονται εξ ολοκλήρου, δηλαδή κατά ποσοστό εκατό τοις εκατό (100%), μέσα στη διαχειριστική χρήση κατά την οποία χρησιμοποιήθηκαν ή τέθηκαν σε λειτουργία για πρώτη φορά. Δηλαδή η εφάπαξ απόσβεση των εν λόγω παγίων δεν είναι υποχρεωτική, αλλά δυναμική.
- Πολλές επιχειρήσεις ενώ έχουν ολοκληρώσει την κατασκευή ενός πάγιου περιουσιακού στοιχείου, δε μεταφέρουν το λογαριασμό 15 «Ακίνητο-ποιήσεις Υπό Εκτέλεση» στον αντίστοιχο Λογαριασμό του Παγίου και έτσι δεν είναι υποχρεωμένες να διενεργήσουν αποσβέσεις για αυτό. Έτσι, εμφανίζονται υψηλότερα κέρδη από τα πραγματικά και επιπλέον ωραιοποιείται η εικόνα του Ισολογισμού τους.
- Οι επιχειρήσεις, εμφανίζουν στον Ισολογισμό τους πάγια τα οποία δεν υπάρχουν ή δεν είναι στην κυριότητά τους.
- Συνήθως, οι δαπάνες για επιδιορθώσεις και συντήρηση των παγίων είναι εισοδηματικής φύσεως και πρέπει να αναγράφονται στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων της περιόδου κατά την οποία πραγματοποιούνται, ενώ οι δαπάνες που αυξάνουν τη λειτουργική αποδοτικότητα του παγίου είναι κεφαλαιουχικής φύσεως και θα πρέπει να κεφαλαιοποιούνται (καταχωρίζονται στο κόστος του παγίου). Λόγω του ότι σε αρκετές περιπτώσεις ο διαχωρισμός των σχετικών δαπανών μεταξύ δαπανών συντήρησης και κεφαλαιουχικών δαπανών είναι υποκειμενική, πολλές οντότητες κεφαλαιοποιούν σημαντικά ποσά δαπανών που στην ουσία θα έπρεπε να καταχωρηθούν στα έξοδα της περιόδου.
- Ορισμένα έξοδα έχουν καταγραφεί στα πάγια και δεν επιβαρύνουν τα αποτελέσματα.
- Οι υποτιμήσεις-απαξιώσεις των παγίων δεν έχουν υπολογιστεί με ορθό τρόπο (πρόβλημα αποτίμησης παγίων).

4.3.2 Συμμετοχές (χρεόγραφα για μακροπρόθεσμη τοποθέτηση)

- Ένας από τους τρόπους που μπορεί μια εταιρεία μέσω των Συμμετοχών να παραποιήσει τα λογιστικά της αποτελέσματα είναι να τις αποτιμήσει σε μια τιμή διαφορετική από εκείνη που είναι χαμηλότερη μεταξύ τιμής κτήσης και μέσης χρηματιστηριακής τιμής του τελευταίου μήνα της χρήσης. Στην περίπτωση που χρησιμοποιήσει μια τιμή μεγαλύτερη, τότε θα σημαίνει πως προσπαθεί να αποκρύψει τις ζημίες της.
- Να μεταφέρουν τις συμμετοχές στα χρεόγραφα (Κυκλοφορούν Ενεργητικό), προκειμένου να βελτιώσουν τους δείκτες ρευστότητάς τους με αποτέλεσμα να μεταβάλλεται θετικά ο αριθμητής του κλάσματος Κυκλοφορούν Ενεργητικό / Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις.
- Να μην τηρείται σωστά η αρχή διαχωρισμού-αυτοτέλειας των χρήσεων σε ότι αφορά τα έσοδα από κινητές αξίες.

4.3.3 Άυλα ή Ασώματα Πάγια

Τα ασώματα πάγια στοιχεία αποσβένονται σύμφωνα με το νόμο, είτε εφάπαξ σε μία χρήση ή ισόποσα σε 2, 3 ή 5 έτη. Εκτός κι αν έχουν, σύμφωνα με το νόμο, δικαίωμα για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, π.χ. 10 χρόνια. Στην περίπτωση αυτή οι επιχειρήσεις προχωρούν σε χειραγώγηση των κερδών αλλάζοντας απλά το διενεργούμενο χρόνο απόσβεσης. Έτσι, εάν αποφασίσει, παρά τη συνήθη τακτική, να αποσβεστεί ένα άυλο πάγιο σε 5 έτη αντί σε μία μόνο χρήση, τότε θα βελτιωθεί η χρηματοοικονομική κατάσταση των αποτελεσμάτων χρήσεως.

4.3.4 Αποθέματα

Τα αποθέματα αποτελούν σημαντικό στοιχείο της περιουσίας της επιχείρησης. Η αποτύπωση της αξίας τους στις Οικονομικές Καταστάσεις αποτελούσε πρόβλημα για τους επιχειρηματικούς Οργανισμούς. Οι μέθοδοι αποτίμησης αλλά και οι διαδικασίες που ακολουθούν οι λογιστές ανά τον κόσμο είναι πολλές. Αξίζει να σημειωθεί ότι στην Ελλάδα το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο προτείνει ή αποδέχεται τους παρακάτω τρόπους:

- Μέθοδος του Μέσου Σταθμικού Κόστους.
- Μέθοδος του Κυκλοφοριακού Μέσου Όρου ή των Διαδοχικών Υπολοίπων.

-
- Μέθοδος F.I.F.O..
  - Μέθοδος L.I.F.O..
  - Μέθοδος του Βασικού Αποθέματος.
  - Μέθοδος του Εξατομικευμένου Κόστους.

Η δημιουργική λογιστική μπορεί να εμφανιστεί στα αποθέματα ως εξής :

- Από κατασκευαστικής άποψης, τα αποθέματα ταξινομούνται σε έτοιμα προϊόντα και εμπορεύματα, ημικατεργασμένα προϊόντα, καθώς και σε πρώτες ύλες. Επίσης, δύναται να διακρίνονται και σε προϊόντα που αφορούν σε κατασκευαστικούς σκοπούς ή απλά σε προϊόντα προμήθειας εργοστασίων. Θα ήταν εξίσου σημαντική η πληροφόρηση αν ο διαχωρισμός αφορούσε στο σύνολο των αποθεμάτων της εταιρείας και όχι μόνο σε ένα μικρό αριθμό αυτών.
- Άλλη μία χρήσιμη διάκριση θα ήταν αυτή που θα περιελάμβανε τα αγαθά που είναι σε μεταφορά, αγαθά που έχουν παραδοθεί, και αγαθά που αφορούν σε ειδικές παραγγελίες όπως συμφωνίες επαναγοράς αγαθών, ή υψηλό αριθμό επιστροφών κλπ.
- Το κόστος του προϊόντος έχει άμεση σχέση με τα αποθέματα αφού τα έξοδα πώλησης και οργάνωσης υπολογίζονται ως κόστη περιόδου. Από τη στιγμή που είναι εύκολο να θεωρήσει κανείς τις πρώτες ύλες και την άμεση εργασία ως κόστος προϊόντος, το επιπλέον κατασκευαστικό κόστος παραδίδεται. Μερικά από αυτά τα κόστη πιθανώς να αντιμετωπίζονται εσφαλμένα ως κόστη περιόδου, σε μια προσπάθεια να ενδυναμωθεί το επίπεδο του μικτού περιθωρίου κέρδους.
- Έξοδα που αφορούν σε τόκους, έξοδα αποθήκευσης, έξοδα μισθών υπαλλήλων, έξοδα διοικητικά κλπ, μπορούν να κεφαλαιοποιηθούν για φορολογικούς σκοπούς. Η δημιουργική λογιστική μπορεί να οδηγήσει τις προσπάθειες στην κεφαλαιοποίηση μερικών από αυτά τα κόστη.
- Η χρήση της μεθόδου LIFO έχει πολλά πλεονεκτήματα. Ωστόσο, η εκκαθάριση της LIFO, μπορεί να οδηγήσει σε διαβρώσεις του καθαρού αποτελέσματος και υψηλών φορολογικών πληρωμών. Η εναλλαγή των μεθόδων αποτίμησης μπορεί να παρουσιάσει βελτιωμένα αποτελέσματα, ωστόσο, ανήκει στην κατηγορία της θεμιτής δημιουργικής λογιστικής αφού μπορεί να αποκαλυφθεί από τις σημειώσεις του ελεγκτή ή να της έχει δοθεί σχετική άδεια για την αλλαγή αυτή. Στην τελευταία περίπτωση, ο ορκωτός

ελεγκτής υποχρεώνεται να καταγράψει τις επιδράσεις που έχει επιφέρει η συγκεκριμένη αλλαγή.

- Όσον αφορά στα εμπορεύματα μια από τις βασικές μεθόδους της επινοητικής λογιστικής, είναι να τα εμφανίζουν όχι στη χαμηλότερη τιμή μεταξύ κτήσης και τρέχουσας αλλά στην τιμή κτήσης. Με αυτόν τον τρόπο αποφεύγουν να εμφανίσουν τις ζημίες της περιόδου.
- Η εικονική ποσοτική αύξηση του τελικού της αποθέματος κατά την απογραφή, η παρουσίαση πραγματοποιημένων προκαταβολών πωλήσεων ως πωλήσεις αυτής της χρήσης, η υπερτιμολόγηση των πραγματοποιηθέντων πωλήσεων, καθώς και οι εικονικές αγοραπωλησίες μεταξύ της ίδιας και ανύπαρκτων επιχειρήσεων (συγγενικών ή όχι), αποτελούν μεθόδους της κοσμητικής λογιστικής, που άλλοτε μπορεί να ενδιαφέρουν κι άλλοτε όχι την εφορία, καθώς η εμφάνιση αυξημένων κερδών θα σήμαινε αύξηση της φορολόγησης.
- Η καθυστέρηση έκδοσης τιμολογίου πώλησης ενός εμπορεύματος, μπορεί να είναι σκόπιμη από την πλευρά της οικονομικής οντότητας, προκειμένου να παρουσιάσει μειωμένα αποτελέσματα για την παρούσα χρήση, και την παράλληλη μεταφορά των πωλήσεων στην επόμενη.
- Η αποτίμηση των αποθεμάτων στη χαμηλότερη αξία μεταξύ τιμής κτήσης και καθαρής αξίας ρευστοποίησης καθώς και η μετάβαση από τη μέθοδο αποτίμησης των αποθεμάτων L.I.F.O. σε F.I.F.O. δύναται να επηρεάσει τους ακόλουθους αριθμοδείκτες:
  - ✓ Δείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Αποθεμάτων
  - ✓ Δείκτης Κυκλοφοριακής Ρευστότητας
  - ✓ Δείκτης Άμεσης Ρευστότητας
  - ✓ Δείκτης Κάλυψης
  - ✓ Δείκτες Απόδοσης⁴⁰

4.3.5 Γραμμάτια εισπρακτέα

Η δημιουργική λογιστική μπορεί να εμφανιστεί στα γραμμάτια εισπρακτέα, στην περίπτωση που υπάρχουν αποτυχίες α) στην ταξινόμησή τους, β) στην

---

⁴⁰ Μπαλαλέξης Σπ. (2003): «Πανεπιστημιακές Παραδόσεις στο μάθημα της Επινοητικής Λογιστικής» Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής

επιβεβαίωση ότι οι λογιστικές εκτιμήσεις είναι σωστές, γ) στην αποκάλυψη οποιασδήποτε πιθανότητας ζημίας από τα εισπρακτέα, δ) στην αποκάλυψη οποιουδήποτε κινδύνου που προκύπτει από τα εισπρακτέα. Συγκεκριμένα για το τελευταίο, θα πρέπει να αποκαλύπτονται ι) οι πληροφορίες που καθορίζουν τη συγκέντρωση του κινδύνου, ιι) το ποσό της ζημίας που θα μπορούσε να υπάρξει από την κακή απόδοση και ιιι) οι πληροφορίες για οτιδήποτε σχετίζεται με τα εισπρακτέα. Όσον αφορά γενικότερα στις μακροπρόθεσμες απαιτήσεις, οι επιχειρήσεις επιδιώκουν να βελτιώνουν το δείκτη ρευστότητας, τοποθετώντας μεγάλο μέρος των μακροπρόθεσμων απαιτήσεων στις βραχυπρόθεσμες.⁴¹

4.3.6 Sale and lease back

Ο θεσμός του sale and lease back άρχισε να εφαρμόζεται τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας από τις επιχειρήσεις ως μια ευέλικτη μορφή χρηματοδότησης που τις βοηθάει στην απόκτηση ρευστότητας μέσω αξιοποίησης της ακίνητης περιουσίας.

Η χρηματοδοτική μίσθωση (leasing) είναι μία μορφή χρηματοδότησης με σκοπό την απόκτηση της χρήσης και, τελικά, της κτήσης κινητών και ακίνητων επενδυτικών αγαθών-μηχανημάτων, οχημάτων, εργοστασίων και γραφείων για το επάγγελμα ή την επιχείρηση φυσικών και νομικών προσώπων. Είναι δηλαδή μία μορφή δανεισμού διάρκειας από τρία -τουλάχιστον- έως δεκαπέντε ή και περισσότερα χρόνια.

Η εταιρεία leasing αποκτά την κυριότητα του παγίου και παραχωρεί τη χρήση του στο μισθωτή μέσω χρηματοδοτικής μίσθωσης για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, έναντι καταβολής προσυμφωνημένων μισθωμάτων.

Στη λήξη της μίσθωσης, η εταιρεία leasing μεταβιβάζει (πωλεί) στο μισθωτή την κυριότητα του εν λόγω παγίου έναντι τιμήματος, συνήθως συμβολικού (1λεπτό του €).

Ειδικότερα, η σύμβαση sale and lease back είναι μία εξειδικευμένη σύμβαση με την οποία η εταιρεία leasing αγοράζει το πάγιο (κινητό, ακίνητο) από τον πελάτη και το εκμισθώνει πάλι σε αυτόν (ταύτιση προμηθευτή-πελάτη), σύμφωνα με τους όρους που έχουν συμφωνηθεί (διάρκεια, είδος μισθώματος κ.λ.π.).⁴²

---

⁴¹ Μπαραλέξης Σπ. (2003): «Πανεπιστημιακές Παραδόσεις στο μάθημα της Επινοητικής Λογιστικής» Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής

⁴² Μιχελινάκης Β. (2007) : «Sale and Lease Back Ακινήτων», Περιοδικό «Επιχείρηση»

Ορισμένες φορές μία οντότητα μπορεί να πωλήσει ένα στοιχείο ενεργητικού και ταυτόχρονα, να το «επαναμισθώσει» είτε με λειτουργική είτε με χρηματοδοτική μίσθωση.

Ένας λόγος που γίνεται αυτό είναι γιατί η οντότητα χρειάζεται άμεση ρευστότητα (άρα πωλεί το στοιχείο για να εισπράξει την τιμή πώλησης) αλλά ταυτόχρονα γιατί το στοιχείο είναι αναγκαίο στις δραστηριότητες της οντότητας και το «επαναμισθώνει».

Υπάρχει όμως και το ενδεχόμενο κάποια οντότητα να χρησιμοποιήσει τη μέθοδο αυτή ως τέχνασμα δημιουργικής λογιστικής προκειμένου να δείξει αυξανόμενα λογιστικά κέρδη και έναν ισχυρό ισολογισμό. Επίσης το ίδιο συμβαίνει όταν επιθυμεί τη μείωση του δανεισμού της ή όταν έχει ανάγκη κεφαλαίων και αδυνατεί να προσφύγει στον τραπεζικό δανεισμό.

Όταν λοιπόν οι επιχειρήσεις έχουν στην κατοχή τους πάγια σε πολύ μικρή αξία σε σχέση με την τρέχουσα εμπορική τους αξία, τότε χρησιμοποιούν το sale and lease back προκειμένου:

- Να αντλήσουν ρευστότητα από το πάγιο ενεργητικό τους εκμεταλλευόμενες την υπεραξία τους.
- Να βελτιώσουν το κεφαλαίο κίνησης.
- Να βελτιώσουν την εικόνα του ισολογισμού.
- Να αναδιαρθρώσουν την οικονομική κατάσταση.
- Να εκμεταλλευτούν φορολογικές ελαφρύνσεις (έκπτωση 100% των μισθωμάτων, πρόσφατα καταργήθηκε και ο φόρος μεταβίβασης που ήταν υποχρεωμένη να καταβάλλει η επιχείρηση για την πώληση του ακινήτου).
- Να βελτιώσουν τους αριθμοδείκτες
  - ✓ Άμεσης ρευστότητας (διαθέσιμα/βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις) λόγω αύξησης των διαθεσίμων.
  - ✓ Δανειακής επιβαρύνσεως (ίδια κεφάλαια/ξένα κεφάλαια) λόγω μείωσης βραχυπρόθεσμου ή μακροπρόθεσμου δανεισμού.
  - ✓ Γενικής ρευστότητας (κυκλοφορούν ενεργητικό/υποχρεώσεις).

Η μέθοδος αυτή προτιμάται πολύ από τις επιχειρήσεις, διότι έχουν τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν το ακίνητό τους χωρίς να χάσουν τη χρήση του μέχρι το τέλος της σύμβασης, οπότε και αυτό θα επανέλθει στην κυριότητά τους.

4.4 Συνήθεις παραποιήσεις στο Παθητικό

Η Δημιουργική Λογιστική εφαρμόζεται και σε στοιχεία του Ισολογισμού μιας επιχείρησης και ειδικότερα στο Παθητικό της. Οι τεχνικές που παραποιούν την πραγματική εικόνα εντοπίζονται στις βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις και στις προβλέψεις. Στη συνέχεια, γίνεται ανάλυση των τεχνικών που αναπτύσσονται με στόχο την άσκηση Δημιουργική Λογιστικής ως μέσο παραποίησης οικονομικών καταστάσεων.

4.4.1 Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις

Η αναλογία ωρίμανσης μιας βραχυπρόθεσμης υποχρέωσης αφορά σε διάρκεια ενός έτους ή ενός κύκλου εργασιών. Στην περίπτωση που οποιοδήποτε μακροπρόθεσμο στοιχείο του παθητικού ταξινομηθεί στην κατηγορία των βραχυπρόθεσμων, τότε αυτό έγκειται στα πλαίσια της δημιουργικής λογιστικής.

Ενώ τα απρόβλεπτα έξοδα κέρδους αναγνωρίζονται στις σημειώσεις, οι ζημίες αναγνωρίζονται με μια επιβάρυνση στα έξοδα ή με μια υποχρέωση, αν το έξοδο είναι πιθανό να συμβεί και η ζημία να εκτιμηθεί. Το αν το έξοδο είναι πιθανό να συμβεί στο εγγύς ή στο μακρινό μέλλον, αφήνεται στην προσωπική εκτίμηση του καθενός.

Τόσο η προσφυγή στο δικαστήριο, όσο και οι αξιώσεις αλλά και οι αξιολογήσεις, των οποίων τα αποτελέσματα μπορούν να προβλεφθούν, χρειάζεται να αναγνωριστούν ως βραχυπρόθεσμα στοιχεία του παθητικού. Η αποτυχία αυτού, αποτελεί μια εκδήλωση της δημιουργικής λογιστικής.

4.4.2 Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις

Οι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις χαρακτηρίζονται από συγκεκριμένα συμβόλαια και περιορισμούς. Στο βαθμό που μερικοί από αυτούς τους όρους είναι σημαντικοί, θα πρέπει να αποκαλύπτονται στις σημειώσεις. Διαφορετικά, η αρχή της αποκάλυψης καταπατείται.

Οι εταιρείες ενδεχομένως να αποφεύγουν να καταγράφουν τις υποχρεώσεις τους στον Ισολογισμό, με διάφορες τεχνικές (off-balance-sheet financing).

4.4.3 Προβλέψεις

Σύμφωνα με έρευνα του Σπ. Μπαραλέξη (2004)⁴³, ο οποίος εξέτασε τις απόψεις ορκωτών ελεγκτών και φοροτεχνικών λογιστών, μεταξύ των άλλων αποτελεσμάτων, προκύπτει ότι οι πλέον συνήθεις λογιστικοί χειρισμοί αυξήσεων/ μειώσεων των αποτελεσμάτων αναφέρονται στις προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις και αποζημιώσεις προσωπικού.

Ως πρόβλεψη ορίζεται η κράτηση ορισμένου ποσού σε βάρος του αποτελέσματος (προβλέψεις για κινδύνους εκμεταλλεύσεως, προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους) στο τέλος της χρήσεως, για την κάλυψη ζημίας ή εξόδου ή ενδεχόμενης υποτιμήσεως στοιχείων του ενεργητικού, όταν κατά την ημέρα συντάξεως του Ισολογισμού είναι πιθανή η πραγματοποίησή τους, χωρίς όμως να είναι γνωστό το ακριβές μέγεθός τους ή ο χρόνος της πραγματοποίησής τους ή και τα δύο.⁴⁴

Η Δημιουργική Λογιστική μπορεί να εμφανιστεί στις προβλέψεις ως εξής

- Οι οικονομικές καταστάσεις μπορούν να εμφανιστούν ωραιοποιημένες μέσω της μη διενέργειας των προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις ή ακόμα και της διενέργειας μειωμένου συντελεστή προβλέψεων για τις απαιτήσεις αυτές. Σύμφωνα με τον Ν.2238/1994 οι επιχειρήσεις μπορούν, εάν θέλουν, να διενεργήσουν προβλέψεις 50% για επισφαλείς απαιτήσεις. Δεν μπορούν όμως να προχωρήσουν σε σωρευτική απόσβεση των πελατών τους που αδυνατούν να εξοφλήσουν τα χρέη τους, εάν προηγουμένως δεν έχουν πραγματοποιήσει προβλέψεις για το σκοπό αυτό.
- Προτού μια πρόβλεψη ζημίας καταχωρηθεί ως ζημία, αυτή θα πρέπει να εκτιμηθεί με λογική προσέγγιση του ύψους της. Εξ' αιτίας αυτού του κριτηρίου, πολλές ενδεχόμενες ζημίες (προβλέψεις ζημιών) δεν καταχωρούνται στις λογιστικές καταστάσεις ακόμη και αρκετά χρόνια μετά, παρότι η ύπαρξή τους είναι πέραν οποιασδήποτε αμφιβολίας. Έτσι παρότι έχει διενεργηθεί η πρόβλεψη δε γίνεται μελλοντικά η καταχώρισή της ώστε να αποτυπωθεί στις οικονομικές καταστάσεις το ποσό της ζημίας.

---

⁴³ Baralexis Sp. (2004) : «Creative accounting in small advancing countries: The Greek case», *Managerial Auditing Journal*, Vol. 19 Iss: 3 pp. 440 - 461

⁴⁴ Μπαραλέξης Σπ. (2003): «Πανεπιστημιακές Παραδόσεις στο μάθημα της Επιοητικής Λογιστικής» Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής

-
- Διενέργεια προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις, παρά τη συνήθη τακτική των επιχειρήσεων μέχρι εκείνη τη χρονική στιγμή να μην διενεργούν καθόλου ή να διενεργούν μειωμένες προβλέψεις.
  - Όσον αφορά τις προβλέψεις για τις παροχές προσωπικού, σύμφωνα με την Ελληνική Νομοθεσία, υπάρχει διάταξη πρόβλεψης για τις αποζημιώσεις συνταξιοδότησης και απόλυσης προσωπικού η οποία υπολογίζεται με βάση πίνακες του Ν.2112/20. Ειδική γνώματευση του Νομικού Συμβουλίου του κράτους, προβλέπει ότι το 40% της ανωτέρω υποχρέωσης θεωρείται λογιστικά αποδεκτό για καταχώριση. Ο 2190 αναφέρεται στη διενέργεια προβλέψεων για όλους τους πιθανούς κινδύνους, όμως στην πράξη δεν πραγματοποιείται εγγραφή για σχήματα υπεσχημένων παροχών.⁴⁵
  - Δείκτες που Επηρεάζονται
    - ✓ Δείκτης Κάλυψης Τόκων.
    - ✓ Δείκτης P/E.
    - ✓ Δείκτες Απόδοσης.

---

⁴⁵ Με βάση το νέο φορολογικό νομοσχέδιο Ν.4110/13 και συγκεκριμένα με το άρθρο 3 παρ. 22. από το 2014 καταργείται και η διάταξη η οποία προέβλεπε την απόσβεση των ποσών των προβλέψεων για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, που σχηματίζονται στο τέλος κάθε διαχειριστικής χρήσης και καλύπτουν τις αποζημιώσεις προσωπικού λόγω συνταξιοδότησης του κατά το επόμενο έτος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο

ΑΝΑΛΥΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ

Μέσω της ανάλυσης των χρηματοοικονομικών δεικτών αξιολογούμε την χρηματοοικονομική επίδοση μίας επιχείρησης όσον αφορά στην χρηματοοικονομική της δομή, τη ρευστότητα, την οικονομική επίδοση και την αποτελεσματικότητα της εκτέλεσης της κύριας οικονομικής της δραστηριότητας. Οι συγκεκριμένοι δείκτες αποτελούν ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο ανάλυσης καθώς επιτρέπουν την άμεση σύγκριση των θεμελιωδών μεγεθών μίας επιχείρησης. Επίσης οι δείκτες αυτοί επιτρέπουν στον αναλυτή να διεξάγει τόσο διαχρονικές όσο και διαστρωματικές συγκρίσεις. Οι αριθμοδείκτες έχουν το χαρακτηριστικό ότι μπορούν να αποκαλύψουν τόσο τυχόν αδυναμίες όσο και πλεονεκτήματα της επιχείρησης.

Στη συνέχεια κάνουμε μια σύντομη αναφορά στους αριθμοδείκτες που επιλέξαμε ως εργαλείο ανάλυσης των λογιστικών καταστάσεων των επιχειρήσεων του δείγματος.

5.1 Ανάλυση Αποδοτικότητας

Οι Αριθμοδείκτες Αποδοτικότητας αντανακλούν την ικανότητα της επιχείρησης να πραγματοποιεί κέρδη. Η επιχείρηση έχοντας ως βασικό στόχο την επίτευξη κέρδους έχει ανάγκη να αξιολογήσει την αποδοτικότητά της και τη δυναμικότητα των κερδών της.

Οι κυριότεροι αριθμοδείκτες μέτρησης της αποδοτικότητας παρουσιάζονται συνοπτικά ως εξής:

5.1.1 Αριθμοδείκτης Συνολικής Αποδοτικότητας

Ο δείκτης Συνολικής Αποδοτικότητας μας δείχνει, την ικανότητά της επιχείρησης να πραγματοποιεί κέρδη και το κατά πόσον χρησιμοποιεί επιτυχώς τα συνολικά κεφάλαιά της.⁴⁶ Όσο μεγαλύτερη είναι η τιμή του δείκτη, τόσο μεγαλύτερος θεωρείται ο βαθμός συνολικής αποδοτικότητας της επιχείρησης. Ο δείκτης αυτός

---

⁴⁶ Walsh C. (2004) : «Αριθμοδείκτες και Management», Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα

ισούται με το ποσοστό του λόγου του καθαρού αποτελέσματος εκμετάλλευσης προς το σύνολο του Ενεργητικού (εφόσον δεν ληφθούν υπόψη οι χρεωστικοί τόκοι και ο συντελεστής φορολογίας).

$$\text{Αριθμοδείκτης Συνολικής Αποδοτικότητας} = 100 * \frac{\text{Καθαρό Αποτέλεσμα Εκμετάλλευσης}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$$

5.1.2 Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων

Μετράει την κερδοφορία μιας επιχείρησης καταδεικνύοντας τι κέρδος έχει επιτύχει η εταιρεία χρησιμοποιώντας τα κεφάλαια που έχουν επενδύσει οι μέτοχοι.⁴⁷ Ο αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων με άλλα λόγια μετρά την αποτελεσματικότητα με την οποία τα ίδια κεφάλαια απασχολούνται στην επιχείρηση. Αφορά κατά κύριο λόγο τους μετόχους, αφού τους παρέχει πληροφορίες για την σωστή ή όχι τοποθέτηση και απόδοση των κεφαλαίων το υ ως αποτέλεσμα των αποφάσεων της διοίκησης. Φυσικά αποτελεί πολύ σημαντικό εργαλείο στα χέρια των τρίτων ενδιαφερόμενων (Τραπεζών, Προμηθευτών, Πιστωτών, Πελατών, Αναλυτών κ.λπ.) για την εκτίμηση της γενικότερης πορείας της επιχείρησης. Ο αριθμοδείκτης εκφράζεται από το πηλίκο της διαίρεσης των καθαρών κερδών προ φόρων της χρήσης, με το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων της επιχείρησης, πολλαπλασιαζόμενο επί 100%, δίνοντας το ποσοστό των καθαρών κερδών πάνω στα ίδια κεφάλαια της επιχείρησης και δείχνοντας την ικανότητα της να πραγματοποιεί κέρδη ή όχι.

$$\text{Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Ι.Κ.} = 100 * \frac{\text{Καθαρό Αποτέλεσμα Εκμετάλλευσης}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}}$$

5.1.3 Αριθμοδείκτης Μικτού Περιθωρίου Κέρδους

Ο δείκτης Μικτού Περιθωρίου Κέρδους είναι πολύ σημαντικός διότι παρέχει ένα μέτρο αξιολόγησης της αποδοτικότητας της επιχείρησης. Μας δείχνει τι ποσοστό των εσόδων πρέπει να διαθέσει η επιχείρηση για να καλύψει όλα τα μη κοστολογηθέντα γενικά, διοικητικά και χρηματοοικονομικά έξοδα.⁴⁸ Το μικτό περιθώριο κέρδους υπολογίζεται ως πηλίκο του Μικτού Αποτελέσματος Εκμετάλλευσης (δηλαδή πωλήσεις μείον κόστος πωληθέντων) προς τις πωλήσεις

---

⁴⁷ Γκίκας Δ. (2002) : «Η ανάλυση και οι χρήσεις των λογιστικών καταστάσεων» Εκδόσεις Μπένου, Αθήνα

⁴⁸ Walsh C. (2004) : «Αριθμοδείκτες και Management», Εκδόσεις Πατάκη,

---

Το Μικτό Περιθώριο Κέρδους προ τόκων και φόρων υπολογίζεται ως τα κέρδη προ τόκων και φόρων προς το σύνολο των πωλήσεων.

$$\Delta.Μ.Π.Κ = \frac{\text{Μικτό Αποτέλεσμα Εκμετάλλευσης}}{\text{Πωλήσεις}}$$

5.2 Ανάλυση Κυκλοφοριακής Ταχύτητας ή Δραστηριότητας

Οι δείκτες Κυκλοφοριακής Ταχύτητας ή Δραστηριότητας είναι κριτήρια, με τα οποία μετράμε το βαθμό αποτελεσματικής χρησιμοποίησης των κυκλοφοριακών περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης. Με τον όρο κυκλοφοριακή ταχύτητα αναφερόμαστε στον χρόνο που απαιτείται για να μετατραπεί ένα στοιχείο του κυκλοφορούντος ενεργητικού σε κάτι άλλο πιο εύκολα ρευστοποιήσιμο.⁴⁹ Η σημασία των δεικτών αυτών είναι μεγάλη, αφού βοηθούν στον προσδιορισμό της ταχύτητας, με την οποία κινείται το συνολικό παραγωγικό και εμπορικό κύκλωμα της επιχείρησης, που αποτελεί και τον κύριο αντικειμενικό σκοπό για την μεγιστοποίηση του κέρδους της.

5.2.1 Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Ενεργητικού

Ο δείκτης αυτός εξετάζει τον βαθμό χρησιμοποίησης του Ενεργητικού σε σχέση με τις πωλήσεις που πραγματοποιεί η επιχείρηση.

Εξετάζοντας τον δείκτη της Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Ενεργητικού λαμβάνουμε πληροφορίες για το εάν η επιχείρηση διατηρεί υψηλά περιουσιακά στοιχεία σε σχέση με τις πωλήσεις και μας δείχνει πόσες φορές χρησιμοποιήθηκαν τα πάγια και κυκλοφορούντα στοιχεία για την επίτευξη πωλήσεων δείκτης ισούται με τον λόγο των πωλήσεων προς το σύνολο του Ενεργητικού.

$$Κ.Τ.Ε = \frac{\text{Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Ενεργητικού}}{\text{Πωλήσεις}}$$

5.2.2 Αριθμοδείκτης Καθαρών Πωλήσεων δια Σύνολο ενεργητικού

Ο δείκτης αυτός μπορεί να διασπαστεί σε αριθμοδείκτη Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Κυκλοφορούντος Ενεργητικού και αριθμοδείκτη Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Παγίου Ενεργητικού για να εξετάσουμε ξεχωριστά κατά πόσο τα πάγια ή

---

⁴⁹ Νιάρχος Ν. (2004): «Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων», Εκδόσεις Σταμούλη, 7η, Αθήνα.

τα κυκλοφορούντα στοιχεία της επιχείρησης χρησιμοποιούνται για να μετατραπούν σε εμπόρευμα και στη συνέχεια σε πωλήσεις.

$$Κ.Τ.Σ.Ε. = \frac{\text{Καθαρές Πωλήσεις}}{\text{Συνολο Ενεργητικού}}$$

5.2.3 Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Αποθεμάτων

Ο αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Αποθεμάτων δείχνει πόσες φορές κατά μέσο όρο έχουν πωληθεί τα αποθέματα μέσα στη χρήση. Γενικά, όσο υψηλότερος είναι αυτός ο αριθμοδείκτης, τόσο πιο αποτελεσματικά λειτουργεί η επιχείρηση αναφορικά με τη διαχείριση των αποθεμάτων της.

$$Κ.Τ. Αποθεμάτων = \frac{\text{Κόστος Πωληθέντων Προϊόντων}}{\text{Μέσο Ύψος Αποθεμάτων}}$$

5.2.4 Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Απαιτήσεων

Ο αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας των Απαιτήσεων ή Διάρκειας των Απαιτήσεων υπολογίζεται αν διαιρέσουμε την αξία των πιστωτικών πωλήσεων της επιχείρησης μέσα στη χρήση, με το μέσο όρο των απαιτήσεών της. Επειδή όμως συνήθως δεν υπάρχουν στοιχεία για τις πιστωτικές πωλήσεις, καθώς και στοιχεία που να αναφέρονται στο μέσο όρο χορηγούμενων πιστώσεων, λαμβάνονται υπόψη οι καθαρές πωλήσεις της χρήσεως όπως εμφανίζονται στον ισολογισμό στο τέλος της χρήσεως.

$$Κ.Τ. Απαιτήσεων = \frac{\text{Καθαρές Πωλήσεις}}{\text{Απαιτήσεις}}$$

5.2.5 Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Βραχυπρόθεσμων

Υποχρεώσεων

Ο δείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων υπολογίζεται από τον λόγο των αγορών της χρήσης προς τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις. Επειδή σπάνια δημοσιεύονται οι αγορές, οι αναλυτές συνήθως χρησιμοποιούν το Κόστος Πωληθέντων.⁵⁰ Ο παραπάνω αριθμοδείκτης δείχνει πόσες φορές το κόστος πωληθέντων καλύπτει τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της επιχείρησης.

---

⁵⁰ Walsh C. (2004) : «Αριθμοδείκτες και Management», Εκδόσεις Πατάκη,

---

$$\text{Κ.Τ.Βραχυπρ.Υποχρ.} = \frac{\text{Κόστος πωληθέντων}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}$$

Εάν διαιρέσουμε τους παραπάνω δείκτες κυκλοφοριακής ταχύτητας με 365 προκύπτει ο μέσος όρος των ημερών που απαιτούνται προκειμένου εισπράξει μία επιχείρηση τις απαιτήσεις της ή αντίστοιχα να καλύψει τις υποχρεώσεις της.

5.3 Ανάλυση Ρευστότητας

5.3.1 Αριθμοδείκτης Γενικής Ρευστότητας

Ο δείκτης Κυκλοφοριακής ή Γενικής Ρευστότητας εκφράζει την ικανότητα της επιχείρησης να αντιμετωπίζει τις τρέχουσες (βραχυπρόθεσμες) υποχρεώσεις της. Ο δείκτης αυτός υπολογίζεται διαιρώντας το κυκλοφορούν ενεργητικό με τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις και μας δείχνει την δυνατότητα της επιχείρησης να εξοφλήσει σε μια διαδεδομένη χρονική στιγμή, τις βραχυχρόνιες υποχρεώσεις της με την ρευστοποίηση των κυκλοφορούντων περιουσιακών της στοιχείων. Ο αριθμοδείκτης δίνεται από τον τύπο:

$$\Delta.Κ.Ρ = \frac{\text{Κυκλοφορούν Ενεργητικό}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}$$

5.3.2 Αριθμοδείκτης Ειδικής Ρευστότητας

Στον δείκτη Άμεσης ή Ειδικής Ρευστότητας δεν περιλαμβάνονται τα αποθέματα πρώτων και βοηθητικών υλών, ημι-κατεργασμένων και ετοιμών προϊόντων και οι προκαταβληθείσες δαπάνες. Ο δείκτης αυτός είναι ένα αυστηρότερο κριτήριο ρευστότητας της επιχείρησης. Σύμφωνα με αυτήν την άποψη, οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της επιχείρησης πρέπει να καλύπτονται εξ ολοκλήρου από τα σχετικά εύκολα ρευστοποιημένα στοιχεία του κυκλοφορούντος ενεργητικού, δηλαδή τα ταμειακά διαθέσιμα, τις απαιτήσεις και τους πελάτες. Μας δείχνει πόσες φορές τα ταχέως ρευστοποιήσιμα στοιχεία της επιχείρησης είναι σε θέση να καλύψουν τις βραχυχρόνιες υποχρεώσεις της. Ο δείκτης ειδικής ρευστότητας υπολογίζεται αν από το κυκλοφορούν ενεργητικό αφαιρεθούν τα αποθέματα και το υπόλοιπο διαιρεθεί με τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις. Εάν ο δείκτης κυμαίνεται γύρω στη μονάδα είναι καλή ένδειξη για την επιχείρηση.

$$\Delta.Α.Ρ = \frac{\text{Κυκλοφορούν Ενεργητικό - Αποθέματα}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}$$

5.4 Ανάλυση Δανειακής Επιβάρυνσης

Η διαδικασία προσδιορισμού της οικονομικής καταστάσεως μιας επιχείρησης από μακροχρόνια σκοπιά, περιλαμβάνει την ανάλυση της διάρθρωσης των κεφαλαίων της. Οι δείκτες δανειακής επιβάρυνσης δείχνουν την ποσοστιαία συμμετοχή των διαφόρων μορφών κεφαλαίων στο συνολικό κεφάλαιο της επιχείρησης. Είναι φανερό ότι οι διάφορες μορφές δανειακών κεφαλαίων μιας επιχείρησης περικλείουν και διαφορετικά ποσοστά κινδύνου για τους πιστωτές της. Η σπουδαιότητα της διάρθρωσης των κεφαλαίων απορρέει από την ουσιαστική διαφορά που υπάρχει μεταξύ των ίδιων και των δανειακών κεφαλαίων.⁵¹ Οι παράγοντες που επηρεάζουν τις αποφάσεις μιας επιχείρησης για τη διατήρηση μιας διαδεδομένης διαρθρώσεως κεφαλαίου είναι οι εξής:

- Ο επιχειρηματικός κίνδυνος
- Η θέση της επιχείρησης από άποψη φορολογίας
- Η ικανότητα της επιχείρησης ν' αντλεί κεφάλαια με επωφελείς γι' αυτήν όρους, ακόμη και κάτω από δύσκολες συνθήκες.

5.4.1 Ο αριθμοδείκτης Ίδια προς Ξένα Κεφάλαια

Ο αριθμοδείκτης Ίδια προς Ξένα Κεφάλαια χρησιμοποιείται για να διαπιστωθεί αν υπάρχει η όχι υπερδανεισμός σε μια επιχείρηση και εκφράζει τη σχέση μεταξύ του συνόλου ίδιων κεφαλαίων (μετοχικό κεφάλαιο + αποθεματικά) προς τα ξένα κεφάλαια (μακροπρόθεσμες + βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις). Δείχνει την ασφάλεια που παρέχει η επιχείρηση στους δανειστές της. Αν είναι μεγαλύτερος της μονάδας, μας δείχνει ότι οι φορείς της επιχείρησης συμμετέχουν σε αυτήν με περισσότερα κεφάλαια από ότι οι πιστωτές.

5.5 Ανάλυση Παγιοποίησης Περιουσίας

5.5.1 Αριθμοδείκτης Παγιοποίησης Περιουσίας

Ο δείκτης Πάγιο προς Κυκλοφορούν Ενεργητικό μας δείχνει πόσες φορές το κυκλοφορούν Ενεργητικό χρηματοδοτεί το πάγιο. Εάν το πάγιο Ενεργητικό είναι

---

⁵¹ Νιάρχος Ν. (2004): «Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων», Εκδόσεις Σταμούλη, 7η, Αθήνα.

μεγαλύτερο του κυκλοφορούντος (δηλαδή ο δείκτης μεγαλύτερος της μονάδας) τότε η επιχείρηση είναι εντάσεως κεφαλαίου δηλαδή δεσμεύει μεγαλύτερο ποσοστό του παραγωγικού συντελεστή κεφάλαιο σε σχέση με τον παραγωγικό συντελεστή εργασία. Σε αντίθετη περίπτωση, που ο δείκτης είναι μικρότερος της μονάδας η επιχείρηση θεωρείται εντάσεως εργασίας.

5.6 Ανάλυση χρηματοδότησης ενεργητικού

Σε αυτή την κατηγορία οι δείκτες εκφράζουν την χρηματοδοτική διάρθρωση του Ενεργητικού δηλαδή κατά πόσο τα κεφάλαια επενδύονται στα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης.

5.6.1 Αριθμοδείκτης Ίδια Κεφάλαια προς Πάγια Ενεργητικό

Ο δείκτης Ίδια Κεφάλαια προς Πάγια δείχνει σε ποιο βαθμό τα πάγια της επιχείρησης χρηματοδοτούνται από τους μετόχους.⁵² Με τον υπολογισμό του αριθμοδείκτη αυτού σκοπός είναι η εύρεση του τρόπου χρηματοδότησης των παγίων επενδύσεων μιας επιχείρησης. Έτσι όταν τα ίδια κεφάλαια μιας επιχείρησης είναι μεγαλύτερα των επενδύσεων της σε πάγια, τότε ένα μέρος των κεφαλαίων κίνησης αυτής προέρχεται από τους μετόχους της. Αντίθετα, όταν τα ίδια κεφάλαια είναι μικρότερα των επενδύσεων σε πάγια, τότε για τη χρηματοδότηση των παγίων στοιχείων έχουν χρησιμοποιηθεί, εκτός από τα ίδια, και ξένα κεφάλαια. Η πορεία του αριθμοδείκτη μας δείχνει την πολιτική που ακολουθεί μια επιχείρηση ως προς τον τρόπο χρηματοδότησης των παγίων της στοιχείων.

5.6.2 Αριθμοδείκτης Απασχοληθέντα κεφάλαια προς Πάγια Ενεργητικό

Ο δείκτης αυτός εκφράζει πόσες φορές τα απασχοληθέντα κεφάλαια δηλαδή η διαφορά Ενεργητικό μείον βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις, χρηματοδοτούν τα πάγια περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης.

---

⁵² Walsh C. (2004) : «Αριθμοδείκτες και Management», Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα

5.6.3 Αριθμοδείκτης Καθαρό Κεφάλαιο Κίνησης προς Κυκλοφορούν

Ενεργητικό

Το καθαρό κεφάλαιο κίνησης ισούται με την διαφορά του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού μείον τις Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις. Ο συγκεκριμένος δείκτης αποτελεί εναλλακτικό μέτρο της εκτίμησης ρευστότητας της επιχείρησης επειδή μας δείχνει τη δυνατότητα της κάλυψης των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων με τη χρήση των κυκλοφορούντων στοιχείων του Ενεργητικού. Υψηλές τιμές του δείκτη αποτελούν μία καλή ένδειξη για το ποσοστό των εναπομεινάντων κυκλοφοριακών στοιχείων ενώ οι χαμηλές τιμές καταδεικνύουν υψηλές βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις οι οποίες μειώνουν το κεφάλαιο κίνησης. Μία επιχείρηση με μικρό κεφάλαιο κίνησης αντιμετωπίζει και χαμηλή ρευστότητα.

5.7 Αριθμοδείκτης Χρεωκοπίας - Υπόδειγμα Z-SCORE

Στη συνέχεια της ανάλυσής μας θα εξετάσουμε την περίπτωση πιθανής χρεωκοπίας. Προκειμένου να αξιολογήσουμε σφαιρικά την πορεία μίας επιχείρησης με βάση τα έως τώρα οικονομικά της στοιχεία, πρέπει να υιοθετήσουμε ένα σχετικό μοντέλο πρόβλεψης. Η χρήση των υπολογισμένων αριθμοδεικτών δεν ενδείκνυται για μελλοντικές προβλέψεις, αλλά απεικονίζει την οικονομική κατάσταση της εταιρείας μόνο σε μία δεδομένη χρονική στιγμή. Το υπόδειγμα ALTMAN'S Z-SCORE είναι ένα εύχρηστο μοντέλο με το οποίο μπορούμε να εκτιμήσουμε τον χρηματοοικονομικό κίνδυνο στον οποίο θα βρίσκονται μελλοντικά οι επιχειρήσεις. Πιο συγκεκριμένα, είναι ένα προϊόν γραμμικής ανάλυσης, στην οποία αθροίζουμε ορισμένους δείκτες, έτσι ώστε εκ του αποτελέσματος να ταξινομήσουμε την εταιρία σε αποτυχημένη ή μη. Το μοντέλο αυτό καθορίζεται από την εξής συνάρτηση :

$$Z = K_1X_1 + K_2X_2 + \dots + K_n X_n$$

όπου:

Z είναι ο γενικός δείκτης (score), K_1 K_2 .. K_n είναι οι συντελεστές διαφοροποίησης και X_1 X_2 ... X_n είναι ανεξάρτητες μεταβλητές που εκφράζουν τους δείκτες των επιχειρήσεων και υπολογίζονται ως εξής :

X 1 = Κεφάλαιο Κίνησης / Σύνολο Ενεργητικού

X 2 = Παρακρατηθέντα Κέρδη / Σύνολο Ενεργητικού.

X 3 = κέρδη προ τόκων και φόρων / Σύνολο Ενεργητικού.

X 4 = Αγοραία αξία των Ιδίων Κεφαλαίων / Λογιστική αξία του συνόλου των

υποχρεώσεων.

X 5 = Πωλήσεις / Σύνολο Ενεργητικού.

Ο τύπος του υποδείγματος Z'-score για τις μη εισηγμένες στο Χ.Α. είναι ο εξής:

$$Z' = 0,717 \cdot X1 + 0,847 \cdot X2 + 3,107 \cdot X3 + 0,42 \cdot X4 + 0,998 \cdot X5$$

και για τις περιοχές τιμών του Z' ισχύει:

$Z' > 2,9$: περιοχή ασφαλείας

$1,23 < Z' < 2,9$: επίφοβη περιοχή

$Z' < 1,23$: περιοχή κινδύνου

Σύμφωνα με τον Altman οι εταιρείες που έχουν Z- score πάνω από 2,9 θεωρούνται υγιείς και βρίσκονται σε ασφαλή ζώνη. Αντιθέτως όσες εταιρείες συγκεντρώνουν Z- score κάτω από 1,23 βρίσκονται σε επικίνδυνη ζώνη και αντιμετωπίζουν με σημαντικές πιθανότητες το ενδεχόμενο πτώχευσης μέσα στα επόμενα δύο χρόνια. Τέλος εάν η επιχείρηση είναι μεταξύ του ανώτατου και του κατώτατου ορίου (τιμές μεγαλύτερες του 1,23 και μικρότερες του 2,9) τότε βρίσκεται στη «γκρίζα ζώνη», δηλαδή έχει αρκετές πιθανότητες να βρεθεί σε οικονομική δυσχέρεια μέσα στα επόμενα δύο χρόνια.

Το μοντέλο Altman's z score είναι ένα σημαντικό εργαλείο για τις επιχειρήσεις, προκειμένου να αξιολογήσουν την ικανότητα τους να παράγουν κέρδη. Το 1968 ο Altman δημιούργησε τη μέθοδο πολυμεταβλητής διαχωριστικής ανάλυσης εκτιμώντας μέσω ορισμένων αριθμοδεικτών το δείκτη Z, ο οποίος κατέτασσε την κάθε επιχείρηση σε αποτυχημένη και μη σύμφωνα με το αποτέλεσμα. Στη συνέχεια όμως λόγω ορισμένων αλλαγών στο σύστημα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης μειώθηκε η ικανότητα του μοντέλου, με αποτέλεσμα το 1977 οι Altman, Halderman, Narayanan αναπροσάρμοσαν το υφιστάμενο μοντέλο, έτσι ώστε να αυξηθεί η ακρίβειά του ονομάζοντας το z-score.⁵³

5.8 Σύγκριση μεταξύ αριθμοδεικτών και υποδειγμάτων πτώχευσης

Κατά κανόνα, οι χρηματοοικονομικοί δείκτες είναι εντελώς διαφορετικοί από τα υποδείγματα πρόβλεψης πτώχευσης, παρά το γεγονός ότι, κατά βάση, τα υποδείγματα πτώχευσης απαρτίζονται από αριθμοδείκτες. Συνοψίζοντας τα παραπάνω, οι αριθμοδείκτες, βασιζόμενοι σε ιστορικά στοιχεία, απεικονίζουν την

---

⁵³ http://en.wikipedia.org/wiki/Altman_Z-score

πορεία μιας επιχείρησης μέχρι το παρόν. Αντίθετα, τα υποδείγματα πτώχευσης χρησιμοποιούν αριθμοδείκτες (ομοίως βασιζόμενους σε ιστορικά στοιχεία) προκειμένου να προβλέψουν τη μελλοντική πορεία μιας επιχείρησης. Η ειδοποιός διαφορά έγκειται στο ότι οι μεν αριθμοδείκτες κάνουν μια ανασκόπηση της πορείας μιας επιχείρησης για να εντοπιστεί η επιχειρηματική της θέση, τα δε υποδείγματα επιχειρούν να προγνώσουν τη μελλοντική της θέση, χωρίς ωστόσο να εξαλείφουν εντελώς τον παράγοντα της αβεβαιότητας, παρά μόνο περιορίζοντάς τον.

Μια άλλη διαφορά, πέραν του χρονικού ορίζοντα, είναι η πολυπλοκότητα των δύο εργαλείων. Για να καταλήξει ο εκάστοτε μελετητής σε μια γενική εικόνα για μια επιχείρηση, βασιζόμενος σε αριθμοδείκτες, χρειάζεται να λάβει υπ' όψιν του μια πληθώρα δεικτών, όπου υπάρχει η πιθανότητα ορισμένοι από αυτούς να αντικρούονται. Με τη χρήση ενός υποδείγματος, ωστόσο, αυτό το πρόβλημα απλοποιείται, εφόσον τα υποδείγματα καταλήγουν σε έναν αριθμό, και μέσα από μια προκαθορισμένη περιοχή τιμών ο μελετητής μπορεί να προβεί σε συμπεράσματα και ταυτόχρονα, σε κάποια πρόβλεψη.

Τέλος, μια ακόμα διαφορά άξια ειδικής μνείας, είναι το ότι τα υποδείγματα λογίζονται ως αποτέλεσμα στατιστικών μεθόδων. Αυτό συνεπάγεται ότι προήλθαν, έπειτα, από στατιστικές αναλύσεις πάνω σε ιστορικά οικονομικά στοιχεία και δεδομένα, με απώτερο σκοπό τη δημιουργία ενός, όσο το δυνατόν πληρέστερου, υποδείγματος, το οποίο απαρτίζεται από χρηματοοικονομικούς δείκτες. Με άλλα λόγια, ένα υπόδειγμα πτώχευσης, αποπειράται να δώσει μια πρόγνωση πτώχευσης, ομαδοποιώντας καταλλήλως ορισμένους αριθμοδείκτες.

Αντίθετα, οι αριθμοδείκτες αντλούν στοιχεία αποκλειστικά από τις οικονομικές καταστάσεις και εφόσον, εξ' ορισμού, δεν προβλέπουν το μέλλον, αλλά αποκρυσταλλώνουν το παρόν, οι όποιοι εξωτερικοί παράγοντες δεν έχουν επίδραση πάνω τους. Επιπρόσθετα, η πρόβλεψη για τη μελλοντική πορεία μιας επιχείρησης επαφίεται στη γνώση, στην εμπειρία, στην οξυδέρκεια και στα κριτήρια ανάλυσης του κάθε μελετητή, επενδυτή ή ενδιαφερόμενου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

6.1 Επιλογή δείγματος

Στο κεφάλαιο αυτό θα αναφερθούν οι τεχνικές χρηματοοικονομικής ανάλυσης που περιγράφησαν, η μεθοδολογία της έρευνας καθώς και τα βασικά συστατικά από τα οποία αποτελείται αυτή. Τα συμπεράσματα διεξήχθησαν με βάση τις παρατηρήσεις/επιστημονικές των ορκωτών ελεγκτών-λογιστών, όπως αυτές διατυπώθηκαν στις Εκθέσεις Επισκόπησης/ Ελέγχου. Δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν οι Εκθέσεις Επισκόπησης/ Ελέγχου που υπεγράφησαν από ορκωτούς ελεγκτές-λογιστές για τις οικονομικές καταστάσεις της εταιρικής χρήσης 2011. Το δείγμα περιλαμβάνει 25 μη εισηγμένες εταιρείες μεσαίου και μεγάλου μεγέθους, οι οποίες δραστηριοποιούνται σε 5 διαφορετικούς κλάδους. Ο λόγος για τον οποίο επιλέχθηκαν μη εισηγμένες επιχειρήσεις είναι ότι σε αυτές φαίνεται να παρατηρείται πιο έντονα το φαινόμενο των παρατυπιών έναντι των εισηγμένων εταιρειών. Οι κλάδοι προέλευσης των εταιρειών του δείγματος είναι οι εξής:

- I. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ (ΤΕΧΝΙΚΕΣ) (5 εταιρείες)
- II. ΕΜΠΟΡΙΟ (5 εταιρείες)
- III. ΜΗ ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΟΡΥΚΤΑ-ΤΣΙΜΕΝΤΑ- ΣΙΔΕΡΑ (5 εταιρείες)
- IV. ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΑ (5 εταιρείες)
- V. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ (5 εταιρείες)

Αναλυτικότερα, στον πρώτο κλάδο ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ εξετάστηκαν οι εξής εταιρείες:

- ΑΚΤΙΣ Α.Τ.Ε.,
- ΑΛΦΑ PHARM Α.Ε.,
- ΑΛΦΑ ΕΥΛΕΙΑΣ Α.Ε.,
- ΑΧΑΙΚΑ ΠΛΑΣΤΙΚΑ Α.Ε.Β.Ε.,
- GF ENERGY Α.Ε.Β.Ε.

Στον δεύτερο κλάδο ΕΜΠΟΡΙΟ οι εξεταζόμενες εταιρείες είναι οι κάτωθι:

- EWORX Α.Ε.,
- T.M.P. Α.Ε.,

-
- ΘΕΡΜΑΙΚΟΣ Α.Ε.,
  - ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΑΖΑΝΑΣ Α.Ε.Β.Ε.,
  - Β.ΚΑΥΚΑΣ Α.Ε.

Στον τρίτο κλάδο ΜΗ ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ-ΤΣΙΜΕΝΤΑ-ΣΙΔΕΡΑ επιλέχθηκαν οι εταιρείες

- ΥΙΟΙ Δ.ΜΠΙΑΚΑΤΣΕΛΟΥ Α.Ε.,
- ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΙΑΝΟΣ Α.Ε.,
- ΣΙΔΗΡΟΣΤΑΛ ΓΡΗΓ. ΜΠΟΥΡΔΑΛΛΑΣ Α.Ε.,
- ΣΙΔΗΡΟΣ Α.Ε.,
- ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Ν. ΧΑΤΖΗΔΑΥΤΙΔΗΣ Α.Ε.

Στον τέταρτο κλάδο των ΤΡΟΦΙΜΩΝ, ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ θα αναλυθούν οι εταιρείες

- COVITA Α.Ε.,
- ΚΑΛΛΟΝΗ Α.Ε.,
- ΚΡΙΑΡΑΣ Α.Ε.,
- SOUROTI Α.Ε. ,
- ΜΠΙΖΙΟΣ Α.Ε.

Τέλος, ο πέμπτος κλάδος των ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ μελετήθηκε ως προς τις εταιρείες

- ANIMUS Α.Ε. ,
- CRETA INTERCLINIC Α.Ε.,
- ΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟ ΚΥΨΕΛΗΣ Α.Ε. ,
- ΓΕΝΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ ΙΠΠΟΚΡΑΤΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ ΑΓΡΙΝΙΟΥ Α.Ε. ,
- ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΓΙΑ ΦΩΤΕΙΝΗ ΑΘΑΝ.Ι.ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε.

Όλες οι εξεταζόμενες εταιρείες που επιλέχθησαν ελέγχονται, σε ετήσια βάση, από ανεξάρτητους ορκωτούς ελεγκτές προκειμένου να γίνει έλεγχος και ταυτοποίηση των πραγματικών στοιχείων με αυτά που αναγράφονται στα λογιστικά τους βιβλία. Όπως έχει αναφερθεί παραπάνω, οι εξωτερικοί έλεγχοι πραγματοποιούνται με σκοπό τη διασταύρωση των οικονομικών στοιχείων για την καλύτερη και πιο αξιόπιστη ενημέρωση των μετόχων, των επενδυτών, των κρατικών φορέων και των τρίτων μερών εν γένει. Κατά βάση, με βασική διαφορά των μη εισηγμένων από τις εισηγμένες εταιρείες στο Χ.Α, είναι ότι οι εισηγμένες διαθέτουν ξεχωριστό τμήμα εσωτερικού ελέγχου, δεδομένου του όγκου και του κύκλου εργασιών τους αλλά και του προβλεπόμενου θεσμικού πλαισίου, σε αντίθεση με τις μη εισηγμένες, οι οποίες

αρκούντα στην τήρηση των λογιστικών τους βιβλίων στο αντίστοιχο τμήμα του λογιστηρίου.⁵⁴

6.2 Μεθοδολογία και ανάλυση δείγματος

Στην αρχή, παρατίθενται οι ισολογισμοί και οι καταστάσεις αποτελεσμάτων χρήσεως, όπως αυτοί είχαν αρχικά παρουσιαστεί από τις εταιρείες. Από τις συγκεκριμένες καταστάσεις εξάγουμε τους αριθμοδείκτες χρηματοοικονομικής επίδοσης. Με βάση τα σχόλια των ορκωτών ελεγκτών αναμορφώσαμε στην παρούσα εργασία αναμορφώθηκαν οι λογιστικές αυτές καταστάσεις. Στη συνέχεια με βάση τις αναμορφωμένες καταστάσεις, υπολογίστηκαν εκ νέου οι σχετικοί αριθμοδείκτες.

Μετά την συγκέντρωση των αρχικών και αναμορφωμένων ισολογισμών, δίνεται μία σύντομη περιγραφική έκθεση σχετικά με τις αποκλίσεις που εμφάνισε η εταιρεία σε επιμέρους λογαριασμούς της.

Στη συνέχεια, ανά κλάδο, και για κάθε αριθμοδείκτη που παρουσιάζει απόκλιση, κάνουμε χρήση του προγράμματος SPSS με βάση το μη παραμετρικό μοντέλο του Wilcoxon. Ειδικότερα για δύο συσχετισμένα δείγματα ελέγχουμε κατά πόσο οι διαφορές μεταξύ αρχικών και αναμορφωμένων δεικτών είναι στατιστικά σημαντικές (*επίπεδο σημαντικότητας 0,05).

Συσχετίζουμε τα αποτελέσματα που λαμβάνουμε από τον στατιστικό έλεγχο με τις εκθέσεις των ορκωτών ελεγκτών και ερμηνεύουμε κατά αυτόν τον τρόπο τις αποκλίσεις που παρουσιάστηκαν.

---

⁵⁴ Τακτικός έλεγχος από Ορκωτούς Ελεγκτές – Λογιστές πραγματοποιείται όταν οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις των ανωνύμων εταιρειών, που υπερβαίνουν τα δύο από τα τρία κριτήρια της παραγράφου 6 του άρθρου 42α του Κ.Ν. 2190/20, ελέγχονται υποχρεωτικά από Ορκωτό Ελεγκτή - Λογιστή. Τα κριτήρια του άρθρου 42α § 6, μετά την τροποποίηση που επέφερε το άρθρο 52 του Ν. 3604/2007, είναι:

α) Σύνολο ενεργητικού (ισολογισμού) 2.500.000,00 ευρώ.

β) Καθαρός ετήσιος κύκλος εργασιών 5.000.000,00 ευρώ.

γ) Μέσος όρος προσωπικού χρήσεως 50 άτομα.

Το καταστατικό νεοϊδρυόμενης Α.Ε. με κεφάλαιο τουλάχιστον 3.000.000,00 ευρώ, πρέπει να προβλέπει ότι οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις της πρώτης εταιρικής χρήσεως, ελέγχονται από Ορκωτό Ελεγκτή - Λογιστή.

Η υποχρέωση αυτή των ανωνύμων εταιρειών να ελέγχονται από Ορκωτούς Ελεγκτές παύει, εφόσον για δύο συνεχείς εταιρικές χρήσεις δεν υπερβαίνουν τα όρια των δύο από τα τρία ως άνω κριτήρια

Για το σύνολο των εταιρειών κάθε κλάδου εφαρμόζουμε το υπόδειγμα πτώχευσης Altman's z score, με τα αρχικά και τα αναμορφωμένα στοιχεία.

Εξάγουμε συμπεράσματα για τον κάθε κλάδο και τέλος εφαρμόζουμε διακλαδική ανάλυση συγκρίνοντας τα αποτελέσματα και τις αποκλίσεις μεταξύ των εξεταζόμενων κλάδων παραγωγής.

6.3 Ανάλυση στατιστικής σημαντικότητας με τη χρήση του SPSS

Για τον έλεγχο των διαφορών που τυχόν θα προκύψουν μετά την αναμόρφωση κάνουμε χρήση του τεστ Wilcoxon (με το πρόγραμμα SPSS) για να διαπιστώσουμε εάν οι παρατηρούμενες αποκλίσεις είναι στατιστικά σημαντικές. Ο έλεγχος τον οποίο θα εφαρμόσουμε πραγματοποιείται ανά κλάδο, δηλαδή το κάθε δείγμα περιλαμβάνει τις 5 επιχειρήσεις κάθε κλάδου. Λόγω του σχετικά μικρού αριθμού παρατηρήσεων εφαρμόζουμε το συγκεκριμένο μη παραμετρικό τεστ Wilcoxon για δύο συσχετισμένα δείγματα καθώς συγκρίνουμε τους ίδιους δείκτες πριν και μετά την αναμόρφωση. Ο έλεγχος γίνεται ανά ζεύγος, όπου κάθε ζεύγος αντιπροσωπεύει και έναν αριθμοδείκτη. Σε κάθε ζεύγος συγκρίνουμε την αρχική και την αναμορφωμένη τιμή του ίδιου δείκτη και το αποτέλεσμα που λαμβάνουμε αφορά το δείγμα, αρχικό και αναμορφωμένο, για τον εξεταζόμενο κλάδο, με βάση τις εταιρείες που ελέγξαμε. Ο έλεγχός μας είναι δίπλευρος (2- tailed), δηλαδή μας ενδιαφέρει να εξετάσουμε κατά πόσο οι πρώτες τιμές είναι διαφορετικές από τις δεύτερες, είτε μεγαλύτερες είτε μικρότερες. Εάν η τιμή p που λαμβάνουμε (ένδειξη Asymp.Sign.) είναι μικρότερη από το επίπεδο σημαντικότητας το οποίο έχουμε ορίσει (στον έλεγχό μας ορίζουμε επίπεδο σημαντικότητας ίσο με 5%) τότε απορρίπτουμε την μηδενική υπόθεση, και αντίστροφα:

$H_0: \text{ΑΡΧΙΚΕΣ ΤΙΜΕΣ ΔΕΙΚΤΩΝ} = \text{ΤΕΛΙΚΕΣ ΤΙΜΕΣ ΔΕΙΚΤΩΝ}$

Στις περιπτώσεις στατιστικά σημαντικών αποκλίσεων μπορούμε να εξάγουμε το συμπέρασμα ότι υπάρχουν σοβαρές στρεβλώσεις στους αντίστοιχους λογαριασμούς των εταιρειών του κλάδου κατά μέσο όρο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7ο

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

7.1 Αποτελέσματα για τον Κλάδο Βιομηχανικών – Κατασκευαστικών (Τεχνικών)

A) ΑΚΤΙΣ Α.Τ.Ε.

Όσον αφορά στην εταιρεία ΑΚΤΙΣ ΑΤΕ για την χρήση 2011 έχουμε να παρατηρήσουμε τις κάτωθι στρεβλώσεις:

- Λανθασμένα και κατά παρέκκλιση των βασικών λογιστικών αρχών δεν έχουν σχηματιστεί προβλέψεις για την μη κάλυψη ζημιών από μη ρευστοποίηση των απαιτήσεων της εταιρείας από πελάτες και προκαταβολές σε προμηθευτές. Ως συνέπεια οι πελάτες εμφανίζονται αυξημένοι κατά 68.000 ευρώ και οι προκαταβολές από αγορές αποθεμάτων εμφανίζονται αυξημένες κατά 32.000 ευρώ.
- Ισόποσα αυξημένα εμφανίζονται τα αποτελέσματα προηγούμενων χρήσεων και τα Ίδια κεφάλαια κατά 100.000 ευρώ.
- Επίσης δεν έχει σχηματιστεί πρόβλεψη για αποζημιώσεις προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία ύψους 23.908,24 ευρώ. Τα ίδια κεφάλαια θα έπρεπε να εμφανίζονται μειωμένα κατά το ποσό αυτό και αναλυτικότερα τα αποτελέσματα χρήσεως εμφανίζονται αυξημένα κατά το ποσό των 1.908,24 ευρώ ενώ τα αποτελέσματα προηγούμενων χρήσεων κατά 22.000 ευρώ.

Έτσι προχωρήσαμε στις αντίστοιχες αναμορφώσεις. Συγκεκριμένα στις αναμορφωμένες λογιστικές καταστάσεις:

- Καταχωρήθηκαν οι πελάτες μειωμένοι κατά 68.000 ευρώ και οι προκαταβολές από αγορές αποθεμάτων μειωμένες κατά 32.000 ευρώ
- Τα σύνολα Ενεργητικού και Παθητικού εμφανίζονται μειωμένα κατά 100.000 ευρώ και τα Ίδια κεφάλαια μειωμένα κατά 123.908,24 ευρώ.
- Επίσης διενεργήθηκαν προβλέψεις για επισφαλείς πελάτες, επισφαλή ρευστοποίηση απαιτήσεων από προμηθευτές(προβλέψεις για έκτακτους

κινδύνους και έξοδα) και προβλέψεις αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία. Με αυτή την αναμόρφωση επηρεάζεται:

- ✓ η Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως
- ✓ το καθαρό αποτέλεσμα χρήσεως μειώνεται κατά 1.908,24 ευρώ και
- ✓ το υπόλοιπο κερδών εις νέο, όπως προκύπτει στον πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων κερδών, λόγω της μείωσης που διενεργούμε στο καθαρό αποτέλεσμα χρήσεως και στα έσοδα προηγούμενων χρήσεων, καταχωρείται μειωμένο κατά 123.908,24 ευρώ.

Επίσης υπολογίστηκαν οι αριθμοδείκτες πριν και μετά την αναμόρφωση για τη διενέργεια συγκριτικής ανάλυσης. Οι δείκτες οι οποίοι εμφανίζουν διαφορές μετά την αναμόρφωση είναι οι εξής:

- Οι αριθμοδείκτες αποδοτικότητας και κυκλοφοριακής ταχύτητας. Συγκεκριμένα αυξήθηκαν οι δείκτες Συνολικής Αποδοτικότητας, Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων, Καθαρές Πωλήσεις/ Σύνολο Ενεργητικού, Καθαρές Πωλήσεις/ Σύνολο Ενεργητικού, Καθαρές πωλήσεις / Κυκλοφορούν Ενεργητικό, Πωλήσεις προς Απαιτήσεις, Καθαρές Πωλήσεις/ Αποθέματα. Οι παραπάνω δείκτες εμφανίζουν αύξηση, λόγω της μείωσης του παρονομαστή τους, ο οποίος περιλαμβάνει κυκλοφορούντα στοιχεία του Ενεργητικού. Αντιθέτως μειώθηκαν οι δείκτες, Συνολικά κέρδη/ Καθαρές πωλήσεις και καθαρά κέρδη/ πάγια, καθώς μειώθηκε το αποτέλεσμα χρήσης, λόγω σχηματισμού προβλέψεων για κινδύνους και έξοδα.
- Οι δείκτες ρευστότητας. Μειώθηκε τόσο ο δείκτης Γενικής όσο και Ειδικής ρευστότητας, λόγω της μείωσης του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού.
- Οι δείκτες δανειακής επιβάρυνσης. Αυξήθηκε ο δείκτης Ξένα μακροπρόθεσμα/ Απασχοληθέντα Κεφάλαια λόγω μείωσης του Ενεργητικού και μειώθηκε ο δείκτης Ίδια προς Ξένα Κεφάλαια λόγω της μείωσης των Ιδίων κεφαλαίων.
- Ο δείκτης παγιοποίησης περιουσίας, λόγω της μείωσης του κυκλοφορούντος Ενεργητικού και
- Οι δείκτες χρηματοδότησης Ενεργητικού λόγω της μείωσης του Ενεργητικού αλλά και των Ιδίων κεφαλαίων.

Παρατηρούμε ότι υπάρχουν δυσμενείς μεταβολές σε κάθε επηρεαζόμενο δείκτη μετά την αναμόρφωση.

B) ALFA PHARM A.E.

Από τον έλεγχο διαπιστώθηκαν οι εξής παρεκκλίσεις:

- Για τη χρήση 2011 η εταιρεία, λόγω του μη σχηματισμού προβλέψεων για καθυστερημένες απαιτήσεις (επισφαλείς πελάτες), εμφανίζει αυξημένες απαιτήσεις από πελάτες κατά 1.010.000 ευρώ με ισόποσα αυξημένα Ίδια Κεφάλαια.
- Επίσης ο μη σχηματισμός πρόβλεψης για αποζημίωση προσωπικού, λόγω εξόδου από την υπηρεσία, έχει σαν αποτέλεσμα να εμφανίζονται αυξημένα τα Ίδια κεφάλαια κατά 287.000 ευρώ και το αποτέλεσμα χρήσης κατά 7.000 ευρώ.

Τα δεδομένα αναμορφώθηκαν ως ακολούθως: μειώθηκαν οι πελάτες κατά 1.010.000 ευρώ, τα ίδια κεφάλαια κατά 1.385.000 ευρώ και διενεργήθηκαν προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού. Η Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως αναπροσαρμόστηκε, ώστε να εμφανίζει αποτέλεσμα χρήσεως μειωμένο κατά 420.000 ευρώ.

Όσον αφορά στους αριθμοδείκτες που επηρεάστηκαν από τις παραπάνω αποκλίσεις λογαριασμών αυτοί είναι οι κάτωθι:

- Οι δείκτες αποδοτικότητας και κυκλοφοριακής ταχύτητας. Αναλυτικά έχουν μειωθεί οι δείκτες Συνολικής Αποδοτικότητας, Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων, Συνολικά Κέρδη/ Καθαρές Πωλήσεις και Καθαρά Κέρδη / Πάγια λόγω της μείωσης ιδίων κεφαλαίων, Κερδών και Κυκλοφορούντος Ενεργητικού κατά περίπτωση.
- Αντίστοιχα έχουν αυξηθεί οι δείκτες Καθαρές πωλήσεις/ Σύνολο Ενεργητικού, Καθαρές Πωλήσεις/ Κυκλοφορούν Ενεργητικό και Διάρκειας Παραμονής Απαιτήσεων.
- Οι δείκτες ρευστότητας. Έχουν μειωθεί οι δείκτες Γενικής και Ειδικής ρευστότητας, λόγω της μείωσης του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού.
- Οι δείκτες δανειακής επιβάρυνσης. Έχει αυξηθεί ο δείκτης δανειακών κεφαλαίων και έχει μειωθεί ο δείκτης ιδίων κεφαλαίων προς ξένα, ως αποτέλεσμα της μείωσης των Ιδίων Κεφαλαίων.
- Οι δείκτες χρηματοδότησης του Ενεργητικού. Μετά την αναμόρφωση παρατηρείται μείωση στους δείκτες χρηματοδότησης του Ενεργητικού ως

συνέπεια της μείωσης των Ιδίων Κεφαλαίων και του κυκλοφορούντος Ενεργητικού.

Γ) ΑΛΦΑ ΞΥΛΕΙΑΣ Α.Ε.

Στην εταιρεία ΑΛΦΑ ΞΥΛΕΙΑΣ παρατηρήθηκαν οι εξής στρεβλώσεις για τη χρήση 2011:

- Οι απαιτήσεις καθώς και τα Ίδια Κεφάλαια παρουσιάζονται αυξημένες κατά 318.000 ευρώ. και το αποτέλεσμα χρήσεως βελτιωμένο κατά 57.000 ευρώ. λόγω μη σχηματισμού πρόβλεψης για την κάλυψη ζημιών από μη ρευστοποίηση μέρους των απαιτήσεων.
- Ακόμα λόγω μη σχηματισμού πρόβλεψης για απαξίωση των αποθεμάτων αυτά εμφανίζονται αυξημένα κατά 80.000 ευρώ όπως και τα Ίδια κεφάλαια ενώ το αποτέλεσμα χρήσης βελτιωμένο κατά 45.000 ευρώ.
- Στον λογαριασμό Μετοχές αυτές απεικονίζονται με την αξία κτήσης τους, ενώ η τρέχουσα αξία τους στο Χρηματιστήριο είναι πολύ μικρότερη, συνεπώς θα έπρεπε να δημιουργηθεί πρόβλεψη υποτίμησης των μετοχών ίση με αυτή την διαφορά, μειώνοντας δηλαδή την αξία των μετοχών και τα Ίδια Κεφάλαια κατά 116.000 ευρώ, και το αποτέλεσμα χρήσεως κατά 26.000 ευρώ.
- Τέλος, δεν έχει σχηματιστεί πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, εμφανίζοντας αυτές τις προβλέψεις μειωμένες κατά 110.000 ευρώ, ενώ τα Ίδια Κεφάλαια και τα έσοδα προηγούμενων χρήσεων ισόποσα αυξημένα.

Με βάση τα πορίσματα του ελέγχου κρίθηκε απαραίτητη η αναμόρφωση των οικονομικών καταστάσεων, ούτως ώστε να παρουσιάζουν εύλογα το οικονομικό αποτέλεσμα για τη χρήση 2011 ως εξής:

- Μειώθηκαν οι απαιτήσεις κατά 318.000 ευρώ λόγω της πρόβλεψης ενδεχόμενης μη ρευστοποίησης αυτών. Επίσης μειώθηκαν οι μετοχές που κατέχει η εταιρεία κατά 116.000 ευρώ λόγω υποτιμήσεως αυτών και τα αποθέματα κατά 80.000 ευρώ λόγω απαξίωσής τους. Συγκεντρωτικά το Κυκλοφορούν Ενεργητικό μειώθηκε κατά το άθροισμα των τριών παραπάνω ποσών ήτοι κατά 514.000 ευρώ, μειώνοντας αντίστοιχα και το σύνολο του Ενεργητικού κατά αυτό το ποσό.

-
- Επίσης όσον αφορά στο Παθητικό, μειώθηκαν τα Ίδια Κεφάλαια κατά 624.000 ευρώ στο σύνολο και ταυτόχρονα δημιουργήθηκε πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού ύψους 110.000 ευρώ.
  - Η Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως μεταβλήθηκε ούτως ώστε να συμπεριληφθούν οι προβλέψεις για κινδύνους και έξοδα και να εμφανιστεί το αποτέλεσμα χρήσεως μειωμένο κατά 128.000 ευρώ.

Όσον αφορά στους αριθμοδείκτες που επηρεάστηκαν από την αναμόρφωση αυτοί είναι οι εξής

- Οι δείκτες αποδοτικότητας και κυκλοφοριακής ταχύτητας. Μειώθηκαν οι δείκτες συνολικής αποδοτικότητας, αποδοτικότητας Ιδίων κεφαλαίων, Συνολικών κερδών/ καθαρές πωλήσεις και Καθαρών κερδών προς πάγια. Ιδιαίτερα προβληματίζει το γεγονός ότι οι προαναφερόμενοι δείκτες φέρουν αρνητικό πρόσημο, δείχνοντας ότι η εταιρεία εμφανίζει ζημίες για την εξετασθείσα χρήση, οι οποίες είναι μεγαλύτερες από τις απεικονιζόμενες στις δημοσιευμένες λογιστικές καταστάσεις. Αντίστοιχα αυξήθηκαν οι αριθμοδείκτες κυκλοφοριακής ταχύτητας συνολικού και κυκλοφορούντος Ενεργητικού, κυκλοφοριακής ταχύτητας αποθεμάτων λόγω μείωσης αυτών και διάρκειας είσπραξης των Απαιτήσεων.
- Οι δείκτες ρευστότητας. Οι δείκτες Άμεσης και γενικής ρευστότητας παρουσίασαν μείωση αντικατοπτρίζοντας την σχετική δυσκολία της επιχείρησης να ανταποκριθεί στον βραχυπρόθεσμο δανεισμό. Ωστόσο ο δείκτης γενικής ρευστότητας παραμένει μεγαλύτερος της μονάδας, γεγονός το οποίο υποδηλώνει ότι παρέχει εγγύηση στους βραχυχρόνιους πιστωτές της εταιρείας.
- Οι δείκτες δανειακής επιβάρυνσης. Αυξήθηκε ο δείκτης δανειακών κεφαλαίων και μειώθηκε ο δείκτης Ίδια προς ξένα κεφάλαια, απεικονίζοντας τη μείωση του Ενεργητικού και των Ιδίων κεφαλαίων αντίστοιχα.
- Οι δείκτες χρηματοδότησης του Ενεργητικού. Μειώθηκαν οι τιμές των υπολογισμένων αριθμοδεικτών μετά την αναμόρφωση ως επακόλουθο της μείωσης της καθαρής θέσης της εταιρείας.

Δ) ΑΧΑΙΚΑ ΠΛΑΣΤΙΚΑ Α.Ε.Β.Ε.

Βάση της έκθεσης των ορκωτών ελεγκτών, εκφράστηκε επιφύλαξη ως προς τα κάτωθι:

- Δεν έχει σχηματιστεί πρόβλεψη για ενδεχόμενη ζημία, λόγω μη ρευστοποίησης απαιτήσεων ύψους 180.000 ευρώ με συνέπεια να εμφανίζονται αυξημένα τα Ίδια Κεφάλαια κατά το ποσό αυτό και τα αποτελέσματα της παρούσας χρήσεως αυξημένα κατά 30.000 ευρώ και τα αποτελέσματα προηγούμενων χρήσεων αυξημένα κατά 40.000 ευρώ.
- Δεν έχει αναφερθεί η υποχρέωση της επιχείρησης για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία ύψους 260.000 ευρώ, το οποίο θα επιβάρυνε τα αποτελέσματα προηγούμενων χρήσεων, με αποτέλεσμα να εμφανίζεται βελτιωμένη η καθαρή θέση της επιχείρησης κατ' αυτό το ποσό.
- Δεν απεικονίζονται οι φορολογικές επιβαρύνσεις που προέκυψαν κατά την προηγούμενη χρήση μέσω του ελέγχου. Συνεπώς οι υποχρεώσεις προς το δημόσιο εμφανίζονται μειωμένες κατά 114.000 ευρώ και τα Ίδια Κεφάλαια αυξημένα κατά το ίδιο ποσό.

Κατά την αναμόρφωση πραγματοποιήθηκαν οι εξής αλλαγές:

- Στο Παθητικό μειώθηκαν τα Ίδια κεφάλαια κατά 514.000 ευρώ. Επίσης σχηματίστηκε πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού ύψους 260.000 ευρώ και οι υποχρεώσεις προς το δημόσιο αυξήθηκαν κατά 114.000 ευρώ.
- Στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως μειώθηκε το αποτέλεσμα της χρήσης κατά 30.000 ευρώ.
- Στον πίνακα διάθεσης, εκτός από το αποτέλεσμα της παρούσας χρήσης το οποίο εμφανίζεται μειωμένο κατά 30.000 ευρώ, μειώθηκε επίσης το αποτέλεσμα προηγούμενων χρήσεων κατά 484.000 ευρώ. Συνεπώς το υπόλοιπο κερδών εις νέον μειώθηκε κατά το άθροισμα των δύο παραπάνω ποσών.

Ακολούθως οι δείκτες που επηρεάζονται είναι οι παρακάτω:

- Οι αριθμοδείκτες αποδοτικότητας και κυκλοφοριακής ταχύτητας. Συγκεκριμένα μειώθηκαν οι αριθμοδείκτες συνολικής αποδοτικότητας, συνολικών κερδών προς καθαρές πωλήσεις, καθαρών κερδών προς πάγιο ενεργητικό και ο δείκτης διάρκειας παραμονής των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων.

-
- Οι αριθμοδείκτες ρευστότητας. Μειώθηκε ο δείκτης τόσο γενικής όσο και ειδικής ρευστότητας
  - Οι αριθμοδείκτες δανειακής επιβάρυνσης. Μετά την αναμόρφωση αυξήθηκε η τιμή του δείκτη δανειακών κεφαλαίων, ενώ μειώθηκε ο λόγος Ίδια προς ξένα κεφάλαια δείχνοντας ότι τα ξένα κεφάλαια κατέχουν σημαντικότερο ποσοστό από το εμφανιζόμενο επί των συνολικών κεφαλαίων.
  - Οι αριθμοδείκτες χρηματοδότησης Ενεργητικού. Οι δείκτες χρηματοδότησης του ενεργητικού εμφανίζουν μικρότερες τιμές από τις αρχικές λόγω της μείωσης της καθαρής θέσης της επιχείρησης και του κυκλοφορούντος Ενεργητικού.

E) GF ENERGY A.E.B.E

Από τον έλεγχο της κλειόμενης χρήσης παρατηρήθηκε η εξής παρατυπία:

- Σύμφωνα με τις οικονομικές καταστάσεις της εταιρείας για τη χρήση 2011 και κατά παρέκκλιση των λογιστικών αρχών, οι μετοχές της εταιρείας από συμμετοχές σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις έχουν αποτιμηθεί στην αξία κτήσης τους και όχι στην μικρότερη τρέχουσα τιμή τους, δηλαδή δεν έχει σχηματιστεί πρόβλεψη για υποτίμηση των εν λόγω μετοχών, με αποτέλεσμα οι λογαριασμοί Συμμετοχές σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις, τα Ίδια Κεφάλαια και το αποτέλεσμα της χρήσης να εμφανίζονται αυξημένα κατά 294.112 ευρώ.

Κατά την αναμόρφωση πραγματοποιήθηκαν οι εξής μεταβολές:

- Στο Πάγιο Ενεργητικό μειώθηκαν οι Συμμετοχές σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις ούτως ώστε να απεικονίζουν την τρέχουσα αξία τους, κατά 294.112 ευρώ.
- Στο Παθητικό μειώθηκαν τα Ίδια Κεφάλαια κατά 294.112 ευρώ.
- Στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως μειώθηκε το αποτέλεσμα της χρήσης λόγω του σχηματισμού πρόβλεψης για υποτίμηση μετοχών κατά 294.112 ευρώ.

Οι αριθμοδείκτες που επηρεάζονται μετά την αναμόρφωση είναι οι εξής

- Οι αριθμοδείκτες αποδοτικότητας και κυκλοφοριακής ταχύτητας. Αναλυτικότερα μειώθηκαν οι δείκτες συνολικής αποδοτικότητας, αποδοτικότητας Ιδίων κεφαλαίων, συνολικών κερδών προς καθαρές πωλήσεις και καθαρών κερδών προς πάγια. Άξιο προσοχής είναι το γεγονός ότι μετά την

αναμόρφωση οι παραπάνω δείκτες έλαβαν αρνητικές τιμές, ενώ σύμφωνα με τις αρχικές καταστάσεις οι τιμές τους ήταν θετικές. Υπαιτιότητα για αυτή την διαφορά φέρει η τακτική της εταιρείας να εμφανίζει κέρδη λόγω απουσίας επαρκών προβλέψεων για υποτίμηση των μετοχών, ενώ μετά την αναμόρφωση το αποτέλεσμα της χρήσης είναι αρνητικό.

- Οι αριθμοδείκτες δανειακής επιβάρυνσης. Ο δείκτης δανειακών κεφαλαίων αυξήθηκε ως αποτέλεσμα της μείωσης των Ιδίων Κεφαλαίων. Στον αντίποδα αυτής της μεταβολής βρίσκεται ο λόγος Ίδια Κεφαλαία προς Ξένα κεφάλαια.
- Ο αριθμοδείκτης παγιοποίησης περιουσίας. Ο δείκτης Πάγιο/ κυκλοφορούν ενεργητικό παρουσίασε μείωση μετά την αναμόρφωση.
- Οι δείκτες χρηματοδότησης του Ενεργητικού. Οι αναμορφωμένες τιμές των δεικτών Απασχοληθέντα κεφάλαια προς πάγιο Ενεργητικό και Ίδια κεφάλαια προς Πάγιο Ενεργητικό παρουσιάζουν μία μικρή μείωση σε σχέση με τις αρχικές τιμές, λόγω της διενεργούμενης μείωσης των Συμμετοχών που αποτελούν πάγιο περιουσιακό στοιχείο.

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΡΧΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΜΟΡΦΩΜΕΝΩΝ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΚΛΑΔΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ-ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΩΝ (ΤΕΧΝΙΚΩΝ) ΜΕ ΤΟ ΜΗ ΠΑΡΑΜΕΤΡΙΚΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ WILCOXON

Wilcoxon Signed Ranks Test

ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ

Test Statistics^a

	ΣΥΝΟΛ.ΑΠΟ ΔΟΤ2 - ΣΥΝΟΛ.ΑΠΟ ΔΟΤ1	ΣΥΝΚΕΡΔΗ .ΚΑΘΠΩΛ2 - ΣΥΝΚΕΡΔΗ .ΚΑΘΠΩΛ1	ΚΑΘΠΩΛ.Σ ΥΝΕΝΕΡΓ2 - ΚΑΘΠΩΛ.Σ ΥΝΕΝΕΡΓ1	ΚΑΘΠΩΛ.ΚΥΚΛΟ ΦΕΝΕΡΓ2 - ΚΑΘΠΩΛ.ΚΥΚΛΟ ΦΕΝΕΡΓ1
Z	-1,753 ^b	-2,023 ^b	-1,841 ^c	-1,604 ^c
Asymp. Sig. (2-tailed)	,080	,043	,066	,109

Test Statistics^a

	ΠΩΛ.ΑΠΑΙΤ 2 ΠΩΛ.ΑΠΑΙΤ 1	ΚΑΘ.ΚΕΡΔΗ. ΠΑΓΙΑ2 ΚΑΘ.ΚΕΡΔΗ. ΠΑΓΙΑ1	ΚΑΘΠΩΛ.ΑΠ ΟΘΕΜ2 ΚΑΘΠΩΛ.ΑΠ ΟΘΕΜ1	ΚΑΘΚΕΡΔΗ. ΙΔΙΑΚΕΦ2 ΚΑΘΚΕΡΔΗ. ΙΔΙΑΚΕΦ1
Z	-1,604 ^b	-2,032 ^b	-1,342 ^c	-1,461 ^c
Asymp. Sig. (2-tailed)	,109	,042	,180	,144

a. Wilcoxon Signed Ranks Test

b. Based on positive ranks.

c. Based on negative ranks.

Παρατηρούμε ότι στατιστικά σημαντικές διαφορές στον κλάδο κατά μέσο όρο παρουσιάζουν οι εξής δύο δείκτες :

- Συνολικά κέρδη/καθαρές πωλήσεις και
- καθαρά κέρδη/ πάγια.

Wilcoxon Signed Ranks Test**ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ****Test Statistics^a**

	ΓΕΝΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ2 ΓΕΝΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ1	ΕΙΔ.ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ2 ΕΙΔ.ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ1
Z	-1,826 ^b	-1,826 ^b
Asymp. Sig. (2-tailed)	,068	,068

a. Wilcoxon Signed Ranks Test

b. Based on positive ranks.

Οι δείκτες ρευστότητας δεν παρουσιάζουν στατιστικά σημαντικές διαφορές.

Wilcoxon Signed Ranks Test**ΔΑΝΕΙΑΚΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ****Test Statistics^a**

	ΔΑΝΕΙΑΚΑΚΕΦ.2 ΔΑΝΕΙΑΚΑΚΕΦ.1	ΙΔΙΑΠΡΟΣΞΕΝΑ2 ΙΔΙΑΠΡΟΣΞΕΝΑ1
Z	-2,023 ^b	-1,219 ^c

Asymp. Sig. (2-tailed)	,043	,223
------------------------	------	------

a. Wilcoxon Signed Ranks Test

b. Based on negative ranks.

c. Based on positive ranks.

Ο δείκτης Ξένα/ Απασχοληθέντα Κεφάλαια παρουσιάζει στατιστικά σημαντική διαφορά.

Wilcoxon Signed Ranks Test

ΠΑΓΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ

Test Statistics^a

	ΑΝΑΜΟΡΦ.ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ - ΑΡΧ.ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
Z	-,272 ^b
Asymp. Sig. (2-tailed)	,785

a. Wilcoxon Signed Ranks Test

b. Based on negative ranks.

Ο δείκτης παγιοποίησης περιουσίας δεν παρουσιάζει στατιστικά σημαντική διαφορά.

Wilcoxon Signed Ranks Test

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ

Test Statistics^a

	ΑΠΑΣΧ.ΚΕΦ.Π ΑΓΙΟΕΝΕΡΓ.2 - ΑΠΑΣΧ.ΚΕΦ.Π ΑΓΙΟΕΝΕΡΓ1	ΙΔΙΑΚΕΦ.ΠΑΓ ΙΟΕΝΕΡΓ2 - ΙΔΙΑΚΕΦ.ΠΑΓ ΙΟΕΝΕΡΓ.1	ΚΑΘ.ΚΕΦ.ΚΙΝ.ΚΥ ΚΛΟΦ.ΕΝΕΡΓ2 - ΚΑΘ.ΚΕΦ.ΚΙΝ.ΚΥ ΚΛΟΦ.ΕΝΕΡΓ1
Z	-2,023 ^b	-2,023 ^b	-1,826 ^b
Asymp. Sig. (2-tailed)	,043	,043	,068

a. Wilcoxon Signed Ranks Test

b. Based on positive ranks.

Οι δείκτες που παρουσιάζουν στατιστικά σημαντικές διαφορές είναι ο δείκτης Απασχοληθέντα κεφάλαια / Πάγιο Ενεργητικό και Ίδια Κεφάλαια / Πάγιο ενεργητικό. Συμπερασματικά οι δείκτες που παρουσιάζουν στατιστικά σημαντική διαφορά στον κλάδο των Βιομηχανικών- Κατασκευαστικών παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ	ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ
ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΚΕΡΔΗ/ΚΑΘΑΡΕΣ ΠΩΛΗΣΕΙΣ	0,043
ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ/ΠΑΓΙΑ	0,042
ΞΕΝΑ/ΑΠΑΣΧΟΛΗΘΕΝΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	0,043
ΑΠΑΣΧΟΛΗΘΕΝΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ/ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	0,043
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ/ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	0,043

7.2 Αποτελέσματα για τον Κλάδο Εμπορίου

A) EWORX A.E.

Σύμφωνα με τον έλεγχο της EWORX ΑΕ για τη χρήση 2011 επισημαίνονται τα ακόλουθα:

- Υπάρχουν απαιτήσεις σε καθυστέρηση για τις οποίες θα έπρεπε να έχει σχηματιστεί πρόβλεψη μη ρευστοποίησης ύψους 70.000 ευρώ. Για το λόγο αυτό οι απαιτήσεις και τα Ίδια κεφάλαια εμφανίζονται αυξημένα κατά αυτό το ποσό, ενώ τα κέρδη της χρήσεως εμφανίζονται αυξημένα κατά 10.000 ευρώ.
- Επιπρόσθετα κατά πάγια τακτική της εταιρείας δεν σχηματίζονται προβλέψεις για αποζημίωση του προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, συνεπώς τα Ίδια κεφάλαια εμφανίζονται αυξημένα κατά 37.000 ευρώ, όσο δηλαδή το ποσό της μη σχηματισθείσας πρόβλεψης, ενώ τα αποτελέσματα της παρούσας χρήσης εμφανίζονται βελτιωμένα κατά 2.100 ευρώ και της προηγούμενης χρήσης κατά 3.300 ευρώ.
- Κατά την αναμόρφωση των οικονομικών καταστάσεων (βάση ελέγχου) διενεργήσαμε μείωση των απαιτήσεων κατά 70.000 ευρώ, των Ιδίων κεφαλαίων κατά 107.000 ευρώ, των αποτελεσμάτων χρήσεως κατά 12.100 ευρώ και των αποτελεσμάτων προηγούμενης χρήσεως κατά 3.300 ευρώ, ενώ σχηματίσαμε Προβλέψεις για αποζημίωση 37.000 ευρώ. Το σύνολο του Ενεργητικού και του Παθητικού μειώθηκε ισόποσα κατά 70.000 ευρώ (μείωση κυκλοφορούντος Ενεργητικού και Ιδίων κεφαλαίων).

Οι αριθμοδείκτες που επηρεάστηκαν είναι οι ακόλουθοι:

- Οι αριθμοδείκτες αποδοτικότητας και κυκλοφοριακής ταχύτητας. Αύξηση παρουσιάζουν οι τιμές των δεικτών Συνολικής Αποδοτικότητας,

---

Αποδοτικότητα Ιδίων κεφαλαίων, Κυκλοφοριακής ταχύτητας Συνολικού και Κυκλοφορούντος Ενεργητικού και ο αριθμοδείκτης διάρκειας παραμονής βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων. Οι αυξήσεις αυτές ερμηνεύονται από τις διενεργούμενες μειώσεις των Απαιτήσεων και κατά συνέπεια από την ισόποση μείωση του κυκλοφορούντος και συνολικού Ενεργητικού, τη μείωση των ιδίων κεφαλαίων και των αποτελεσμάτων (κέρδη) της χρήσης.

- Η αύξηση στις τιμές των δεικτών αποδοτικότητας θα ήταν θετική, εάν οφειλόταν στην επίτευξη μεγαλύτερων κερδών εκ μέρους της επιχείρησης και όχι στη διαγραφή μέρους των απαιτήσεων λόγω μη ρευστοποίησης η οποία συνεπάγεται σημαντική μείωση του Ενεργητικού και των ιδίων κεφαλαίων, και η οποία έχει βαρύνει προφανώς τα έσοδα προηγούμενων χρήσεων κατά το μεγαλύτερο ποσοστό της, και το αποτέλεσμα παρούσας χρήσης σε μικρότερο ποσοστό. Ταυτόχρονα μειώθηκαν οι αριθμοδείκτες Συνολικά κέρδη προς Καθαρές Πωλήσεις και Καθαρά κέρδη προς πάγια, λόγω της ελάττωσης των κερδών της χρήσης μετά την αναμόρφωση.
- Οι δείκτες ρευστότητας. Οι δείκτες ρευστότητας μειώνονται κατά το ίδιο ποσό. Άλλωστε λαμβάνουν τις ίδιες τιμές, εφόσον η επιχείρηση δεν διατηρεί αποθέματα.
- Οι δείκτες δανειακής επιβάρυνσης. Όσον αφορά την δανειακή επιβάρυνση της εταιρείας αυτή παρουσιάζεται αυξημένη λόγω της μείωσης των Ιδίων κεφαλαίων. Συγκεκριμένα αυξήθηκε ο δείκτης δανειακών κεφαλαίων και μειώθηκε ο δείκτης Ιδίων προς Ξένα κεφάλαια.
- Οι δείκτες παγιοποίησης περιουσίας. Ο δείκτης παγίου προς Κυκλοφορούν Ενεργητικό μειώθηκε εφόσον μειώθηκαν τα κυκλοφορούντα στοιχεία της εταιρείας, ενώ τα πάγια παρέμειναν αμετάβλητα.
- Οι δείκτες χρηματοδότησης ενεργητικού. Οι δείκτες χρηματοδότησης Ενεργητικού παρουσίασαν αισθητή μείωση εξαιτίας της ελάττωσης των ιδίων κεφαλαίων .

B) T. M. P. A.E.

Στην εταιρεία T.M.P. A.E παρατηρήθηκαν οι εξής στρεβλώσεις:

- Κάνοντας χρήση του άρθρου 31 του Νόμου 2238/1994 η εταιρεία δεν έχει σχηματίσει πρόβλεψη για αποζημίωση του προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία. Ως συνέπεια η καθαρή θέση της εταιρείας εμφανίζεται αυξημένη

κατά 46.000 ευρώ, το αποτέλεσμα χρήσεως αυξημένο κατά 11.000 ευρώ και της προηγούμενης χρήσης κατά 15.000 ευρώ.

- Επίσης δεν έχει σχηματιστεί πρόβλεψη για ενδεχόμενη ζημία, λόγω μη είσπραξης καθυστερημένων απαιτήσεων από πελάτες ποσού 250.000 ευρώ με αποτέλεσμα τα Ίδια κεφάλαια να εμφανίζονται βελτιωμένα κατά το ποσό αυτό και τα αποτελέσματα παρούσας και προηγούμενης χρήσεως κατά 100.000 ευρώ και 50.000 ευρώ αντίστοιχα.

Συνεπώς διενεργήθηκε αναμόρφωση ως εξής:

- Επιβαρύνθηκαν τα Ίδια κεφάλαια κατά 296.000 ευρώ, το αποτέλεσμα χρήσεως κατά 111.000 ευρώ και το αποτέλεσμα προηγούμενης χρήσης κατά 65.000 ευρώ, ενώ σχηματίστηκε πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού ύψους 46.000 ευρώ.

Οι αριθμοδείκτες που επηρεάστηκαν λόγω της αναμόρφωσης είναι οι παρακάτω:

- Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας και κυκλοφοριακής ταχύτητας. Χρήζει ιδιαίτερης προσοχής η μείωση των δεικτών συνολικής αποδοτικότητας, αποδοτικότητας Ιδίων κεφαλαίων, Συνολικών κερδών προς πωλήσεις και καθαρών κερδών προς πάγια, οι οποίοι έλαβαν αρνητικές τιμές μετά την αναμόρφωση. Η δυσμενής αυτή μεταβολή οφείλεται στο γεγονός ότι τα αποτελέσματα της χρήσης 2011 θα έπρεπε να εμφανίζονται αρνητικά, με βάση τον έλεγχο καθώς δεν υφίσταται η πραγματοποίηση κερδών την οποία εμφάνισε η εταιρεία κατά παρέκκλιση των λογιστικών αρχών.
- Οι αριθμοδείκτες δανειακής επιβάρυνσης. Συγκεκριμένα μειώθηκε ο δείκτης Ιδίων προς Ξένα Κεφάλαια λόγω της μείωσης της καθαρής θέσης της εταιρείας.
- Οι δείκτες χρηματοδότησης Ενεργητικού. Εξαιτίας της μείωσης των ιδίων κεφαλαίων μειώθηκε και ο λόγος των ιδίων κεφαλαίων προς πάγιο Ενεργητικό.

Γ) ΘΕΡΜΑΙΚΟΣ ΑΕΒΕ

Από τον έλεγχο που διενεργήθηκε στις οικονομικές καταστάσεις της εταιρείας ΘΕΡΜΑΙΚΟΣ ΑΕΒΕ διαπιστώθηκαν οι εξής παρατυπίες:

-
- Κατά παρέκκλιση του Νόμου 2190/1920 και του Ε.Γ.Λ.Σ. δεν έχει σχηματιστεί πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία ύψους 499.000 ευρώ, και ως συνέπεια τα Ίδια κεφάλαια εμφανίζονται αυξημένα κατά αυτό το ποσό και το αποτέλεσμα χρήσεως κατά 110.000 ευρώ.

Στον αναμορφωμένο ισολογισμό έλαβαν χώρα τα ακόλουθα:

- Σχηματίστηκε πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού ύψους 499.000 ευρώ , μειώθηκαν ισόποσα τα Ίδια κεφάλαια και στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων χρήσεως το αποτέλεσμα μειώθηκε κατά 110.000 ευρώ.

Μελετώντας την επίδραση αυτών των αλλαγών στους αριθμοδείκτες που υπολογίσαμε, επηρεάστηκαν οι ακόλουθοι:

- Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας. Αναλυτικότερα μειώθηκαν οι δείκτες Συνολικής Αποδοτικότητας και Αποδοτικότητας ιδίων Κεφαλαίων οι οποίοι έλαβαν αρνητική τιμή και μειώθηκε και το συνολικό περιθώριο κέρδους το οποίο προσεγγίζει το μηδέν. Η αιτία αυτών των μειώσεων είναι η εμφάνιση ζημιών μετά την αναμόρφωση σε αντίθεση με τα υπολογισμένα από την εταιρεία κέρδη για την κλειόμενη χρήση.
- Οι δείκτες δανειακής επιβάρυνσης. Ως επακόλουθο της μείωσης των Ιδίων Κεφαλαίων έλαβε μικρότερη τιμή μετά την αναμόρφωση ο δείκτης Ίδια κεφάλαια/ Ξένα μακροπρόθεσμα κεφάλαια σε σχέση με την αρχική.
- Οι δείκτες χρηματοδότησης Ενεργητικού. Ακολούθως μειώθηκε ο αριθμοδείκτης Ίδια κεφάλαια/ Πάγιο Ενεργητικό, δείχνοντας μικρότερο βαθμό χρηματοδότησης των παγίων επενδύσεων από τους μετόχους της εταιρείας ΘΕΡΜΑΙΚΟΣ ΑΕΒΕ.

Δ) ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΑΖΑΝΑΣ ΑΕΒΕ

Από τον έλεγχο που διενεργήθηκε στις οικονομικές καταστάσεις της εταιρείας ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΑΖΑΝΑΣ ΑΕΒΕ διαπιστώθηκαν οι εξής παρατυπίες:

- Κατά παρέκκλιση των λογιστικών αρχών δεν σχηματίστηκε πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία ύψους 76.000 ευρώ με συνέπεια τα Ίδια κεφάλαια να εμφανίζονται βελτιωμένα κατά αυτό το ποσό και το αποτέλεσμα χρήσης βελτιωμένο κατά 12.000 ευρώ.

-
- Οι λογαριασμοί απαιτήσεων Γραμμάτια εισπρακτέα και Επιταγές εισπρακτέες εμφανίζονται αυξημένοι κατά τα ποσά 38.058,50 ευρώ και 30.873 ευρώ αντίστοιχα λόγω της ύπαρξης επισφαλών απαιτήσεων σε αυτούς για τις οποίες πρέπει να σχηματιστεί πρόβλεψη για κίνδυνο ζημιών από μη ρευστοποίησή τους επιβαρύνοντας ισόποσα τα αποτελέσματα προηγούμενων χρήσεων και ακολούθως τα Ίδια Κεφάλαια.

Συνεπώς ανασυντάξαμε τις οικονομικές καταστάσεις ώστε να συμμορφώνονται πλήρως με τις λογιστικές αρχές. Δηλαδή:

- Σχηματίζεται πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού ύψους 76.000 ευρώ.
- Μειώνονται τα Γραμμάτια εισπρακτέα κατά 38.058,50 ευρώ οι Επιταγές εισπρακτέες κατά 30.873 ευρώ και τα Ίδια Κεφάλαια κατά 144.931,5 ευρώ. Ισόποσα κατά 144.931,5 ευρώ μειώνονται το Κυκλοφορούν και συνολικό Ενεργητικό και το Παθητικό.
- Στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως το αποτέλεσμα χρήσης μειώνεται κατά 12.000 ευρώ και στον πίνακα διάθεσης κερδών δημιουργείται επιπρόσθετα μείωση και στα αποτελέσματα προηγούμενων χρήσεων της τάξεως των 68.931,50 ευρώ.

Ακολούθως αναμορφώνονται οι εξής αριθμοδείκτες:

- Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας και κυκλοφοριακής ταχύτητας. Παρατηρείται μείωση στον δείκτη συνολικής αποδοτικότητας και στον δείκτη συνολικού περιθωρίου κέρδους. Απεναντίας παρατηρείται αύξηση στις τιμές των δεικτών Κυκλοφοριακής ταχύτητας Συνολικού και κυκλοφορούντος ενεργητικού και στον δείκτη Διάρκειας παραμονής απαιτήσεων. Οι παραπάνω αποκλίσεις ερμηνεύονται κατά περίπτωση από τη μείωση των Απαιτήσεων που αποτελούν στοιχεία του Κυκλοφορούντος ενεργητικού και από τη μείωση των αποτελεσμάτων της χρήσης, οι οποίες μειώσεις προέκυψαν κατά την αναμόρφωση.
- Αριθμοδείκτες ρευστότητας. Η δυνατότητα της επιχείρησης να ανταπεξέλθει στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της παρουσιάζεται μειωμένη μετά την αναμόρφωση καθώς παρατηρείται μείωση στις τιμές του δείκτη Γενικής και Ειδικής ρευστότητας, ως αποτέλεσμα μείωσης του κυκλοφορούντος Ενεργητικού.

-
- Δείκτες παγιοποίησης περιουσίας. Ο δείκτης πάγιο προς κυκλοφορούν Ενεργητικό αυξάνεται, διότι το κυκλοφορούν Ενεργητικό μειώθηκε ενώ τα πάγια περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης παρέμειναν αμετάβλητα. Ωστόσο μπορούμε να χαρακτηρίσουμε την εταιρεία ως εντάσεως εργασίας εφόσον η τιμή του δείκτη είναι μικρότερη της μονάδας πριν αλλά και μετά την αναμόρφωση.
  - Αριθμοδείκτες δανειακής επιβάρυνσης. Η μείωση των ιδίων κεφαλαίων με βάση τα πορίσματα του ελέγχου επέφερε αύξηση του δείκτη Ξένα μακροπρόθεσμα κεφάλαια προς Απασχοληθέντα κεφάλαια και μείωση του δείκτη Ιδίων προς Ξένα κεφάλαια, δείχνοντάς μας μεγαλύτερη εξάρτηση της εταιρείας από τον εξωτερικό δανεισμό προκειμένου να χρηματοδοτήσει το Ενεργητικό της.
  - Αριθμοδείκτες χρηματοδότησης ενεργητικού. Οι δείκτες χρηματοδότησης Ενεργητικού εμφανίζονται μειωμένοι μετά την αναμόρφωση, αντικατοπτρίζοντας τις μειώσεις των Ιδίων κεφαλαίων και του κυκλοφορούντος Ενεργητικού.

E) B. ΚΑΥΚΑΣ Α.Ε.

Από τον έλεγχο που διενεργήθηκε στις οικονομικές καταστάσεις της εταιρείας Β.ΚΑΥΚΑΣ Α.Ε. διαπιστώθηκαν οι εξής παρατυπίες:

- Στην παρούσα χρήση δεν έχει σχηματιστεί πρόβλεψη για τη μη είσπραξη ποσού 2.800.000 ευρώ συνεπώς οι απαιτήσεις και τα Ίδια κεφάλαια εμφανίζονται αυξημένα κατά το ποσό αυτό.
- Επιπρόσθετα σύμφωνα με την παράγραφο 14 του άρθρου 42 του Ν. 2190/1920 θα έπρεπε η πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία να εμφανίζεται αυξημένη κατά 550.000 ευρώ και να μειωθούν ισόποσα τα Ίδια Κεφάλαια ενώ το αποτέλεσμα χρήσης να επιβαρυνθεί κατά 50.000 ευρώ περίπου.

Κατά συμμόρφωση προς το ΕΓΛΣ και με βάση τα πορίσματα του διενεργουμένου ελέγχου αναμορφώσαμε τις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης :

- Σχηματίστηκε πρόβλεψη για μη είσπραξη απαιτήσεων ύψους 2.800 ευρώ και πρόβλεψη αποζημίωσης 550.000 ευρώ επιπλέον της ήδη υπάρχουσας. Οι

απαιτήσεις επομένως μειώθηκαν κατά 2.800.000 ευρώ, κατά το ίδιο ποσό μειώθηκαν τα σύνολα Ενεργητικού και Παθητικού.

- τα Ίδια Κεφάλαια μειώθηκαν συνολικά κατά 1.350.000 ευρώ και το αποτέλεσμα χρήσης κατά 50.000 ευρώ.

Από την διενεργούμενη αναμόρφωση επηρεάζονται οι παρακάτω αριθμοδείκτες:

- Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας και κυκλοφοριακής ταχύτητας. Παρατηρήθηκε ότι αυξήθηκαν οι αριθμοδείκτες συνολικής αποδοτικότητας, αποδοτικότητας ιδίων Κεφαλαίων, κυκλοφοριακής ταχύτητας συνολικού καθώς και κυκλοφορούντος ενεργητικού και ο δείκτης διάρκειας παραμονής απαιτήσεων. Από την άλλη πλευρά παρατηρήθηκε μείωση των αριθμοδεικτών συνολικού περιθωρίου κέρδους και καθαρών κερδών προς πάγια. Οι προαναφερόμενες αποκλίσεις είναι δυσμενείς εάν λάβουμε υπόψη μας τις απόλυτες τιμές των λογαριασμών καθώς οφείλονται σε μειώσεις στοιχείων του κυκλοφορούντος Ενεργητικού και σε μείωση των κερδών. Ωστόσο εκ πρώτης όψεως οι αυξήσεις των δεικτών στην πρώτη περίπτωση δίνουν την εντύπωση καλής επίδοσης της εταιρείας. Συγκεκριμένα στους αριθμοδείκτες αποδοτικότητας είναι μικρότερη η μείωση των κερδών της χρήσεως από τη μείωση του Ενεργητικού και για αυτός είναι ο λόγος της αύξησης των δεικτών αυτών μετά την αναμόρφωση.
- Αριθμοδείκτες ρευστότητας. Οι δείκτες ρευστότητας παρουσιάζουν μείωση απεικονίζοντας την αντίστοιχη μείωση του κυκλοφορούντος ενεργητικού.
- Αριθμοδείκτες παγιοποίησης περιουσίας. Ο δείκτης Πάγιο προς Κυκλοφορούν ενεργητικό αυξάνεται παραμένοντας ωστόσο μικρότερος της μονάδας. Συνεπώς μπορούμε να χαρακτηρίσουμε την εταιρεία ως εντάσεως εργασίας.
- Αριθμοδείκτες χρηματοδότησης του Ενεργητικού. Οι δείκτες χρηματοδότησης του ενεργητικού μειώνονται με τη σειρά τους εφόσον έχει επέλθει μείωση στην αξία των Ιδίων Κεφαλαίων και του κυκλοφορούντος ενεργητικού. Συνεπώς μας προβληματίζει το γεγονός ότι οι επενδύσεις της εταιρείας σε πάγια στοιχεία δεν χρηματοδοτείται επαρκώς από τους ίδιους τους μετόχους της.
- Αριθμοδείκτες δανειακής επιβάρυνσης. Η δανειακή επιβάρυνση μέσω της σύγκρισης των αρχικών και αναμορφωμένων δεικτών εμφανίζεται δυσχερέστερη καθώς η μείωση των Ιδίων κεφαλαίων προκάλεσε αύξηση του δείκτη Δανειακών κεφαλαίων και μείωση του δείκτη Ίδια/ Ξένα κεφάλαια.

Από τις μεταβολές των αριθμοδεικτών θα πρέπει να δοθεί προσοχή στο γεγονός ότι η εταιρεία εμφανίζει μειωμένη ρευστότητα και μειωμένα Ίδια κεφάλαια, γεγονός το οποίο μπορεί να της δημιουργήσει μελλοντικά πρόβλημα ρευστότητας στην εκπλήρωση των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεών της και να την αναγκάσει να καταφύγει σε μεγαλύτερο μακροπρόθεσμο δανεισμό.

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΡΧΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΜΟΡΦΩΜΕΝΩΝ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΚΛΑΔΟ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΜΕ ΤΟ ΜΗ ΠΑΡΑΜΕΤΡΙΚΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ WILCOXON

Wilcoxon Signed Ranks Test

ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ

Test Statistics^a

	ΣΥΝΟΛ.ΑΠΟΔΟΤ2 - ΣΥΝΟΛ.ΑΠΟΔΟΤ1	ΣΥΝΚΕΡΔΗ.Κ ΑΘΠΩΛ2 - ΣΥΝΚΕΡΔΗ.Κ ΑΘΠΩΛ1	ΚΑΘΠΩΛ.ΣΥ ΝΕΝΕΡΓ2 - ΚΑΘΠΩΛ.ΣΥ ΝΕΝΕΡΓ1	ΚΑΘΠΩΛ.ΚΥ ΚΛΟΦΕΝΕΡΓ 2 - ΚΑΘΠΩΛ.ΚΥ ΚΛΟΦΕΝΕΡΓ 1
Z	-,405 ^b	-2,023 ^b	,000 ^c	-1,604 ^d
Asymp. Sig. (2-tailed)	,686	,043	1,000	,109

Test Statistics^a

	ΠΩΛ.ΑΠΑΙΤ2 - ΠΩΛ.ΑΠΑΙΤ1	ΚΑΘ.ΚΕΡΔΗ.ΠΑΓΙΑ2 - ΚΑΘ.ΚΕΡΔΗ.ΠΑΓΙΑ1
Z	-1,604 ^b	-1,604 ^b
Asymp. Sig. (2-tailed)	,109	,109

a. Wilcoxon Signed Ranks Test

b. Based on positive ranks.

c. The sum of negative ranks equals the sum of positive ranks.

d. Based on negative ranks.

Παρατηρούμε ότι με επίπεδο σημαντικότητας ίσο με 0,05 στον δίπλευρο έλεγχο που ακολουθήσαμε, ο δείκτης στον οποίο προκύπτει στατιστικά σημαντική διαφορά από την αναμόρφωση είναι ο δείκτης Συνολικά κέρδη προς Καθαρές Πωλήσεις.

Wilcoxon Signed Ranks Test

ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ

Test Statistics^a

	ΓΕΝΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ2 ΓΕΝΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ1	-	ΕΙΔ.ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ2 ΕΙΔ.ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ1	-
Z	-1,604 ^b		-1,604 ^b	
Asymp. Sig. (2-tailed)	,109		,109	

a. Wilcoxon Signed Ranks Test

b. Based on positive ranks.

Οι δείκτες γενικής και ειδικής ρευστότητας δεν παρουσιάζουν στατιστικά σημαντική διαφορά στο εξεταζόμενο δείγμα του κλάδου βιομηχανίας.

Wilcoxon Signed Ranks Test

ΔΑΝΕΙΑΚΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ

Test Statistics^a

	ΔΑΝΕΙΑΚΑΚΕΦ.2 ΔΑΝΕΙΑΚΑΚΕΦ1	-	ΙΔΙΑΠΡΟΣΞΕΝΑ2 ΙΔΙΑΠΡΟΣΞΕΝΑ1	-
Z	-1,604 ^b		-2,023 ^c	
Asymp. Sig. (2-tailed)	,109		,043	

a. Wilcoxon Signed Ranks Test

b. Based on negative ranks.

c. Based on positive ranks.

Ο δείκτης Ίδια προς Ξένα κεφάλαια παρουσιάζει στατιστικά σημαντική διαφορά και αυτό συμβαίνει διότι οι περισσότερες εταιρείες του κλάδου εμφανίζουν αυξημένα Ίδια κεφάλαια κατά παρέκκλιση των θεμελιωδών λογιστικών αρχών, τα οποία αντίστοιχα μειώθηκαν μετά την αναμόρφωση.

Wilcoxon Signed Ranks Test

ΠΑΓΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ

Test Statistics^a

	ΑΝΑΜΟΡΦ.ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ - ΑΡΧ.ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
Z	-1,633 ^b
Asymp. Sig. (2-tailed)	,102

a. Wilcoxon Signed Ranks Test

b. Based on negative ranks.

Ο δείκτης παγιοποίησης περιουσίας δεν παρουσιάζει στατιστικά σημαντική διαφορά μετά την αναμόρφωση.

Wilcoxon Signed Ranks Test

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ

Test Statistics^a

	ΑΠΑΣΧ.ΚΕΦ.ΠΑ ΓΙΟΕΝΕΡΓ.2	ΙΔΙΑΚΕΦ.ΠΑ ΓΙΟΕΝΕΡΓ2	ΚΑΘ.ΚΕΦ.ΚΙΝ.ΚΥΚΛΟ Φ.ΕΝΕΡΓ2
	ΑΠΑΣΧ.ΚΕΦ.ΠΑ ΓΙΟΕΝΕΡΓ1	ΙΔΙΑΚΕΦ.ΠΑ ΓΙΟΕΝΕΡΓ.1	ΚΑΘ.ΚΕΦ.ΚΙΝ.ΚΥΚΛΟ Φ.ΕΝΕΡΓ1
Z	-1,604 ^b	-2,023 ^b	-1,604 ^b
Asymp. Sig. (2-tailed)	,109	,043	,109

a. Wilcoxon Signed Ranks Test

b. Based on positive ranks.

Ο δείκτης Ίδια κεφάλαια προς πάγιο Ενεργητικό εμφανίζει στατιστικά σημαντική διαφορά λόγω της σημαντικής μείωσης των Ιδίων κεφαλαίων μετά την αναμόρφωση.

Συνοπτικά οι δείκτες που παρουσιάζουν στατιστικά σημαντικές διαφορές, εμφανίζονται στον ακόλουθο πίνακα:

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ	ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ
ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΚΕΡΔΗ/ΚΑΘΑΡΕΣ ΠΩΛΗΣΕΙΣ	0,043
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ/ΞΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	0,043
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ/ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	0,043

7.3 Αποτελέσματα για τον Κλάδο Μη Μεταλλικών-Ορυκτών, Τσιμέντων και Σίδερων

A) ΥΙΟΙ Δ.ΜΠΑΚΑΤΣΕΛΟΥ Α.Ε.

Για την εταιρεία ΥΙΟΙ Δ.ΜΠΑΚΑΤΣΕΛΟΥ Α.Ε. παρατηρούμε τις κάτωθι στρεβλώσεις:

- Δεν έχουν λογισθεί αποσβέσεις για την παρούσα χρήση σε αντίθεση με τις προηγούμενες Παγίων και Εξόδων εγκαταστάσεως ύψους 493.423 ευρώ με αποτέλεσμα αυτά να εμφανίζονται αυξημένα κατά το άνωθεν ποσό ενώ ισόποσα αυξημένα εμφανίζονται τα Ίδια Κεφάλαια και τα αποτελέσματα χρήσεως.
- Οι συμμετοχές σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις έχουν αποτιμηθεί στην αξία κτήσεως τους κατά παρέκκλιση του άρθρου 43 Ν. 2190/1920 «περί Ανωνύμων Εταιρειών» σύμφωνα με το οποίο η προκύπτουσα αρνητική διαφορά των 264.123,26 ευρώ θα βάρυνε την ως άνω αξία των συμμετοχών αυτών και η καθαρή θέση της εταιρείας θα μειωνόταν ισόποσα.
- Δεν έχουν σχηματιστεί προβλέψεις για ενδεχόμενη ζημία κατά τη ρευστοποίηση απαιτήσεων της εταιρείας η οποία ανέρχεται σε 200.000 ευρώ περίπου στον λογαριασμό Πελάτες και σε 100.000 ευρώ στον λογαριασμό Αποθέματα λόγω υποτιμήσεως αυτών. Κατά συνέπεια η καθαρή θέση της εταιρείας εμφανίζεται βελτιωμένη κατά 300.000 ευρώ περίπου.
- Δεν έχει σχηματιστεί πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού κατά την έξοδο από την υπηρεσία η οποία σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των ελεγκτών για την εξεταζόμενη χρήση ανέρχεται στο ποσό των 291.000 ευρώ με αποτέλεσμα οι προβλέψεις για κινδύνους και έξοδα να εμφανίζονται ισόποσα μειωμένες και τα Ίδια κεφάλαια ισόποσα αυξημένα.

Προχωρήσαμε λοιπόν στις ακόλουθες αναμορφώσεις.

- Συγκεκριμένα σε σχέση με τον δημοσιευμένο ισολογισμό όσον αφορά το Ενεργητικό μειώθηκαν οι Πελάτες κατά 200.000 ευρώ, τα Αποθέματα κατά 100.000 ευρώ (Κυκλοφορούν ενεργητικό) και οι Συμμετοχές σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις κατά 264.123,26 ευρώ (Πάγιο ενεργητικό). Επίσης διενεργήθηκαν αποσβέσεις ύψους 493.423 ευρώ.

-
- Στο Παθητικό μειώθηκαν τα Ίδια κεφάλαια κατά 1.348.546,46 ευρώ στο σύνολο, ενώ σχηματίστηκε πρόσθετη πρόβλεψη για κινδύνους και έξοδα της τάξεως των 291.000 ευρώ.
  - Στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως μειώθηκε το αποτέλεσμα χρήσης κατά 493.423 ευρώ λόγω των διενεργούμενων αποσβέσεων. Ως αποτέλεσμα εμφανίζονται μεγαλύτερες ζημίες από τις αρχικά υπολογισμένες για την εξεταζόμενη χρήση.

Οι αριθμοδείκτες τους οποίους είχαμε υπολογίσει με τα αρχικά δεδομένα επηρεάστηκαν ως εξής:

- Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας και κυκλοφοριακής ταχύτητας. Μειώθηκαν οι δείκτες συνολικής αποδοτικότητας, αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων, συνολικού περιθωρίου κέρδους και καθαρών κερδών λαμβάνοντας μεγαλύτερες αρνητικές τιμές από τις αρχικά υπολογισμένες εξαιτίας των μεγαλύτερων ζημιών όπως αυτές προέκυψαν από την αναμόρφωση. Όσον αφορά στους αριθμοδείκτες οι οποίοι παρουσιάζουν αύξηση αυτοί είναι οι δείκτες Κυκλοφοριακής ταχύτητας συνολικού, πάγιου και κυκλοφορούντος Ενεργητικού, ο δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας αποθεμάτων και διάρκειας παραμονής απαιτήσεων καθώς οι πωλήσεις παρέμειναν αμετάβλητες ενώ επήλθε μείωση στα στοιχεία και του Παγίου και του κυκλοφορούντος Ενεργητικού.
- Αριθμοδείκτες ρευστότητας. Οι δείκτες ρευστότητας μειώθηκαν ακολουθώντας τη μείωση του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού.
- Αριθμοδείκτες δανειακής επιβάρυνσης. Συγκεκριμένα ο δείκτης δανειακών κεφαλαίων αυξήθηκε ενώ ο δείκτης Ιδίων προς Ξένα Κεφάλαια μειώθηκε. Η μείωση των ιδίων κεφαλαίων κατά την αναμόρφωση επέφερε αύξηση του ποσοστού του δανεισμού στο σύνολο των κεφαλαίων της εταιρείας.
- Αριθμοδείκτες χρηματοδότησης ενεργητικού. Οι δείκτες χρηματοδότησης Ενεργητικού παρουσίασαν αύξηση διότι η μείωση των Ιδίων κεφαλαίων σε απόλυτες τιμές είναι μεγαλύτερη από τη μείωση του παγίου και του κυκλοφορούντος Ενεργητικού ξεχωριστά.
- Αριθμοδείκτης παγιοποίησης περιουσίας. Ο δείκτης Πάγιο προς κυκλοφορούν Ενεργητικό αυξάνεται επειδή η μείωση του κυκλοφορούντος είναι μεγαλύτερη από τη μείωση του παγίου Ενεργητικού.

B) ΛΙΑΝΟΣ Α.Ε.

Από τον έλεγχο διαπιστώθηκαν οι εξής παρεκκλίσεις:

- Στους λογαριασμούς απαιτήσεων Πελάτες, Γραμμάτια σε καθυστέρηση και Επιταγές σε καθυστέρηση περιλαμβάνονται απαιτήσεις σε καθυστέρηση πέραν του έτους για τις οποίες η σχηματισθείσα πρόβλεψη υπολείπεται κατά του ποσού των 250.000 ευρώ με αποτέλεσμα τα Ίδια κεφάλαια και τα αποτελέσματα χρήσης να εμφανίζονται αυξημένα κατά το ίδιο ποσό.
- Η εταιρεία οφείλει να καταβάλλει στους εργαζομένους για δεδουλευμένες υποχρεώσεις το ποσό των 103.400 ευρώ για το οποίο δεν έχει σχηματιστεί αντίστοιχη πρόβλεψη στην παρούσα χρήση, με συνέπεια η καθαρή θέση της εταιρείας να εμφανίζεται βελτιωμένη κατά το ποσό αυτό ενώ τα αποτελέσματα χρήσης και τα αποτελέσματα προηγούμενων χρήσεων εμφανίζονται αυξημένα κατά 12.800 ευρώ και 90.600 ευρώ αντίστοιχα.

Διενεργήσαμε συνεπώς τις ακόλουθες μεταβολές:

- Οι απαιτήσεις της εταιρείας μειώθηκαν κατά 250.000 ευρώ λόγω του σχηματισμού επιπλέον πρόβλεψης για μη ρευστοποίηση απαιτήσεων σε καθυστέρηση.
- Σχηματίστηκε πρόβλεψη για κίνδυνο ζημίας από μη είσπραξη απαιτήσεων ίση με αυτό το ποσό.
- Σχηματίστηκε πρόβλεψη υποχρέωσης καταβολής δεδουλευμένων στο προσωπικό ποσού 103.400 ευρώ .
- Τα Ίδια κεφάλαια της εταιρείας μειώθηκαν συνολικά κατά 353.400 ευρώ σε σχέση με την παρούσα εικόνα.
- Στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης και στον πίνακα διάθεσης κερδών , το αποτέλεσμα της παρούσας χρήσης μειώθηκε κατά 262.800 ευρώ και τα αποτελέσματα προηγούμενων χρήσεων κατά 90.600 ευρώ.

Ακολούθως οι δείκτες που επηρεάστηκαν από την αναμόρφωση είναι οι εξής:

- Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας. Συγκεκριμένα έχουν μειωθεί οι δείκτες συνολικής αποδοτικότητας, αποδοτικότητας Ιδίων κεφαλαίων, ο δείκτης συνολικού περιθωρίου κέρδους και ο δείκτης καθαρών κερδών προς Πάγιο ενεργητικό. Οι μειώσεις αυτές οφείλονται στην μείωση της καθαρής θέσης της εταιρείας.

-
- Αριθμοδείκτες χρηματοδότησης Ενεργητικού. Ο δείκτης χρηματοδότησης Ίδια Κεφάλαια/ Πάγιο Ενεργητικό εμφανίζεται μειωμένος εφόσον μειώθηκαν τα Ίδια κεφάλαια.
  - Αριθμοδείκτες δανειακής επιβάρυνσης. Ο δείκτης Ιδίων προς ξένα κεφάλαια εμφανίζεται μειωμένος λόγω της ελάττωσης των ιδίων κεφαλαίων.

Γ) ΣΙΑΗΡΟΣΤΑΛ ΓΡΗΓ. ΜΠΟΥΡΔΑΛΑΣ Α.Ε.

Κατά τον έλεγχο παρατηρήθηκαν οι εξής στρεβλώσεις:

- Δεν έχει σχηματιστεί σε βάρος των αποτελεσμάτων πρόβλεψη ζημίας από μη ρευστοποίηση επισφαλών και επίδικων απαιτήσεων ύψους 290.000 ευρώ με αποτέλεσμα τα Ίδια κεφάλαια να εμφανίζονται αυξημένα κατά το ποσό αυτό ενώ οι λογαριασμοί Πελάτες κατά 51.000 ευρώ και Επιταγές σε καθυστέρηση κατά 239.000 ευρώ.
- Η πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία υπολείπεται κατά 10.700 ευρώ με αποτέλεσμα να εμφανίζονται τα Ίδια κεφάλαια αυξημένα κατά αυτό το ποσό.

Έτσι προχωρήσαμε στις αντίστοιχες αναμορφώσεις.

- Ειδικότερα στο Ενεργητικό ο λογαριασμός Πελάτες μειώθηκε κατά 51.000 ευρώ και ο λογαριασμός Επιταγές σε καθυστέρηση κατά 239.000 ευρώ, λόγω της πρόβλεψης μη ρευστοποίησης αυτών.
- Στο Παθητικό τα Ίδια κεφάλαια μειώθηκαν συνολικά κατά 300.700 ευρώ.
- Σχηματίστηκε επιπλέον πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού ύψους 10.700 ευρώ.
- Στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως το αποτέλεσμα της παρούσης χρήσης μειώθηκε κατά το ποσό των 290.000 ευρώ.

Ως εκ τούτου επηρεάζονται οι εξής αριθμοδείκτες:

- Αριθμοδείκτες χρηματοδότησης Ενεργητικού. Μειώθηκε το πηλίκo Ίδια κεφάλαια προς Πάγιο Ενεργητικό λόγω μείωσης των ιδίων κεφαλαίων.
- Αριθμοδείκτες δανειακής επιβάρυνσης. Μειώθηκε ο δείκτης Ίδια κεφάλαια/ Πάγιο ενεργητικό ως αποτέλεσμα της μείωσης των Ιδίων κεφαλαίων.

Δ) ΣΙΑΗΡΟΣ Α.Ε.

Από τον έλεγχο προέκυψαν τα εξής θέματα:

-
- Κατά παρέκκλιση των λογιστικών αρχών δεν σχηματίζεται πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία για συνταξιοδότηση, το ύψος της οποίας ανέρχεται σε 32.000 ευρώ για την εξεταζόμενη χρήση. Κατά συνέπεια το ύψος των Ιδίων κεφαλαίων εμφανίζεται αυξημένο κατά αυτό το ποσό ενώ τα αποτελέσματα της χρήσεως αυξημένα κατά 2.200 ευρώ.
  - Επιπρόσθετα δεν έχει σχηματιστεί πρόβλεψη ζημίας από μη ρευστοποίηση απαιτήσεων σε καθυστέρηση με αποτέλεσμα οι Απαιτήσεις της εταιρείας, τα Ίδια κεφάλαια και τα αποτελέσματα χρήσεως να εμφανίζονται ισόποσα αυξημένα κατά 600.000 ευρώ.

Επομένως πραγματοποιήσαμε τις ακόλουθες αναμορφώσεις:

- Όσον αφορά τα Ίδια κεφάλαια, αυτά μειώθηκαν κατά το συνολικό ποσό των 632.000 ευρώ ούτως ώστε να απεικονίζουν την πραγματική τους αξία σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ και τα Δ.Λ.Π.
- Οι απαιτήσεις μειώθηκαν κατά 600.000 ευρώ, τα αποτελέσματα χρήσεως κατά το ίδιο ποσό.
- Επίσης σχηματίστηκε πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού ύψους 32.000 ευρώ.
- Στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης μειώθηκε το αποτέλεσμα της χρήσης κατά 602.200 ευρώ συνολικά.

Οι προαναφερόμενες αναμορφώσεις είχαν σαν αποτέλεσμα να επηρεαστούν οι ακόλουθοι δείκτες:

- Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας και κυκλοφοριακής ταχύτητας Μειώθηκαν οι δείκτες συνολικής αποδοτικότητας, αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων, συνολικού περιθωρίου κέρδους και καθαρών κερδών προς πάγιο Ενεργητικό και έλαβαν αρνητικές τιμές. Αιτία για τις προαναφερόμενες μειώσεις αποτελεί η εμφάνιση ζημιών αντί για κέρδη κατά την αναμόρφωση. Αυξήθηκαν οι δείκτες κυκλοφοριακής ταχύτητας συνολικού και κυκλοφορούντος Ενεργητικού και ο αριθμοδείκτης διάρκειας παραμονής απαιτήσεων ως συνέπεια της μείωσης των απαιτήσεων και του κυκλοφορούντος Ενεργητικού που έλαβαν χώρα κατά την αναμόρφωση.

-
- Αριθμοδείκτες ρευστότητας. Μειώθηκαν οι δείκτες γενικής και ειδικής ρευστότητας λόγω της μείωσης των απαιτήσεων και κατά συνέπεια του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού.
  - Αριθμοδείκτες παγιοποίησης περιουσίας. Ο δείκτης Πάγιο προς κυκλοφορούν Ενεργητικό παρουσίασε αύξηση παραμένοντας ωστόσο σημαντικά μικρότερος της μονάδας.
  - Αριθμοδείκτες χρηματοδότησης Ενεργητικού. Οι δείκτες χρηματοδότησης του Ενεργητικού εμφανίζονται μειωμένοι λόγω της προαναφερόμενης μείωσης των Ιδίων κεφαλαίων.
  - Αριθμοδείκτες δανειακής επιβάρυνσης. Η δανειακή επιβάρυνση της εταιρείας αυξήθηκε εφόσον προκλήθηκε μείωση του δείκτη Ίδια προς Ξένα κεφάλαια και αύξηση του λόγου Ξένα Μακροπρόθεσμα προς Απασχοληθέντα κεφάλαια.

E) ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Ν. ΧΑΤΖΗΔΑΥΙΤΙΔΗΣ Α.Ε.

Κατά τον έλεγχο προέκυψαν τα εξής θέματα:

- Η εταιρεία δεν έχει σχηματίσει πρόβλεψη για ενδεχόμενη ζημία από μη ρευστοποίηση απαιτήσεων σε καθυστέρηση και επισφαλών απαιτήσεων, με αποτέλεσμα οι Απαιτήσεις και τα ίδια κεφάλαια να εμφανίζονται αυξημένα κατά 1.080.800 ευρώ σύμφωνα με την εκτίμηση των ελεγκτών, ενώ το αποτέλεσμα της κλειόμενης χρήσεως παρουσιάζεται βελτιωμένο κατά 816.000 ευρώ περίπου.
- Η εταιρεία δεν έχει σχηματίσει πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία για συνταξιοδότηση, η οποία κατά την παρούσα χρήση ανέρχεται σε 19.800 ευρώ, με αποτέλεσμα οι προβλέψεις να εμφανίζονται μειωμένες και τα Ίδια Κεφάλαια αυξημένα κατά αυτό το ποσό ενώ τα αποτελέσματα χρήσεως αυξημένα κατά 10.100 ευρώ περίπου.

Με την αναμόρφωση πράττουμε τα ακόλουθα:

- Μειώνουμε τις Απαιτήσεις κατά 1.080.800 ευρώ λόγω του σχηματισμού πρόβλεψης από μη ρευστοποίηση των απαιτήσεων αυτών.
- Σχηματίζουμε επιπροσθέτως πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού ύψους 19.800 ευρώ.
- Μειώνουμε τα Ίδια κεφάλαια κατά 1.100.600 ευρώ

-
- το αποτέλεσμα της χρήσης όπως αυτό εμφανίζεται στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης και στον πίνακα διάθεσης κερδών μειώνεται κατά 826.100 ευρώ.

Μετά την αναμόρφωση οι αριθμοδείκτες που επηρεάζονται είναι οι εξής:

- Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας. Συγκεκριμένα αυξάνονται οι δείκτες συνολικής αποδοτικότητας και αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων επειδή η μείωση του κυκλοφορούντος και συνεπώς του συνολικού. Επίσης αυξάνονται οι δείκτες κυκλοφοριακής ταχύτητας συνολικού και κυκλοφορούντος Ενεργητικού και ο δείκτης διάρκειας παραμονής απαιτήσεων δεδομένης της μείωσης των Απαιτήσεων κατά την αναμόρφωση και επακόλουθα του Κυκλοφορούντος και του Συνολικού Ενεργητικού. Τέλος μειώνεται ο δείκτης Καθαρά κέρδη προς Πάγια λόγω της μείωσης των κερδών.
- Αριθμοδείκτες ρευστότητας. Οι δείκτες Γενικής και ειδικής ρευστότητας μειώνονται λόγω της μείωσης του κυκλοφορούντος Ενεργητικού η οποία προέρχεται από μείωση απαιτήσεων.
- Αριθμοδείκτες παγιοποίησης περιουσίας. Ο δείκτης παγιοποίησης περιουσίας αυξάνεται καθώς το Πάγιο ενεργητικό παραμένει αμετάβλητο ενώ το Κυκλοφορούν μειώνεται.
- Αριθμοδείκτες χρηματοδότησης Ενεργητικού. Οι δείκτες χρηματοδότησης Ενεργητικού μειώνονται απεικονίζοντας τη μείωση των Ιδίων κεφαλαίων.
- Αριθμοδείκτες δανειακής επιβάρυνσης. Ο δείκτης Ιδίων κεφαλαίων προς ξένα κεφάλαια μειώνεται συνεπώς εμφανίζεται εντονότερη η στροφή της εταιρείας προς τον εξωτερικό δανεισμό.

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΡΧΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΜΟΡΦΩΜΕΝΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΚΛΑΔΟ ΜΗ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ- ΟΡΥΚΤΩΝ, ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ ΚΑΙ ΣΙΔΕΡΩΝ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΜΗ ΠΑΡΑΜΕΤΡΙΚΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ WILCOXON

Wilcoxon Signed Ranks Test

ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ

Test Statistics^a

	ΣΥΝΟΛ.ΑΠΟ ΔΟΤ2 - ΣΥΝΟΛ.ΑΠΟ ΔΟΤ1	ΣΥΝΚΕΡΔΗ.Κ ΑΘΠΩΛ2 - ΣΥΝΚΕΡΔΗ.Κ ΑΘΠΩΛ1	ΚΑΘΠΩΛ.ΣΥ ΝΕΝΕΡΓ2 - ΚΑΘΠΩΛ.ΣΥ ΝΕΝΕΡΓ1	ΚΑΘΠΩΛ.ΚΥ ΚΛΟΦΕΝΕΡΓ2 - ΚΑΘΠΩΛ.ΚΥ ΚΛΟΦΕΝΕΡΓ1
Z	-,365 ^b	-,730 ^b	-1,342 ^c	-,447 ^c
Asymp. Sig. (2-tailed)	,715	,465	,180	,655

Test Statistics^a

	ΠΩΛ.ΑΠΑΙΤ2 - ΠΩΛ.ΑΠΑΙΤ1	ΚΑΘ.ΚΕΡΔΗ. ΠΑΓΙΑ2 - ΚΑΘ.ΚΕΡΔΗ. ΠΑΓΙΑ1	ΚΑΘΠΩΛ.ΑΠ ΟΘΕΜ2 - ΚΑΘΠΩΛ.ΑΠ ΟΘΕΜ1	ΚΑΘΚΕΡΔΗ.Ι ΔΙΑΚΕΦ2 - ΚΑΘΚΕΡΔΗ.Ι ΔΙΑΚΕΦ1
Z	-,447 ^b	-,730 ^b	-1,000 ^c	-,730 ^c
Asymp. Sig. (2-tailed)	,655	,465	,317	,465

Test Statistics^a

	ΚΑΘΠΩΛ.ΠΑΓΓΙΟΕΝΕΡΓ2 - ΚΑΘΠΩΛ.ΠΑΓΓΙΟΕΝΕΡΓ1
Z	-1,000 ^b
Asymp. Sig. (2-tailed)	,317

a. Wilcoxon Signed Ranks Test

b. Based on positive ranks.

c. Based on negative ranks.

Οι δείκτες αποδοτικότητας και κυκλοφοριακής ταχύτητας δεν παρουσιάζουν στατιστικά σημαντική διαφορά.

Wilcoxon Signed Ranks Test**ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ****Test Statistics^a**

	ΓΕΝΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ2 ΓΕΝΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ1	-	ΕΙΔ.ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ2 ΕΙΔ.ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ1	-
Z	-,447 ^b		-,447 ^b	
Asymp. Sig. (2-tailed)	,655		,655	

a. Wilcoxon Signed Ranks Test

b. Based on positive ranks.

Οι δείκτες ρευστότητας δεν παρουσιάζουν στατιστικά σημαντικές διαφορές.

Wilcoxon Signed Ranks Test**ΔΑΝΕΙΑΚΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ****Test Statistics^a**

	ΔΑΝΕΙΑΚΑΚΕΦ.2 ΔΑΝΕΙΑΚΑΚΕΦ1	-	ΙΔΙΑΠΡΟΣΞΕΝΑ2 ΙΔΙΑΠΡΟΣΞΕΝΑ1	-
Z	-1,342 ^b		-2,023 ^c	
Asymp. Sig. (2-tailed)	,180		,053	

a. Wilcoxon Signed Ranks Test

b. Based on negative ranks.

c. Based on positive ranks.

Ο δείκτης δανειακής επιβάρυνσης δεν παρουσιάζει στατιστικά σημαντικές διαφορές.

Wilcoxon Signed Ranks Test**ΠΑΓΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ****Test Statistics^a**

	ΑΝΑΜΟΡΦ.ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ - ΑΡΧ.ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
Z	-,447 ^b
Asymp. Sig. (2-tailed)	,655

a. Wilcoxon Signed Ranks Test

b. Based on positive ranks.

Ο δείκτης παγιοποίησης περιουσίας δεν παρουσιάζει στατιστικά σημαντική διαφορά.

Wilcoxon Signed Ranks Test

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ

Test statistics

	ΑΠΑΣΧ.ΚΕΦ.ΠΑΓ ΙΟΕΝΕΡΓ.2	ΙΔΙΑΚΕΦ.ΠΑΓΙ ΟΕΝΕΡΓ2	ΚΑΘ.ΚΕΦ.ΚΙΝ.ΚΥ ΚΛΟΦ.ΕΝΕΡΓ2
	ΑΠΑΣΧ.ΚΕΦ.ΠΑΓ ΙΟΕΝΕΡΓ1	ΙΔΙΑΚΕΦ.ΠΑΓΙ ΟΕΝΕΡΓ.1	ΚΑΘ.ΚΕΦ.ΚΙΝ.ΚΥ ΚΛΟΦ.ΕΝΕΡΓ1
Z	-,447 ^b	-1,753 ^b	-,535 ^b
Asymp. Sig. (2-tailed)	,655	,080	,593

a. Wilcoxon Signed Ranks Test

b. Based on positive ranks.

Οι δείκτες χρηματοδότησης του Ενεργητικού δεν παρουσιάζουν στατιστικά σημαντικές διαφορές. Παρατηρώντας τα αποτελέσματα καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι οι δείκτες του κλάδου των μη μεταλλικών, ορυκτών, τσιμέντων και σιδερών δεν παρουσιάζουν στατιστικά σημαντικές διαφορές μετά την αναμόρφωση. Συνεπώς οι παραποιήσεις που διαπιστώθηκαν από τον έλεγχο στις πέντε εξεταζόμενες εταιρείες του κλάδου είναι ήσσονος σημασίας.

7.4 Αποτελέσματα για τον Κλάδο Τροφίμων – Ποτών και Αναψυκτικών

A) COVITA A.E.

Κατά τον έλεγχο εκφράστηκε επιφύλαξη σχετικά με τα ακόλουθα θέματα.

- Η εταιρεία κατά παρέκκλιση των λογιστικών αρχών δεν έχει σχηματίσει πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία ύψους 35.000 ευρώ με αποτέλεσμα οι προβλέψεις να εμφανίζονται μειωμένες κατά αυτό το ποσό ενώ τα ίδια κεφάλαια και τα αποτελέσματα χρήσεως ισόποσα αυξημένα.
- Δεν έχει σχηματιστεί πρόβλεψη για απώλεια από μη ρευστοποίηση απαιτήσεων ύψους 340.000 ευρώ περίπου.
- Στο λογαριασμό Αποθέματα περιλαμβάνονται αποθέματα αποτιμημένα σε υψηλότερη αξία από την αξία ρευστοποίησής τους στην επόμενη χρήση, με

συνέπεια να εμφανίζονται αυξημένα κατά 1.500.000 ευρώ όπως και τα Ίδια κεφάλαια και τα αποτελέσματα της χρήσεως.

Προβήκαμε λοιπόν στις αντίστοιχες αναμορφώσεις. Συγκεκριμένα

- Σχηματίστηκε πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού 35.000 ευρώ
- Στο Ενεργητικό μειώθηκαν τα αποθέματα κατά 1.500.000 ευρώ και οι απαιτήσεις κατά 340.000 ευρώ λόγω πρόβλεψης μη ρευστοποίησης αυτών
- τα Ίδια κεφάλαια μειώθηκαν κατά 1.875.000 ευρώ στο σύνολο
- Στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως μειώθηκαν τα αποτελέσματα χρήσεως κατά 1.840.000 ευρώ.

Αφού έγινε η αναμόρφωση υπήρξαν μεταβολές στους ακόλουθους υπολογισμένους αριθμοδείκτες:

- Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας και κυκλοφοριακής ταχύτητας. Καταρχάς μειώθηκαν οι δείκτες Συνολικής Αποδοτικότητας, Συνολικού Περιθωρίου Κέρδους και Καθαρά κέρδη προς Πάγια λαμβάνοντας ακόμα μεγαλύτερες αρνητικές τιμές σε σχέση με τις αρχικές λόγω της ύπαρξης μεγαλύτερων ζημιών.
- Κατά δεύτερον μειώθηκε σημαντικά ο δείκτης Καθαρά κέρδη/ ίδια κεφάλαια (αποδοτικότητα Ιδίων κεφαλαίων) αντικατοπτρίζοντας την ύπαρξη αυξημένων ζημιών. Ο δείκτης αυτός χρήζει ιδιαίτερης προσοχής καθώς το θετικό του πρόσημο οφείλεται στο γεγονός ότι τόσο τα αποτελέσματα χρήσεως όσο και τα Ίδια Κεφάλαια της επιχείρησης φέρουν αρνητικό πρόσημο. Η ύπαρξη αρνητικών Ιδίων κεφαλαίων αποτελεί σημαντικό πρόβλημα για την μελλοντική βιωσιμότητα της επιχείρησης και πρέπει να γίνουν διαρθρωτικές κινήσεις από τους μετόχους προς αυτή την κατεύθυνση.
- Τέλος αυξήθηκαν οι δείκτες κυκλοφοριακής ταχύτητας αποθεμάτων, συνολικού και κυκλοφορούντος Ενεργητικού και ο δείκτης διάρκειας παραμονής απαιτήσεων ως αποτέλεσμα της μείωσης των Αποθεμάτων και των απαιτήσεων, που με τη σειρά τους οδήγησαν στη μείωση του κυκλοφορούντος και του Συνολικού Ενεργητικού.
- Αριθμοδείκτες ρευστότητας. Οι δείκτες ρευστότητας, Γενικής και Ειδικής, εμφανίζουν πτώση ως επακόλουθο της μείωσης του κυκλοφορούντος ενεργητικού.

-
- Αριθμοδείκτες παγιοποίησης περιουσίας. Ο δείκτης Πάγιο προς κυκλοφορούν ενεργητικό παρουσιάζει μείωση καθώς τα πάγια παρέμειναν αμετάβλητα ενώ τα κυκλοφορούντα στοιχεία μειώθηκαν.
  - Αριθμοδείκτες χρηματοδότησης Ενεργητικού. Οι δείκτες χρηματοδότησης του Ενεργητικού μειώθηκαν λόγω των μειώσεων στα Ίδια κεφάλαια και στο Κυκλοφορούν ενεργητικό.
  - Αριθμοδείκτες δανειακής επιβάρυνσης. Ο δείκτης ίδια προς ξένα κεφάλαια προσέγγιζε το μηδέν πριν την διενεργούμενη αναμόρφωση και μειώθηκε λαμβάνοντας αρνητικό πρόσημο λόγω υψηλά αρνητικών Ιδίων κεφαλαίων.

B) ΚΑΛΛΙΟΝΗ Α.Ε.

Η εταιρεία σύμφωνα με τον έλεγχο εμφανίζει παρεκκλίσεις από τις λογιστικές αρχές στα παρακάτω θέματα.

- Οι αποσβέσεις επί των εξόδων πρώτης εγκατάστασης και παγίου Ενεργητικού έχουν διενεργηθεί μειωμένες κατά 257.000 ευρώ, με αποτέλεσμα οι λογαριασμοί αυτοί και τα Ίδια κεφάλαια να εμφανίζονται αυξημένοι κατά το ποσό αυτό και τα αποτελέσματα χρήσεως αυξημένα κατά 20.000 ευρώ περίπου.
- Δεν έχει σχηματιστεί πρόβλεψη ζημιών από μη ρευστοποίηση απαιτήσεων σε καθυστέρηση ύψους 1.701.000 ευρώ με αποτέλεσμα οι λογαριασμοί των Απαιτήσεων και των Ιδίων κεφαλαίων να εμφανίζονται ισόποσα αυξημένοι κατά το ποσό αυτό και τα αποτελέσματα χρήσης αυξημένα κατά 401.000 ευρώ.
- Δεν έχει σχηματιστεί πρόβλεψη απαξίωσης αποθεμάτων ύψους 437.000 ευρώ με συνέπεια τα αποθέματα και τα Ίδια κεφάλαια να εμφανίζονται αυξημένα κατά αυτό το ποσό ενώ τα αποτελέσματα χρήσεως εμφανίζονται βελτιωμένα κατά 237.000 ευρώ περίπου.
- Δεν έχει σχηματιστεί πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία ύψους 150.000 ευρώ συνεπώς οι προβλέψεις εμφανίζονται μειωμένες κατά 150.000 ευρώ ενώ τα Ίδια κεφάλαια ισόποσα αυξημένα.
- Οι διαφορές φορολογικού ελέγχου οι οποίες έχουν καταχωρηθεί στον Πίνακα Διάθεσης κερδών υπολείπονται κατά 38.000 ευρώ λόγω της απόφασης της διοίκησης να καταχωρήσει αυτό το ποσό με την εξόφλησή του στην επόμενη

χρήση. Οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις εμφανίζονται κατά συνέπεια μειωμένες κατά 38.000 ενώ ισόποσα αυξημένα εμφανίζονται τα κέρδη προς διάθεση του εν λόγω Πίνακα καθώς και τα Ίδια κεφάλαια.

- Στον λογαριασμό «Χρεώστες διάφοροι» περιλαμβάνονται δάνεια ύψους 600.000 ευρώ σε φυσικά πρόσωπα που ασκούν έλεγχο επί της εταιρείας κατά παρέκκλιση του αρ. 21α του Ν. 2190/1920.
- Εξαιτίας λανθασμένου λογιστικού χειρισμού έκτακτες ζημιές καταχωρήθηκαν στον λογαριασμό «Λοιπά έξοδα εγκατάστασης» αντί να βαρύνουν τα αποτελέσματα χρήσεως, με επακόλουθο ο λογαριασμός αυτός, τα Ίδια κεφάλαια και τα αποτελέσματα της χρήσης να παρουσιάζονται αυξημένα κατά 84.000 ευρώ.

Λόγω αυτών των αποκλίσεων διενεργήσαμε τις αντίστοιχες αναμορφώσεις.

- Συγκεκριμένα οι αποσβέσεις αυξήθηκαν κατά 257.000 ευρώ μειώνοντας αντίστοιχα τα Έξοδα πρώτης εγκατάστασης και το πάγιο Ενεργητικό.
- Μειώθηκαν οι Απαιτήσεις κατά 1.701.000 ευρώ λόγω σχηματισμού πρόβλεψης μη ρευστοποιήσεως αυτών.
- Μειώθηκε ο λογαριασμός αποθέματα εξαιτίας της πρόβλεψης απαξίωσης ποσού 437.000 ευρώ.
- Σχηματίστηκε πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού 150.000 ευρώ.
- Αυξήθηκαν οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις κατά 38.000 ευρώ με ταυτόχρονη μείωση των κερδών προς διάθεση λόγω διαφορών φορολογικού ελέγχου οι οποίες αναμένεται να εξοφληθούν εντός της επομένης χρήσεως.
- Μειώθηκε ο λογαριασμός του Ενεργητικού «Λοιπά έξοδα εγκατάστασης» κατά 84.000 ευρώ.
- Συνολικά τα Ίδια Κεφάλαια μειώθηκαν κατά 2.667.000 ευρώ και τέλος
- τα αποτελέσματα χρήσεως μειώθηκαν κατά 780.000 ευρώ.

Οι δείκτες που μεταβλήθηκαν κατόπιν της αναμόρφωσης αναφέρονται εκτενώς:

- Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας και κυκλοφοριακής ταχύτητας. Παρατηρούμε ότι οι δείκτες που μειώθηκαν ούτως ώστε να λάβουν αρνητικό πρόσημο είναι αυτοί οι οποίοι περιέχουν τα Καθαρά ή τα συνολικά Κέρδη στον αριθμητή, επειδή μετά την αναμόρφωση αντί για κέρδη όπως είχαν εμφανιστεί στις δημοσιευμένες καταστάσεις της εταιρείας, παρουσιάστηκαν ζημιές. Συγκεκριμένα αυτοί οι δείκτες είναι : ο αριθμοδείκτης συνολικής

αποδοτικότητα και αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων, ο δείκτης καθαρά κέρδη προς πάγια και ο δείκτης συνολικών κερδών προς Πωλήσεις. Επίσης μειώθηκε ο αριθμοδείκτης Διάρκειας Παραμονής των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων λόγω αύξησης των υποχρεώσεων αυτών. Αντίθετα παρουσίασαν αύξηση οι δείκτες κυκλοφοριακής ταχύτητας συνολικού και κυκλοφορούντος Ενεργητικού και Αποθεμάτων καθώς και ο δείκτης διάρκειας παραμονής απαιτήσεων επειδή μειώθηκαν οι αντίστοιχοι λογαριασμοί του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού.

- Αριθμοδείκτες ρευστότητας. Οι δείκτες ρευστότητας μειώθηκαν ακολουθώντας τη μείωση του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού.
- Αριθμοδείκτης παγιοποίησης περιουσίας. Όπως αναμένεται ο προαναφερθέν αριθμοδείκτης μειώθηκε λόγω της επίδρασης της μείωσης του κυκλοφορούντος Ενεργητικού.
- Αριθμοδείκτες χρηματοδότησης Ενεργητικού. Στους δείκτες χρηματοδότησης Ενεργητικού παρατηρούμε ανάλογες μειώσεις με αυτές των λογαριασμών που τους απαρτίζουν. Δηλαδή για τους δείκτες Απασχοληθέντα Κεφάλαια/ Πάγιο ενεργητικό και Ίδια Κεφάλαια/ Πάγιο Ενεργητικό υπεύθυνη φέρεται να είναι η μείωση των Ιδίων κεφαλαίων ενώ για τον δείκτη Καθαρό Κεφάλαιο κίνησης προς κυκλοφορούν Ενεργητικό αλληλεπιδρούν δύο παράγοντες, δηλαδή η μείωση του κυκλοφορούντος Ενεργητικού σε συνδυασμό με την αύξηση των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων.
- Αριθμοδείκτες δανειακής επιβάρυνσης. Η δανειακή επιβάρυνση δυσχεραίνει μετά την αναμόρφωση καθώς αυξάνεται ο δείκτης Δανειακών Κεφαλαίων και μειώνεται ο δείκτης Ιδίων προς Ξένων μακροπρόθεσμων κεφαλαίων. Ωστόσο αποτελεί θετικό στοιχείο για την εταιρεία το γεγονός ότι ο δείκτης Ίδια/ Ξένα Μακροπρόθεσμα Κεφάλαια παραμένει μεγαλύτερος της μονάδας ακόμα και μετά την αναμόρφωση, οπότε η επιχείρηση δεν είναι σε τόσο μεγάλο βαθμό εξαρτημένη από τον μακροπρόθεσμο δανεισμό για να μπορέσει να συνεχίσει απρόσκοπτα τη λειτουργία της.

Γ) ΚΡΙΑΡΑΣ Α.Ε.

Με βάση την έκθεση των ελεγκτών η εταιρεία κατά την απεικόνιση των λογιστικών της καταστάσεων παρέκκλινε από τις λογιστικές αρχές ως προς τα ακόλουθα:

-
- Σε ορισμένα πάγια έχουν διενεργηθεί αποσβέσεις με μειωμένους συντελεστές από τους προβλεπόμενους με αποτέλεσμα η αξία των παγίων και τα Ίδια κεφάλαια να εμφανίζονται αυξημένα κατά 3.763.000 ευρώ, ενώ τα αποτελέσματα της παρούσας και των προηγούμενων χρήσεων αυξημένα κατά 159.000 ευρώ και 3.604.000 ευρώ αντίστοιχα.
  - Στον λογαριασμό Αποθέματα περιλαμβάνονται αποθέματα για τα οποία θα έπρεπε να έχει σχηματιστεί πρόβλεψη απαξίωσης ύψους 180.000 ευρώ με αποτέλεσμα ο λογαριασμός αυτός, τα Ίδια Κεφάλαια και τα αποτελέσματα χρήσης να εμφανίζονται αυξημένα κατά το ποσό αυτό.
  - Στον λογαριασμό Απαιτήσεις περιλαμβάνονται απαιτήσεις σε καθυστέρηση για τις οποίες η εταιρεία θα έπρεπε να έχει σχηματίσει πρόβλεψη ζημίας από μη ρευστοποίηση των απαιτήσεων αυτών ύψους 700.000 ευρώ. Λόγω του μη σχηματισμού της αντίστοιχης πρόβλεψης οι απαιτήσεις και τα ίδια κεφάλαια εμφανίζονται αυξημένα κατά 700.000 ευρώ, ενώ τα αποτελέσματα χρήσης και τα αποτελέσματα προηγούμενων χρήσεων αυξημένα κατά 100.000 ευρώ και 600.000 ευρώ αντίστοιχα.
  - Δεν έχει σχηματιστεί πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία το ύψος της οποίας ανέρχεται σε 15.600 ευρώ, με αποτέλεσμα οι προβλέψεις να εμφανίζονται μειωμένες κατά αυτό το ποσό, τα ίδια κεφάλαια ισόποσα αυξημένα ενώ τα αποτελέσματα τρέχουσας και προηγούμενων χρήσεων αυξημένα κατά 1.900 ευρώ και 13.700 ευρώ αντίστοιχα.

Προς διόρθωση των παρατηρουμένων στρεβλώσεων προχωρήσαμε στις ακόλουθες αναμορφώσεις.

- Στο Ενεργητικό αξία των παγίων μειώθηκε κατά 3.763.000 ευρώ λόγω διενέργειας μεγαλύτερων αποσβέσεων, η αξία των αποθεμάτων μειώθηκε κατά 180.000 ευρώ λόγω σχετικής απαξίωσης αυτών και η αξία των απαιτήσεων μειώθηκε κατά 700.000 ευρώ λόγω πρόβλεψης ζημίας από μη ρευστοποίηση αυτών.
- Επιπροσθέτως στο Παθητικό σχηματίστηκε πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού κατά το ποσό των 15.600 ευρώ και τα Ίδια κεφάλαια μειώθηκαν κατά 4.658.600 ευρώ.

-
- Στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως και στον πίνακα διάθεσης κερδών μειώθηκαν στο σύνολο τα αποτελέσματα παρούσας χρήσης κατά 440.900 ευρώ και τα αποτελέσματα προηγούμενων χρήσεων κατά 4.217.700 ευρώ.

Εν συνεχεία παρατηρούμε ότι επήλθαν μεταβολές στους κάτωθι αριθμοδείκτες:

- Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας και κυκλοφοριακής ταχύτητας. Οι ήδη αρνητικοί δείκτες οι οποίοι μειώθηκαν λαμβάνοντας μεγαλύτερες αρνητικές τιμές λόγω της εμφάνισης περισσότερων ζημιών κατά την αναμόρφωση είναι ο δείκτης συνολικής αποδοτικότητας, αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων, συνολικού περιθωρίου κέρδους και καθαρών κερδών προς πάγια. Εν αντιθέσει αυξήθηκαν οι δείκτες Κυκλοφοριακής ταχύτητας Συνολικού Παγίου και κυκλοφορούντος Ενεργητικού, ο δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας αποθεμάτων και ο δείκτης διάρκειας παραμονής των απαιτήσεων. Η αιτία αυτών των αυξήσεων είναι οι μειώσεις των παγίων και κυκλοφορούντων στοιχείων του Ενεργητικού κατά περίπτωση.
- Αριθμοδείκτες ρευστότητας. Η μείωση του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού η οποία οφείλεται στη μείωση και των αποθεμάτων αλλά και των απαιτήσεων οδηγεί στη μείωση των δεικτών Άμεσης και Γενικής Ρευστότητας.
- Αριθμοδείκτες παγιοποίησης περιουσίας. Ο δείκτης Πάγιο προς κυκλοφορούν Ενεργητικό παρουσιάζει μείωση επειδή τα πάγια περιουσιακά στοιχεία μειώθηκαν κατά μεγαλύτερο απόλυτο ποσό δε σχέση με τα Κυκλοφορούντα.
- Αριθμοδείκτες χρηματοδότησης Ενεργητικού. Οι δείκτες χρηματοδότησης του Ενεργητικού μειώθηκαν και έλαβαν αρνητικό πρόσημο μετά την αναμόρφωση. Το στοιχείο αυτό είναι εξαιρετικά ανησυχητικό για την πορεία της εταιρείας εφόσον αυτή θα πρέπει να εμφανίσει αρνητικά Ίδια κεφάλαια για τη χρήση 2011 με βάση την έκθεση των ορκωτών ελεγκτών.
- Αριθμοδείκτες δανειακής επιβάρυνσης. Οι δείκτες δανειακής επιβάρυνσης μειώθηκαν και εμφάνισαν αρνητικές τιμές εξαιτίας των αρνητικών ιδίων κεφαλαίων.

4) SOUROTI A.E.

Όσον αφορά στην εταιρεία SOUROTI A.E. και κατόπιν της έκθεσης των ελεγκτών διαπιστώθηκαν οι εξής παρατυπίες:

-
- Κατά την εκτίμηση του ελέγχου η εταιρεία θα έπρεπε να σχηματίσει επιπλέον πρόβλεψη ζημίας από μη είσπραξη απαιτήσεων ύψους 1.891.000 ευρώ. Το ποσό αυτό θα επιβάρυνε τις εμφανιζόμενες απαιτήσεις καθώς και τα Ίδια κεφάλαια, ενώ τα αποτελέσματα χρήσεως και προηγούμενων χρήσεων εμφανίζονται αυξημένα κατά 1.322.000 ευρώ και 569.000 ευρώ αντίστοιχα.
  - Στον λογαριασμό Χρεώστες διάφοροι περιλαμβάνονται επίδικες απαιτήσεις ύψους 251.000 ευρώ που κατά τη γνώμη των ελεγκτών αφορούν έξοδα τα οποία θα έπρεπε να επιβαρύνουν τα αποτελέσματα προηγούμενων χρήσεων.

Έτσι προχωρήσαμε στις αντίστοιχες αναμορφώσεις.

- Συγκεκριμένα μειώθηκαν οι απαιτήσεις κατά 1.891.000 ευρώ ούτως ώστε να περιληφθεί η πρόβλεψη ζημίας από μη ρευστοποίηση των απαιτήσεων αυτών. Ο λογαριασμός του Ενεργητικού Χρεώστες διάφοροι μειώθηκε κατά 251.000 ευρώ, λόγω επίδικων απαιτήσεων.
- Τα ίδια κεφάλαια μειώθηκαν κατά 2.142.000 ευρώ.
- Τα αποτελέσματα τρέχουσας χρήσεως μειώθηκαν κατά 1.322.000 ευρώ και τα αποτελέσματα προηγούμενων χρήσεων κατά 820.000 ευρώ.

Οι αριθμοδείκτες που μεταβλήθηκαν είναι οι παρακάτω:

- Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας και κυκλοφοριακής ταχύτητας. Μειώθηκαν περαιτέρω οι ήδη αρνητικοί αριθμοδείκτες συνολικής αποδοτικότητας, αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων, Καθαρών κερδών προς Πάγια και συνολικών Κερδών προς πωλήσεις εφόσον σχηματίστηκαν μεγαλύτερες ζημίες. Απεναντίας αυξήθηκαν οι αριθμοδείκτες κυκλοφοριακής ταχύτητας συνολικού, και κυκλοφορούντος Ενεργητικού καθώς και η διάρκεια παραμονής των απαιτήσεων. Οι αυξήσεις αυτές οφείλονται στις μειώσεις των στοιχείων του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού.
- Αριθμοδείκτες ρευστότητας. Οι αριθμοδείκτες ρευστότητας εμφανίζουν μείωση λόγω της μείωσης του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού η οποία οφείλεται στη μείωση των απαιτήσεων.
- Αριθμοδείκτες παγιοποίησης περιουσίας. Ο δείκτης Πάγιο προς κυκλοφορούν Ενεργητικό αυξάνεται.
- Αριθμοδείκτες χρηματοδότησης Ενεργητικού. Οι δείκτες χρηματοδότησης Ενεργητικού μειώνονται καθώς συμπεριλαμβάνουν τις μειώσεις των λογαριασμών οι οποίες προέκυψαν κατά την αναμόρφωση.

-
- Αριθμοδείκτες δανειακής επιβάρυνσης. Ο δείκτης Ξένα μακροπρόθεσμα προς Απασχοληθέντα κεφάλαια αυξήθηκε ενώ ο δείκτης Ιδίων προς Ξένα μακροπρόθεσμα κεφάλαια μειώθηκε. Οι παραπάνω μεταβολές δείχνουν την εξάρτηση της εταιρείας από τον μακροπρόθεσμο δανεισμό.

E) ΜΠΙΖΙΟΣ Α.Ε.

Στην εταιρεία ΜΠΙΖΙΟΣ Α.Ε. για τη χρήση 2011 παρατηρήθηκαν οι εξής παρεκκλίσεις από τις λογιστικές αρχές:

- Δεν έχουν διενεργηθεί αποσβέσεις κατά τις προηγούμενες χρήσεις ύψους 5.530.000 ευρώ περίπου με αποτέλεσμα το αναπόσβεστο υπόλοιπο των παγίων περιουσιακών στοιχείων και τα ίδια κεφάλαια να εμφανίζονται ισόποσα αυξημένα.
- Δεν έχει σχηματιστεί επαρκής πρόβλεψη ζημίας από μη ρευστοποίηση μέρους των απαιτήσεων ύψους 800.000 ευρώ, με συνέπεια οι Απαιτήσεις και τα ίδια κεφάλαια να εμφανίζονται ισόποσα αυξημένα.
- Δεν έχει σχηματιστεί πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, το ύψος της οποίας ανέρχεται σε 87.000 ευρώ με αποτέλεσμα οι προβλέψεις να εμφανίζονται μειωμένες κατά αυτό το ποσό, τα Ίδια κεφάλαια ισόποσα αυξημένα και τα αποτελέσματα χρήσεως αυξημένα κατά 7.000 ευρώ.

Συνεπώς προχωρήσαμε στις αντίστοιχες αναμορφώσεις

- Μειώθηκε το πάγιο ενεργητικό κατά 5.530.000 ευρώ και οι απαιτήσεις κατά 800.000 ευρώ
- Τα Ίδια κεφάλαια μειώθηκαν συνολικά κατά 6.417.000 ευρώ.
- Τα αποτελέσματα χρήσεως μειώθηκαν κατά 7.000 ευρώ και τα αποτελέσματα προηγούμενων χρήσεων κατά 6.410.000 ευρώ περίπου.

Ακολούθως επηρεάστηκαν οι κάτωθι αριθμοδείκτες:

- Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας και κυκλοφοριακής ταχύτητας. Παρατηρούμε αύξηση των δεικτών συνολικής αποδοτικότητας, αποδοτικότητας ιδίων Κεφαλαίων, κυκλοφοριακής ταχύτητας συνολικού, παγίου και κυκλοφορούντος Ενεργητικού και στον δείκτη διάρκειας παραμονής των απαιτήσεων. Αντίθετα μειώθηκε ο δείκτης Συνολικών κερδών προς Πωλήσεις λόγω της μείωσης των κερδών της χρήσεως μετά την αναμόρφωση.

- Αριθμοδείκτες ρευστότητας. Ο δείκτης γενικής και ο δείκτης άμεσης ρευστότητας μειώθηκαν εκφράζοντας τη μείωση του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού.
- Αριθμοδείκτες παγιοποίησης περιουσίας. Ο δείκτης Πάγιο προς κυκλοφορούν Ενεργητικό μειώθηκε εξαιτίας της μεγαλύτερης μείωσης που παρουσίασαν τα πάγια από τα κυκλοφορούντα στοιχεία.
- Αριθμοδείκτες χρηματοδότησης Ενεργητικού. Οι δείκτες χρηματοδότησης Ενεργητικού μειώθηκαν αισθητά. Ειδικότερα ο δείκτης Καθαρό κεφάλαιο κίνησης/ κυκλοφορούν Ενεργητικό λαμβάνει αρνητική τιμή μετά την αναμόρφωση.
- Αριθμοδείκτες δανειακής επιβάρυνσης. Η εταιρεία παρουσιάζει μεγαλύτερη δανειακή επιβάρυνση μετά την αναμόρφωση. Συγκεκριμένα ο δείκτης Ίδια προς Ξένα Κεφάλαια μειώθηκε ενώ ο δείκτης Ξένα μακροπρόθεσμα προς Απασχοληθέντα κεφάλαια αυξήθηκε.

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΡΧΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΜΟΡΦΩΜΕΝΩΝ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΚΛΑΔΟ ΤΡΟΦΙΜΩΝ- ΠΟΤΩΝ- ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΩΝ ΜΕ ΤΟ ΜΗ ΠΑΡΑΜΕΤΡΙΚΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ WILCOXON

Wilcoxon Signed Ranks Test

ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ

Test Statistics^a

	ΣΥΝΟΛ.ΑΠΟ ΔΟΤ2 ΣΥΝΟΛ.ΑΠΟ ΔΟΤ1	ΣΥΝΚΕΡΔΗ. ΚΑΘΠΩΛ2 ΣΥΝΚΕΡΔΗ. ΚΑΘΠΩΛ1	ΚΑΘΠΩΛ.ΣΥ ΝΕΝΕΡΓ2 ΚΑΘΠΩΛ.ΣΥ ΝΕΝΕΡΓ1	ΚΑΘΠΩΛ.ΚΥΚΛ ΟΦΕΝΕΡΓ2 ΚΑΘΠΩΛ.ΚΥΚΛ ΟΦΕΝΕΡΓ1
Z	-1,753 ^b	-1,753 ^b	-2,023 ^c	-2,023 ^c
Asymp. Sig. (2-tailed)	,080	,080	,043	,043

Test Statistics^a

	ΠΩΛ.ΑΠΑΙΤ2 - ΠΩΛ.ΑΠΑΙΤ1	ΚΑΘ.ΚΕΡΔΗ. ΠΑΓΙΑ2 - ΚΑΘ.ΚΕΡΔΗ. ΠΑΓΙΑ1	ΚΑΘΠΩΛ.ΑΠ ΟΘΕΜ2 - ΚΑΘΠΩΛ.ΑΠ ΟΘΕΜ1	ΚΑΘΚΕΡΔΗ.Ι ΔΙΑΚΕΦ2 - ΚΑΘΚΕΡΔΗ.Ι ΔΙΑΚΕΦ1
Z	-1,841 ^b	-1,826 ^b	-1,604 ^c	-,135 ^c
Asymp. Sig. (2-tailed)	,066	,068	,109	,893

Test Statistics^a

	ΚΑΘΠΩΛ.ΠΑΓΙΟΕΝΕΡΓ2 - ΚΑΘΠΩΛ.ΠΑΓΙΟΕΝΕΡΓ1
Z	-1,342 ^b
Asymp. Sig. (2-tailed)	,180

a. Wilcoxon Signed Ranks Test

b. Based on positive ranks.

c. Based on negative ranks.

Παρατηρούμε ότι οι δείκτες κυκλοφοριακής ταχύτητας συνολικού και κυκλοφορούντος Ενεργητικού παρουσιάζουν στατιστικά σημαντικές διαφορές.

Wilcoxon Signed Ranks Test**ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ****Test Statistics^a**

	ΓΕΝΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ2 - ΓΕΝΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ1	ΕΙΔ.ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ2 - ΕΙΔ.ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ1
Z	-2,032 ^b	-2,023 ^b
Asymp. Sig. (2-tailed)	,042	,043

a. Wilcoxon Signed Ranks Test

b. Based on positive ranks.

Οι δείκτες ρευστότητας παρουσιάζουν στατιστικά σημαντικές διαφορές στον συγκεκριμένο κλάδο.

Wilcoxon Signed Ranks Test**ΔΑΝΕΙΑΚΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ****Test Statistics^a**

	ΔΑΝΕΙΑΚΑΚΕΦ.2 ΔΑΝΕΙΑΚΑΚΕΦ1	-	ΙΔΙΑΠΡΟΣΞΕΝΑ2 ΙΔΙΑΠΡΟΣΞΕΝΑ1	-
Z	-,365 ^b		-2,023 ^c	
Asymp. Sig. (2-tailed)	,715		,043	

a. Wilcoxon Signed Ranks Test

b. Based on negative ranks.

c. Based on positive ranks.

Ο δείκτης ιδίων προς Ξένα κεφάλαια παρουσιάζει στατιστικά σημαντική διαφορά εφόσον λαμβάνει τιμή μικρότερη από το επίπεδο σημαντικότητας

Wilcoxon Signed Ranks Test**ΠΑΓΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ****Test Statistics^a**

	ΑΝΑΜΟΡΦ.ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ - ΑΡΧ.ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
Z	-,405 ^b
Asymp. Sig. (2-tailed)	,686

a. Wilcoxon Signed Ranks Test

b. Based on positive ranks.

Ο δείκτης παγιοποίησης περιουσίας δεν παρουσιάζει στατιστικά σημαντική διαφορά.

Wilcoxon Signed Ranks Test**ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ****Test Statistics^a**

	ΑΠΑΣΧ.ΚΕΦ.ΠΑ ΓΙΟΕΝΕΡΓ.2 ΑΠΑΣΧ.ΚΕΦ.ΠΑ ΓΙΟΕΝΕΡΓ1	-	ΙΔΙΑΚΕΦ.ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓ2 ΙΔΙΑΚΕΦ.ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓ.1	-	ΚΑΘ.ΚΕΦ.ΚΙΝ.Κ ΥΚΛΟΦ.ΕΝΕΡΓ2 - ΚΑΘ.ΚΕΦ.ΚΙΝ.Κ ΥΚΛΟΦ.ΕΝΕΡΓ1
--	---	---	---	---	---

Z	-2,023 ^b	-2,023 ^b	-1,483 ^b
Asymp. Sig. (2-tailed)	,043	,043	,138

a. Wilcoxon Signed Ranks Test

b. Based on positive ranks.

Οι δείκτες Απασχοληθέντα κεφάλαια προς Πάγιο Ενεργητικό και Ίδια Κεφάλαια προς Πάγιο Ενεργητικό παρουσιάζουν στατιστικά σημαντική διαφορά μετά την αναμόρφωση.

Συνοπτικά οι δείκτες που παρουσιάζουν στατιστικά σημαντικές διαφορές, εμφανίζονται στον ακόλουθο πίνακα:

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ	ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ
ΚΑΘΑΡΕΣ ΠΩΛΗΣΕΙΣ/ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	0,043
ΚΑΘΑΡΕΣ ΠΩΛΗΣΕΙΣ/ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	0,043
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ/ΒΡΑΧ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	0,043
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ-ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ /ΒΡΑΧ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	0,042
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ/ΞΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	0,043
ΑΠΑΣΧΟΛΗΘΕΝΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ/ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	0,043
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ/ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	0,043

7.5 Αποτελέσματα για τον Κλάδο Υπηρεσιών Υγείας

A) ANIMUS A.E.

Κατά τον έλεγχο των καταστάσεων της εταιρείας διαπιστώθηκαν οι εξής στρεβλώσεις οι οποίες μπορούν να αποτιμηθούν εύλογα:

- Δεν έχει σχηματιστεί πρόβλεψη ζημίας από μη ρευστοποίηση απαιτήσεων σε καθυστέρηση ύψους 186.688,22 ευρώ με συνέπεια οι απαιτήσεις και τα Ίδια κεφάλαια να εμφανίζονται αυξημένα κατά αυτό το ποσό.
- Δεν έχει σχηματιστεί πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού ύψους 67.805,77 ευρώ. Ως εκ τούτου οι προβλέψεις εμφανίζονται μειωμένες κατά 67.805,22 ευρώ, τα Ίδια κεφάλαια ισόποσα αυξημένα και τα αποτελέσματα της χρήσεως αυξημένα κατά 22.545,17 ευρώ.

Οι αναμορφώσεις στις οποίες προχωρήσαμε συνοψίζονται στα παρακάτω:

Μειώθηκαν οι απαιτήσεις κατά 186.688,22 ευρώ λόγω πρόβλεψης ζημίας μη ρευστοποίησης

- Μειώθηκαν τα Ίδια κεφάλαια συνολικά κατά 254.493,44 ευρώ. Επιπλέον σχηματίστηκε πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία 67.805,22 ευρώ.
- Στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης μειώθηκαν τα αποτελέσματα τρέχουσας χρήσεως κατά 209.168,03 ευρώ.

Παρατηρούμε ότι από τις μεταβολές που πραγματοποιήσαμε επήλθαν αλλαγές στους εξής δείκτες:

- Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας. Μειώθηκε ο δείκτης συνολικού περιθωρίου κέρδους και αυξήθηκαν οι δείκτες κυκλοφοριακής ταχύτητας συνολικού και κυκλοφορούντος Ενεργητικού και ο δείκτης διάρκειας παραμονής απαιτήσεων.
- Αριθμοδείκτες ρευστότητας. Μειώθηκαν οι δείκτες Γενικής και Ειδικής ρευστότητας λόγω μείωσης του κυκλοφορούντος Ενεργητικού.
- Αριθμοδείκτες παγιοποίησης περιουσίας. Ο δείκτης Πάγιο προς Κυκλοφορούν ενεργητικό αυξήθηκε.
- Αριθμοδείκτες χρηματοδότησης Ενεργητικού. Οι δείκτες χρηματοδότησης Ενεργητικού παρουσίασαν μείωση μετά την αναμόρφωση.
- Αριθμοδείκτες δανειακής επιβάρυνσης. Η δανειακή επιβάρυνση της εταιρείας αυξήθηκε εφόσον παρατηρούμε αύξηση του δείκτη Ξένα Μακροπρόθεσμα/Απασχοληθέντα Κεφάλαια και μείωση του δείκτη ίδια προς ξένα μακροπρόθεσμα κεφάλαια.

B) CRETA INTERCLINIC A.E.

Η βάση στη γνώμη με επιφύλαξη των ελεγκτών στηρίζεται στα εξής:

- Στη χρήση αυτή όπως και στην προηγούμενη δεν έχουν υπολογιστεί αποσβέσεις επί εξόδων εγκατάστασης ύψους 55.400 ευρώ και επί ενσώματων ακινητοποιήσεων ύψους 610.900 ευρώ εμφανίζοντας τα αναπόσβεστα υπόλοιπα των λογαριασμών αυξημένα κατά τα αντίστοιχα ποσά, για το λόγο αυτό εμφανίζονται τα Ίδια κεφάλαια αυξημένα κατά 666.300 ευρώ και τα αποτελέσματα χρήσης αυξημένα κατά 348.000 ευρώ περίπου.

-
- Στον λογαριασμό «Συμμετοχές σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις» απεικονίζεται η αξία κτήσης μετοχών δύο ανωνύμων εταιρειών μη εισηγμένων στο Χρηματιστήριο αντί για την εσωτερική λογιστική αξία τους η οποία είναι χαμηλότερη. Συνεπώς ο λογαριασμός των συμμετοχών εμφανίζεται αυξημένος κατά την προκύπτουσα διαφορά των 438.768,54 ευρώ με ισόποση αύξηση των Ιδίων κεφαλαίων, των αποτελεσμάτων της χρήσεως και της προηγούμενης χρήσης.
  - Η πρόβλεψη για την κάλυψη ζημιών από μη ρευστοποίηση των απαιτήσεων που έχει σχηματιστεί, υπολείπεται κατά 260.000 ευρώ της προβλεπόμενης σύμφωνα με τις λογιστικές αρχές. Ως αποτέλεσμα οι απαιτήσεις εμφανίζονται αυξημένες κατά 260.000 ευρώ, τα Ίδια κεφάλαια αυξημένα κατά το ίδιο ποσό, τα αποτελέσματα χρήσεως αυξημένα κατά 60.000 ευρώ και τα αποτελέσματα προηγούμενης χρήσεως αυξημένα κατά 200.000 ευρώ.
  - Κατά πάγια τακτική της εταιρείας δεν σχηματίζεται πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία συνολικού ύψους 247.300 ευρώ με αποτέλεσμα οι προβλέψεις να εμφανίζονται μειωμένες κατά το προαναφερθέν ποσό, τα ίδια κεφάλαια ισόποσα αυξημένα και τα αποτελέσματα χρήσης αυξημένα κατά 10.800 ευρώ.

Έτσι πραγματοποιούμε τις αντίστοιχες αναμορφώσεις. Συγκεκριμένα:

- Μειώθηκαν τα έξοδα εγκατάστασης και οι ενσώματες ακινητοποιήσεις κατά 55.400 ευρώ και 610.900 ευρώ αντίστοιχα, οι συμμετοχές σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις κατά 438.768,54 ευρώ εξαιτίας υποτίμησης των αντίστοιχων μετοχών και οι απαιτήσεις κατά 260.000 ευρώ λόγω της πρόβλεψης μη ρευστοποίησης αυτών.
- Στο Παθητικό μειώθηκαν τα ίδια κεφάλαια κατά το συνολικό ποσό των 1.612.368,54 ευρώ και ταυτόχρονα σχηματίστηκε πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού 247.300 ευρώ.
- Στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως το αποτέλεσμα της τρέχουσας χρήσης μειώθηκε κατά 509.568,54 ευρώ.

Σύμφωνα με τις παραπάνω αναμορφώσεις επηρεάστηκαν οι ακόλουθοι αριθμοδείκτες:

- Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας και κυκλοφοριακής ταχύτητας. Οι δείκτες οι οποίοι έχουν αρνητικό πρόσημο πριν και μετά την αναμόρφωση και

επιπροσθέτως έχουν μειωθεί είναι οι κάτωθι: ο δείκτης συνολικής αποδοτικότητας, συνολικού περιθωρίου κέρδους και ο δείκτης Καθαρά κέρδη/ Πάγια. Επίσης μειώθηκε σημαντικά ο δείκτης Καθαρά Κέρδη/ Ίδια Κεφάλαια διατηρώντας ωστόσο θετικό πρόσημο.

- Από την άλλη πλευρά αύξηση παρουσίασαν οι δείκτες κυκλοφοριακής ταχύτητας συνολικού, παγίου και κυκλοφορούντος Ενεργητικού και ο δείκτης διάρκειας παραμονής απαιτήσεων. Ο λόγος ύπαρξης αυτών των αυξήσεων είναι η μείωση των στοιχείων του Ενεργητικού.
- Αριθμοδείκτες ρευστότητας. Ο δείκτης Γενικής και ο δείκτης Ειδικής ρευστότητας εμφανίζουν μείωση μετά την αναμόρφωση.
- Αριθμοδείκτες παγιοποίησης περιουσίας. Ο δείκτης παγιοποίησης περιουσίας μειώνεται αντικατοπτρίζοντας τη μεγαλύτερη μείωση των πάγιων περιουσιακών στοιχείων σε σχέση με τα κυκλοφορούντα.
- Αριθμοδείκτες χρηματοδότησης Ενεργητικού. Οι δείκτες χρηματοδότησης Ενεργητικού μειώνονται. Ειδικότερα οι δείκτες Ίδια Κεφάλαια/ Πάγιο Ενεργητικό και Καθαρό κεφάλαιο κίνησης/ κυκλοφορούν Ενεργητικό μειώνονται τόσο ώστε λαμβάνουν αρνητικές τιμές μετά την αναμόρφωση.
- Αριθμοδείκτες δανειακής επιβάρυνσης. Ο δείκτης Ίδια προς ξένα Κεφάλαια μειώνεται λαμβάνοντας αρνητική τιμή σε αντίθεση με τον δείκτη Ξένα Μακροπρόθεσμα/ Απασχοληθέντα κεφάλαια ο οποίος αυξάνεται.

Γ) ΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟ ΚΥΨΕΛΗΣ Α.Ε.

Κατά τον έλεγχο των καταστάσεων της εταιρείας διαπιστώθηκαν οι εξής στρεβλώσεις οι οποίες μπορούν να αποτιμηθούν εύλογα:

- Κατά παρέκκλιση των λογιστικών αρχών η εταιρεία δεν έχει σχηματίσει πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία ύψους 70.000 ευρώ, με συνέπεια οι προβλέψεις να εμφανίζονται μειωμένες κατά αυτό το ποσό και τα Ίδια Κεφάλαια ισόποσα αυξημένα.

Προβαίνουμε λοιπόν στην ακόλουθη αναμόρφωση.

- Μειώνουμε τα Ίδια κεφάλαια κατά 70.000 ευρώ και αυξάνουμε αντίστοιχα τις προβλέψεις.

Οι αριθμοδείκτες που μεταβλήθηκαν είναι οι κάτωθι:

-
- Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας. Ο δείκτης καθαρά κέρδη προς Ίδια κεφάλαια παρουσιάζει αύξηση λόγω της μείωσης των Ιδίων κεφαλαίων.
  - Αριθμοδείκτες δανειακής επιβάρυνσης. Συγκεκριμένα εμφανίζει μείωση ο δείκτης ίδια κεφάλαια/ Ξένα μακροπρόθεσμα κεφάλαια.
  - Δείκτης χρηματοδότησης Ενεργητικού. Ο δείκτης Ίδια κεφάλαια/ πάγιο Ενεργητικό μειώνεται μετά την αναμόρφωση.

Δ) ΓΕΝΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ ΙΠΠΟΚΡΑΤΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ ΑΓΡΙΝΙΟΥ Α.Ε.

Από τον έλεγχο παρατηρήθηκαν οι εξής παρεκκλίσεις:

- Δεν έχει σχηματιστεί πρόβλεψη ζημίας από μη είσπραξη απαιτήσεων σε καθυστέρηση και επίδικων απαιτήσεων ύψους 242.000 ευρώ συνολικά, με αποτέλεσμα οι απαιτήσεις να εμφανίζονται αυξημένες κατά 242.000 ευρώ, τα ίδια κεφάλαια ισόποσα αυξημένα, τα αποτελέσματα τρέχουσας και προηγούμενων χρήσεων αυξημένα κατά 16.000 ευρώ και 226.000 ευρώ αντίστοιχα.
- Δεν έχει σχηματιστεί πρόβλεψη για προσαυξήσεις ποσού 150.000 ευρώ σε ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις από φόρους-τέλη και προς ασφαλιστικούς οργανισμούς, με αποτέλεσμα οι συγκεκριμένες υποχρεώσεις να εμφανίζονται ισόποσα μειωμένες και τα αποτελέσματα της τρέχουσας χρήσεως και τα Ίδια κεφάλαια ισόποσα αυξημένα.

Συνεπώς προχωρήσαμε στις αντίστοιχες αναμορφώσεις. Συγκεκριμένα

- Μειώθηκαν οι απαιτήσεις κατά 242.000 ευρώ, αυξήθηκαν οι υποχρεώσεις από φόρους- τέλη και προς Ασφαλιστικούς οργανισμούς κατά 150.000 ευρώ και μειώθηκαν τα Ίδια Κεφάλαια κατά το άθροισμα των παραπάνω ποσών, ήτοι κατά 392.000 ευρώ. Συνεπώς τα σύνολα Ενεργητικού (λόγω μείωσης Κυκλοφορούντος Ενεργητικού) και Παθητικού μειώθηκαν κατά 242.000 ευρώ.
- Στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης το αποτέλεσμα της χρήσεως μειώθηκε κατά 166.000 ευρώ. Μέρος της πρόβλεψης ζημίας από μη ρευστοποίηση απαιτήσεων βαρύνει τα αποτελέσματα προηγούμενων χρήσεων κατά 226.000 ευρώ, συνεπώς θα εμφανιστούν μειωμένα στον Πίνακα Διάθεσης κερδών κατά αυτό το ποσό.

Οι αριθμοδείκτες που επηρεάστηκαν είναι οι ακόλουθοι:

-
- Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας και κυκλοφοριακής ταχύτητας. Σε αυτή την κατηγορία υπάρχουν αριθμοδείκτες μέτρησης της αποδοτικότητας οι οποίοι παρουσιάζουν αρνητικές τιμές κατά τον αρχικό υπολογισμό τους και μειώνονται περαιτέρω μετά την αναμόρφωση. Οι προαναφερόμενοι δείκτες παρουσιάζουν τα Καθαρά Κέρδη είτε τα συνολικά κέρδη και λόγω της ύπαρξης ζημιών εμφανίζουν αρνητικό πρόσημο. Αναλυτικότερα οι δείκτες αυτοί είναι: ο αριθμοδείκτης συνολικής αποδοτικότητας, αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων, Συνολικού περιθωρίου κέρδους και καθαρών κερδών προς πάγια. Από την αντίθετη πλευρά αυξήθηκαν οι δείκτες κυκλοφοριακής ταχύτητας, συγκεκριμένα οι δείκτες κυκλοφοριακής ταχύτητας κυκλοφορούντος και συνολικού Ενεργητικού, και ο δείκτης διάρκειας παραμονής απαιτήσεων.
  - Αριθμοδείκτες ρευστότητας. Οι δείκτες ρευστότητας μειώνονται λόγω της μείωσης του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού.
  - Αριθμοδείκτες χρηματοδότησης Ενεργητικού. Οι δείκτες χρηματοδότησης Ενεργητικού μειώθηκαν απεικονίζοντας τις σχετικές μειώσεις των αναμορφώσεων.
  - Αριθμοδείκτες δανειακής επιβάρυνσης. Η δανειακή επιβάρυνση αυξήθηκε. Συγκεκριμένα αυξήθηκε ο δείκτης Ξένα προς Απασχοληθέντα Κεφάλαια και μειώθηκε ο δείκτης Ίδια Κεφάλαια/ Ξένα μακροπρόθεσμα κεφάλαια.
  - Αριθμοδείκτης παγιοποίησης περιουσίας . Ο δείκτης παγιοποίησης περιουσίας δεν εμφάνισε αισθητή διαφορά παρά τη μείωση του κυκλοφορούντος Ενεργητικού.

Ε) ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΓ. ΦΩΤΕΙΝΗ- ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε.

Από τον έλεγχο διαπιστώθηκαν οι εξής παρεκκλίσεις:

- Δεν σχηματίζεται πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, ύψους 257.000 ευρώ. Κατά συνέπεια οι προβλέψεις εμφανίζονται μειωμένες κατά 257.000 ευρώ, τα ίδια κεφάλαια ισόποσα αυξημένα και τα αποτελέσματα χρήσης αυξημένα κατά 11.000 ευρώ.

Προχωρήσαμε σε αναμόρφωση:

- Μειώθηκαν τα ίδια κεφάλαια κατά 257.000 ευρώ, τα αποτελέσματα χρήσης κατά 11.000 ευρώ και τέλος σχηματίστηκε πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού ύψους 257.000 ευρώ.

Οι αριθμοδείκτες που επηρεάστηκαν από την παραπάνω αναμόρφωση είναι οι ακόλουθοι:

- Αριθμοδείκτες Αποδοτικότητας. Παρουσίασαν αύξηση οι δείκτες συνολικής αποδοτικότητας και αποδοτικότητας Ιδίων κεφαλαίων ενώ μειώθηκε ο δείκτης συνολικών κερδών προς πωλήσεις.
- Αριθμοδείκτες Δανειακής επιβάρυνσης. Ο δείκτης Ίδια προς Ξένα κεφάλαια μειώθηκε εκφράζοντας τη μείωση του συνόλου των Ιδίων κεφαλαίων.
- Αριθμοδείκτες Χρηματοδότησης ενεργητικού. Ο δείκτης Ίδια κεφάλαια/ πάγια παρουσίασε μείωση μετά την αναμόρφωση.

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΡΧΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΜΟΡΦΩΜΕΝΩΝ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΚΛΑΔΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΙΕΙΑΣ ΜΕ ΤΟ ΜΗ ΠΑΡΑΜΕΤΡΙΚΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ WILCOXON ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΡΧΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΜΟΡΦΩΜΕΝΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ

Wilcoxon Signed Ranks Test

ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ

Test Statistics^a

	ΣΥΝΟΛ.ΑΠΟ ΔΟΤ2	ΣΥΝΚΕΡΔΗ. ΚΑΘΠΩΛ2	ΚΑΘΠΩΛ.ΣΥ ΝΕΝΕΡΓ2	ΚΑΘΠΩΛ.ΚΥΚΛ ΟΦΕΝΕΡΓ2
	ΣΥΝΟΛ.ΑΠΟ ΔΟΤ1	ΣΥΝΚΕΡΔΗ. ΚΑΘΠΩΛ1	ΚΑΘΠΩΛ.ΣΥ ΝΕΝΕΡΓ1	ΚΑΘΠΩΛ.ΚΥΚΛ ΟΦΕΝΕΡΓ1
Z	-1,604 ^b	-1,826 ^b	-1,633 ^c	-1,604 ^c
Asymp. Sig. (2-tailed)	,109	,068	,102	,109

Test Statistics^a

	ΠΩΛ.ΑΠΑΙΤ2 - ΠΩΛ.ΑΠΑΙΤ1	ΚΑΘ.ΚΕΡΔΗ. ΠΑΓΙΑ2 - ΚΑΘ.ΚΕΡΔΗ. ΠΑΓΙΑ1	ΚΑΘΠΩΛ.ΑΠ ΟΘΕΜ2 - ΚΑΘΠΩΛ.ΑΠ ΟΘΕΜ1	ΚΑΘΚΕΡΔΗ.Ι ΔΙΑΚΕΦ2 - ΚΑΘΚΕΡΔΗ.Ι ΔΙΑΚΕΦ1
Z	-1,604 ^b	-1,342 ^b	,000 ^c	-,135 ^c
Asymp. Sig. (2-tailed)	,109	,180	1,000	,893

Test Statistics^a

	ΚΑΘΠΩΛ.ΠΑΓΙΟΕΝΕΡΓ2 - ΚΑΘΠΩΛ.ΠΑΓΙΟΕΝΕΡΓ1
Z	-1,000 ^b
Asymp. Sig. (2-tailed)	,317

a. Wilcoxon Signed Ranks Test

b. Based on positive ranks.

c. Based on negative ranks.

d. The sum of negative ranks equals the sum of positive ranks.

Οι δείκτες αποδοτικότητας και κυκλοφοριακής ταχύτητας δεν παρουσιάζουν κάποια στατιστικά σημαντική διαφορά, σύμφωνα με τον δίπλευρο έλεγχο που εξετάσαμε.

Wilcoxon Signed Ranks Test

ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ

Test Statistics^a

	ΓΕΝΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ2 - ΓΕΝΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ1	ΕΙΔ.ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ2 - ΕΙΔ.ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ1
Z	-1,604 ^b	-1,604 ^b
Asymp. Sig. (2-tailed)	,109	,109

a. Wilcoxon Signed Ranks Test

b. Based on positive ranks.

Οι δείκτες ρευστότητας δεν παρουσιάζουν καμία στατιστικά σημαντική διαφορά.

Wilcoxon Signed Ranks Test

ΠΑΓΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ

Test Statistics^a

	ΑΝΑΜΟΡΦ.ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ - ΑΡΧ.ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
Z	-,447 ^b
Asymp. Sig. (2-tailed)	,655

a. Wilcoxon Signed Ranks Test

b. Based on positive ranks.

Ο δείκτης χρηματοδότησης Ενεργητικού δεν παρουσιάζει στατιστικά σημαντική διαφορά.

Wilcoxon Signed Ranks Test

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ

Test Statistics^a

	ΑΠΑΣΧ.ΚΕΦ.ΠΑΓΙ ΟΕΝΕΡΓ.2	-	ΙΔΙΑΚΕΦ.ΠΑΓΙ ΟΕΝΕΡΓ2	-	ΚΑΘ.ΚΕΦ.ΚΙΝ.ΚΥΚΛΟΦ .ΕΝΕΡΓ2	-
	ΑΠΑΣΧ.ΚΕΦ.ΠΑΓΙ ΟΕΝΕΡΓ1		ΙΔΙΑΚΕΦ.ΠΑΓΙ ΟΕΝΕΡΓ.1		ΚΑΘ.ΚΕΦ.ΚΙΝ.ΚΥΚΛΟΦ .ΕΝΕΡΓ1	
Z	-1,604 ^b		-2,023 ^b		-1,604 ^b	
Asymp. Sig. (2-tailed)	,109		,043		,109	

a. Wilcoxon Signed Ranks Test

b. Based on positive ranks.

Από τον έλεγχο προκύπτει ότι ο λόγος των Ιδίων Κεφαλαίων προς Πάγιο Ενεργητικό παρουσιάζει στατιστικά σημαντική διαφορά.

Από τους παραπάνω δείκτες στον κλάδο των υπηρεσιών υγείας στατιστικά σημαντικές διαφορές παρουσιάζουν οι εξής:

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ	ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ/ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	0,043

7.6 Είδη εμφανιζόμενων παραβάσεων στις Εκθέσεις ελέγχου

	ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΡΑΒΑΣΕΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΡΑΒΑΣΕΩΝ %
ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ		
Για απαξίωση των αποθεμάτων	3	5,77%
Για υποτιμηση στοιχείων του Ενεργητικού μετοχές επισφαλείς, επίδικες απαιτήσεις σε καθυστέρηση και διαμαρτυρημένες συναλλαγματικές για ζημιά από αναπόσβεστα πάγια για ενδεχόμενες απώλειες από επίδικες φορολογικές απαιτήσεις	18	34,62%
Για αποζημίωση προσωπικού	20	38,46%
Για επισφαλείς πελάτες	2	3,85%
Για οφειλές σε εργαζομένους	1	1,92%
Για οφειλόμενους φορους η προσαυξήσεις	12	23,08%
Καλυψη ζημιων από μη ρευστοποίηση απαιτησεων	2	3,85%
Αντιλογίζονται πραγματικές προβλέψεις επισφαλών και επιδεικνών απαιτήσεων προηγούμενων χρήσεων	1	1,92%
ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΠΑΓΙΩΝ		
Μη υπολογισμό αποσβεσεων ενός παγίου σε μία η περισσότερες χρήσεις	4	7,69%
Χρησιμοποίηση μικροτερων η μεγαλύτερων συντελεστών αποσβεσεις από τους συντελεστές ΠΔ 299/2003	4	7,69%
ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		
Πραγματική αξία συμμετοχών σε επιχειρήσεις	2	3,85%
ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ		
Υπερτιμημενη τιμη μοναδας με αποτιμηση σε τιμες υψηλοτερες της ρευστοποιησιμης	5	9,62%
ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ		
Συναλλαγές της εταιρείας με νομικά της πρόσωπα (παρ 23α 2190/1920)	2	3,85%
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΠΟΥ ΕΜΦΑΝΙΖΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ ΕΝΩ ΕΠΡΕΠΕ ΝΑ ΒΑΡΥΝΟΥΝ ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ		

Εκτακτες ζημιες	2	3,85%
Ελληνικό Δημόσιο	1	1,92%
ΆΛΛΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ		
Διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων καταχωρήθηκαν εντός της χρήσης	2	3,85%
Αρχη συνέχιση της δραστηριότητάς τους. (Continuity ή Going concern)	2	3,85%
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ		
	52	100,00%

Όπως φαίνεται στον παραπάνω πίνακα, η πιο συνηθισμένη μορφή παράβασης είναι οι Προβλέψεις, αφού στην εν λόγω κατηγορία εμφανίζεται περίπου το 1/3 των παραβάσεων, Όπως φαίνεται :

- ποσοστό 39,22% του συνόλου των παραβάσεων των εταιριών του δείγματος περιλάμβανε επισήμανση αναφορικά με την απουσία προβλέψεων για αποζημίωση προσωπικού,
- το 35,29% αφορά υποτίμηση στοιχείων του Ενεργητικού, μετοχές επισφαλείς, επίδικες απαιτήσεις σε καθυστέρηση και διαμαρτυρημένες συναλλαγματικές για ζημιά από αναπόσβεστα πάγια για ενδεχόμενες απώλειες από επίδικες φορολογικές απαιτήσεις και
- το 23,53% του συνόλου των παραβάσεων περιλαμβάνει επισήμανση αναφορικά με την απουσία προβλέψεων για φόρους και προσαυξήσεις που ενδεχομένως θα προκύψουν κατά τον έλεγχο των φορολογικών τους δηλώσεων.

Αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλό ποσοστό παραβάσεων για τους λογαριασμούς των προβλέψεων οφείλεται αφενός στην επιρροή των «προβλέψεων για κινδύνους εκμετάλλευσης» στην Γενική Εκμετάλλευση, αφετέρου στην επίδραση των «προβλέψεων για έκτακτους κινδύνους», στο «Αποτέλεσμα Χρήσης». Ήτοι, η παράληψη σχηματισμού προβλέψεων έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση των αποτελεσμάτων της Γενικής Εκμετάλλευσης και φυσικά την θετική επίδραση στα κέρδη ή την μείωση των ζημιών, καθώς και την ωραιοποίηση των δεικτών που σχετίζονται με τα περιθώρια κέρδους.

Ιδιαίτερα μνεία σχετικά με τις παραβάσεις των εξόδων αξίζουν οι παραβάσεις στους λογαριασμούς των αποσβέσεων και των αποθεμάτων. Μάλιστα, τα

αποτελέσματα της έρευνας υποδεικνύουν ότι ένα ποσοστό παραβάσεων της τάξης του 15,68% αφορά τις αποσβέσεις των παγίων. Μάλιστα, οι παραβάσεις που έχουν καταγραφεί κατανέμονται στους τύπους παραποιήσεων όπως ο μη υπολογισμός αποσβέσεων ενός παγίου σε μία ή περισσότερες χρήσεις ή η χρησιμοποίηση μικρότερων ή μεγαλύτερων συντελεστών απόσβεσης.

Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί ότι οι αποσβέσεις παγίων αποτελούν προσδιοριστικό παράγοντα των Αποτελεσμάτων Χρήσης, ειδικά για επιχειρήσεις εντάσεως κεφαλαίου. Είναι «λογιστικά» και όχι πραγματικά έξοδα, που μειώνουν τα κέρδη της χρήσης, επομένως και την φορολογία, και παραμένουν στην επιχείρηση με τη μορφή αποθεματικών. Άρα η χρησιμοποίηση μειωμένων συντελεστών ή ο μη υπολογισμός αποσβέσεων οδηγεί σε αύξηση των Αποτελεσμάτων Χρήσης και της καθαρής θέσης και το αντίθετο. Εκτός όμως από τα Αποτελέσματα Χρήσης που επηρεάζονται, μεταβάλλεται και η αξία των Παγίων του Ενεργητικού καθώς παραλείπονται οι αντίθετοι λογαριασμοί των αποσβεσμένων παγίων, εμφανίζοντας έτσι μια αλλοιωμένη εικόνα των Ενεργητικών στοιχείων, τα οποία θα μπορούσαν να έχουν επιπτώσεις σε χρηματοοικονομικούς δείκτες απόδοση επενδυμένων κεφαλαίων.

Ποσοστό παραβάσεων της τάξεως 15,68%, παρατηρήθηκε στους λογαριασμούς των «Αποθεμάτων» Οι παραβάσεις εμφανίζονται σε τρεις μόνο κλάδους (κατασκευαστικός κλάδος, κλάδος τροφίμων, κλάδος υγείας). Η μορφή παράβασης όπου παρουσιάστηκε ήταν η υπερτιμημένη τιμή μονάδας η υπερτιμημένη τιμή μονάδας με αποτίμηση σε τιμές υψηλότερες της ρευστοποιήσιμης. Οι εν λόγω παραβάσεις έχουν σαν αποτέλεσμα την αύξηση της αξίας των αποθεμάτων που οδηγεί σε μείωση του κόστους παραχθέντων ή πωληθέντων και κατά συνέπεια σε αύξηση του μικτού κέρδους. Μια τέτοια ωραιοποίηση των αποτελεσμάτων επηρεάζει θετικά όχι μόνο τους δείκτες που σχετίζονται με τα περιθώρια κέρδους και την απόδοση επενδυμένων κεφαλαίων, αλλά και τους δείκτες γενικής ρευστότητας.

Παράβαση με χαμηλά ποσοστά συχνότητας εμφάνισης (3,85%) είναι η μη πραγματική απεικόνιση της αξίας των «Συμμετοχών και Χρεογράφων». Αξια αναφοράς γίνεται στις απαιτήσεις όπου εμφανίζονται 2 επιχειρήσεις να έχουν διαπράξει συναλλαγές με νομικά της πρόσωπα (παρ 23α 2190/1920)

Τέλος αναφορικά με το είδος των παρατηρήσεων/ επισημάνσεων που διατυπώθηκαν από τους ορκωτούς ελεγκτές-λογιστές οι οποίοι διενήργησαν τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων των εξεταζόμενων εταιριών για την εταιρική

χρήση 2011, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η πλειοψηφία αυτών αφορούσε στο γεγονός ότι οι εν λόγω εταιρίες δεν έχουν ελεγχθεί από τις Φορολογικές Αρχές για ορισμένες διαχειριστικές χρήσεις. Αυτό μπορεί να έχει ως συνέπεια της επιβολής πρόσθετων φόρων και προσαυξήσεων κατά το χρόνο που θα εξετασθούν και οριστικοποιηθούν, χωρίς να έχει γίνει οποιαδήποτε πρόβλεψη στις οικονομικές καταστάσεις σε σχέση με το θέμα αυτό.

7.7 Ανάλυση πιθανής χρεωκοπίας – Ευρήματα δείκτη Z-Score

Κλάδος Βιομηχανικών – Κατασκευαστικών (Τεχνικών)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΑΡΧΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΑΝΑΜΟΡΦΩΜΕΝΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
ΑΚΤΙΣ Α.Τ.Ε.	1,42	1,41
ALFA PHARM Α.Ε.	3,1	3,15
ΑΛΦΑ ΕΥΛΕΙΑΣ Α.Ε.	1,94	1,97
ΑΧΑΙΚΑ ΠΛΑΣΤΙΚΑ Α.Ε.Β.Ε.	1,61	1,56
GF ENERGY Α.Ε.Β.Ε.	1,34	1,34
Μ.Ο.	1,882	1,886
Μέγιστη τιμή	3,1	3,15
Ελάχιστη τιμή	1,34	1,34
Z > 2,99	Περιοχή Ασφαλείας	
1,23 < Z < 2,99	Επίφοβη περιοχή	
Z < 1,23	Περιοχή Κινδύνου	

Στον παραπάνω πίνακα, για κάθε εταιρεία του κλάδου,

- η πρώτη στήλη απεικονίζει το Z-score, όπως προκύπτει από τις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις για τη χρήση 2011, ενώ
- η δεύτερη στήλη αφορά στο Z-score όπως προκύπτει μετά την αναμόρφωση των στοιχείων σύμφωνα με τις παρατηρήσεις των ορκωτών ελεγκτών.

Παρατηρούμε ότι σε κάθε εταιρεία το Z-score μεταβάλλεται, μετά την αναμόρφωση έστω και σε μικρό βαθμό, εκτός από την εταιρεία GF ENERGY Α.Ε.Β.Ε. η οποία διατηρεί την ίδια τιμή Z-score. Ωστόσο η συγκεκριμένη εταιρεία εμφανίζει τη μικρότερη τιμή και τείνει προς την περιοχή κινδύνου, συνεπώς ενδέχεται να εμφανίσει σημαντικές πιθανότητες χρεωκοπίας μέσα στα επόμενα δύο έτη.

Παρατηρούμε επίσης ότι οι δύο στις 5 εταιρείες εμφάνισαν μεγαλύτερο Z- score μετά την αναμόρφωση, ενώ οι υπόλοιπες δύο μικρότερο Z- score.

Κατά μέσο όρο οι τιμές που λαμβάνει το z- score του Altman για τον κλάδο της βιομηχανίας, με βάση το εξεταζόμενο δείγμα, ανήκουν στην επίφοβη περιοχή (Μ.Ο. τιμών= 1,882 και 1,886 μετά την αναμόρφωση), τόσο με βάση τους αρχικούς όσο και με τους αναμορφωμένους Ισολογισμούς, με εξαίρεση την εταιρεία ALFA PHARM A.E., η οποία διαγράφει μία υγιή πορεία και δεν φαίνεται να κινδυνεύει. Το συγκεκριμένο γεγονός κάνει σαφή την οικονομική δυσχέρεια που ενδέχεται να εμφανίσουν οι επιχειρήσεις του κλάδου στο προσεχές μέλλον.

Κλάδος Εμπορίου

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΑΡΧΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΑΝΑΜΟΡΦΩΜΕΝΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
EWORX A.E.	4,08	4,47
T.M.P. A.E.	2,18	2,15
ΘΕΡΜΑΙΚΟΣ	1,61	1,6
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΑΖΑΝΑΣ Α.Ε.Β.Ε.	2,2	2,2
Β.ΚΑΥΚΑΣ Α.Ε.	3,64	3,76
Μ.Ο.	2,742	2,836
Μέγιστη τιμή	4,08	4,47
Ελάχιστη τιμή	1,61	1,6
Z > 2,99	Περιοχή Ασφαλείας	
1,23 < Z < 2,99	Επίφοβη Περιοχή	
Z < 1,23	Περιοχή Κινδύνου	

Με βάση τον πίνακα, γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι στον κλάδο του εμπορίου οι μεταβολές στις τιμές του Z-score είναι σχεδόν μηδαμινές. Οι εταιρείες EWORX A.E. και Β.ΚΑΥΚΑΣ Α.Ε. οι οποίες βρίσκονται στην ασφαλή περιοχή παρουσιάζουν άνοδο του Z-score μετά την αναμόρφωση, σε αντίθεση με τις υπόλοιπες εταιρείες οι οποίες βρίσκονται στην επίφοβη περιοχή και εμφανίζουν είτε μείωση είτε στασιμότητα. Το παράδοξο σε αυτή την άνοδο των τιμών για τις δύο παραπάνω εταιρείες είναι το γεγονός ότι οι αναμορφώσεις που πραγματοποιήθηκαν ήταν στο σύνολό τους δυσμενείς για την καθαρή θέση αυτών. Επομένως διαπιστώνουμε ότι η πορεία των αριθμοδεικτών και η τάση του z-score δεν συμβαδίζουν απαραίτητα. Το

επόμενο συμπέρασμα που μπορεί να συναχθεί είναι ότι ο μέσος όρος των Z-score των εμπορικών εταιρειών κυμαίνεται στην επίφοβη περιοχή, τείνοντας ωστόσο στο ανώτατο άκρο. Συμπερασματικά με ορισμένες διαρθρωτικές κινήσεις ο κλάδος του εμπορίου θα μπορούσε να ξεπεράσει τον σκόπελο του μελλοντικού κινδύνου.

Κλάδος Μη Μεταλλικών-Ορυκτών, Τσιμέντων και Σίδερων

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΑΡΧΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΑΝΑΜΟΡΦΩΜΕΝΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
ΥΙΟΙ Δ.ΜΠΑΚΑΤΣΕΛΟΥ Α.Ε.	1,01	1
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΙΑΝΟΣ Α.Ε.	6,21	6,07
ΣΙΔΗΡΟΣΤΑΛ ΓΡΗΓ. ΜΠΟΥΡΔΑΛΑΣ Α.Ε.	2,81	2,69
ΣΙΔΗΡΟΣ Α.Ε.,	1,33	1,21
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Ν. ΧΑΤΖΗΔΑΥΙΤΙΔΗΣ Α.Ε.	2,92	3,07
Μ.Ο.	2,856	2,808
Μέγιστη τιμή	6,21	6,07
Ελάχιστη τιμή	1,01	1
$Z > 2,99$		Περιοχή Ασφαλείας
$1,23 < Z < 2,99$		Επίφοβη Περιοχή
$Z < 1,23$		Περιοχή Κινδύνου

Ο κλάδος των μη μεταλλικών- ορυκτών κινείται κατά μέσο όρο στα ίδια επίπεδα με τον κλάδο του εμπορίου, εάν λάβουμε υπόψη μας ότι οι μέσες τιμές του Z-score και για τους δύο κλάδους τείνουν προς την περιοχή ασφαλείας τόσο πριν όσο και μετά την αναμόρφωση. Τα σκήπτρα κατέχει η εταιρεία ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΙΑΝΟΣ Α.Ε. η οποία συγκεντρώνει μία αρκετά ικανοποιητική τιμή z-score, ενώ από την άλλη πλευρά επικίνδυνο διαφαίνεται το μέλλον της εταιρείας ΥΙΟΙ Δ.ΜΠΑΚΑΤΣΕΛΟΥ Α.Ε. καθώς αυτή δεν ξεπερνά την τιμή του κατώτατου ορίου. Υπάρχει δηλαδή μεγάλη απόκλιση μεταξύ μέγιστης και ελάχιστης τιμής z-score στον συγκεκριμένο κλάδο. Η πλειονότητα των επιχειρήσεων πλην της εταιρείας ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Ν. ΧΑΤΖΗΔΑΥΙΤΙΔΗΣ Α.Ε. εμφανίζουν μειωμένο Z-score μετά την αναμόρφωση. Στον αντίποδα αυτών η εταιρεία ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Ν. ΧΑΤΖΗΔΑΥΙΤΙΔΗΣ Α.Ε. μετακινείται από την επίφοβη περιοχή στην περιοχή ασφαλείας κατόπιν της αναμορφώσεως. Επομένως είναι δύσκολο να διεξαχθεί μέσω του Z-score ένα γενικό συμπέρασμα για τον κλάδο, μέσω των εταιρειών που εξετάστηκαν.

Κλάδος Τροφίμων – Ποτών και Αναψυκτικών

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΑΡΧΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΑΝΑΜΟΡΦΩΜΕΝΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
COVITA ΑΕ	-0,28	-0,42
ΚΑΛΛΟΝΗ ΑΕ	1,77	1,7
ΚΡΙΑΡΑΣ ΑΕ	-0,51	-1,44
ΣΟΥΡΩΤΗ ΑΕ	3,77	3,69
ΜΠΙΖΙΟΣ ΑΕ	1,01	1,06
Μ.Ο.	1,152	0,918
Μέγιστη τιμή	3,77	3,69
Ελάχιστη τιμή	-0,51	-1,44
$Z > 2,99$		Περιοχή Ασφαλείας
$1,23 < Z < 2,99$		Επίφοβη Περιοχή
$Z < 1,23$		Περιοχή Κινδύνου

Συγκριτικά με τους υπόλοιπους κλάδους γίνεται εκ πρώτης όψεως εμφανές ότι ο κλάδος των τροφίμων-ποτών και αναψυκτικών είναι αυτός που αντιμετωπίζει πιο έντονα τον κίνδυνο χρεοκοπίας στο άμεσο μέλλον. Ο μέσος όρος των τιμών βλέπουμε ότι ανήκει στην περιοχή κινδύνου. Συγκεκριμένα οι αρνητικές τιμές που λαμβάνουν οι εταιρείες COVITA Α.Ε. και ΚΡΙΑΡΑΣ Α.Ε. οι οποίες επιδεινώνονται μετά την διενεργούμενη αναμόρφωση, προκαλούν προβληματισμό σχετικά με την απρόσκοπτη συνέχιση της οικονομικής δραστηριότητας των επιχειρήσεων αυτών. Αξιοσημείωτες είναι επίσης οι μεγάλες ζημιές, τις οποίες εμφανίζουν οι δύο εταιρείες κατά την κλειόμενη χρήση. Εκτός κινδύνου φαίνεται να είναι η εταιρεία SOUROTI Α.Ε. η οποία μπορεί να καταταχθεί στις υγιείς επιχειρήσεις, παρά τη μείωση των Ιδίων κεφαλαίων και των αποτελεσμάτων χρήσης

Κλάδος Υπηρεσιών Υγείας

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΑΡΧΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΑΝΑΜΟΡΦΩΜΕΝΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
ANIMUS Α.Ε.	1,93	1,92
CRETA INTERCLINIC Α.Ε.	0,88	0,82

ΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟ ΚΥΨΕΛΗΣ Α.Ε.	2,88	2,86
ΓΕΝΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ ΙΠΠΟΚΡΑΤΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ ΑΓΡΙΝΙΟΥ Α.Ε.	0,47	0,41
ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΓΙΑ ΦΩΤΕΙΝΗ ΑΘΑΝ.Ι.ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε	3,16	3,12
Μ.Ο.	1,864	1,826
Μέγιστη τιμή	3,16	3,12
Ελάχιστη τιμή	0,47	0,41
$Z > 2,99$		Περιοχή Ασφαλείας
$1,23 < Z < 2,99$		Επίφοβη Περιοχή
$Z < 1,23$		Περιοχή Κινδύνου

Στον κλάδο υπηρεσιών υγείας οι αρνητικές μεταβολές του δείκτη z- score για το σύνολο των υπό εξέταση εταιρειών μετά την αναμόρφωση, δείχνουν την τάση των επιχειρήσεων να ωραιοποιούν τις οικονομικές τους καταστάσεις, προκειμένου να στείλουν αισιόδοξα μηνύματα. Οι μεταβολές ωστόσο παρατηρούμε ότι δεν είναι έντονες όσον αφορά στο Z-score. Ο μέσος όρος των εταιρειών με βάση τον δείκτη βρίσκεται στην επίφοβη περιοχή, ενώ οι δύο στις πέντε εταιρείες συγκεντρώνουν Z-score μικρότερο της μονάδας, δημιουργώντας δυσοίωνες προβλέψεις για την μελλοντική τους πορεία. Μετά τον κλάδο των τροφίμων-ποτών- αναψυκτικών, είναι ο επόμενος κλάδος που βρίσκεται σε δυσχερή σχετικά οικονομική κατάσταση χωρίς όμως να λαμβάνει κάποια αρνητική τιμή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

8.1 Συμπεράσματα

Στην παρούσα εργασία, μετά τη θεωρητική παρουσίαση του φαινομένου, παρουσιάστηκε και αναλύθηκε το ερευνητικό μέρος της μελέτης. Συγκεκριμένα επιλέχθηκαν 25 μη εισηγμένες εταιρείες από πέντε διαφορετικούς κλάδους.

Η μελέτη των οικονομικών καταστάσεων αποσκοπούσε στη αξιολόγηση των προαναφερθέντων εταιριών ενώ προϋπέθετε οξυδέρκεια και κριτική σκέψη για το σχηματισμό αξιόπιστης εικόνας και, εν συνεχεία, για τη λήψη ορθολογικής απόφασης. Όπως παρουσιάστηκε από την εμπειρική ανάλυση, η παρατηρηθείσα απόκλιση των αριθμοδεικτών, έδειξε την απόκλιση ανάμεσα στον αρχικά δημοσιευμένο ισολογισμό από την αναμορφωμένη εικόνα του .

Η συγκριτική ανάλυση αποσκοπούσε να ενημερώσει τον πάσα ενδιαφερόμενο, που μελετά τους ισολογισμούς, να σχηματίσει μια γνώμη για το μέγεθος ωραιοποίησης των λογιστικών καταστάσεων στην ελληνική οικονομία και να αναδείξει τη σημασία που έχουν οι παρατηρήσεις των ορκωτών ελεγκτών στην αποκάλυψη των ωραιοποιήσεων αυτών. Πέρα από τη σύγκριση των επιλεχθέντων αριθμοδεικτών πραγματοποιήσαμε και αντίστοιχες συγκρίσεις με το μοντέλο πτώχευσης Z-score.

Ειδικότερα τα αποτελέσματα ανά κλάδο έχουν ως εξής.

Όσον αφορά στον **πρώτο κλάδο Βιομηχανικές και Κατασκευαστικές** παρατηρήσαμε ότι μετά την αναμόρφωση, στατιστικά σημαντικές διαφορές κατά μέσο όρο παρουσιάζουν οι εξής δείκτες :

- Συνολικά Κέρδη / Καθαρές Πωλήσεις,
- Καθαρά κέρδη / Πάγια,
- Ξένα Κεφάλαια / Απασχοληθέντα Κεφάλαια ,
- Απασχοληθέντα Κεφάλαια / Πάγιο Ενεργητικό και
- Ίδια Κεφάλαια / Πάγιο Ενεργητικό.

Στον **δεύτερο κλάδο Εμπορίου** παρατηρούμε ότι προκύπτουν στατιστικά σημαντικές διαφορές από την αναμόρφωση στους δείκτες:

- Συνολικά κέρδη / Καθαρές Πωλήσεις,

-
- Ίδια Κεφάλαια / Ξένα κεφάλαια και
  - Ίδια Κεφάλαια / Πάγιο Ενεργητικό .

Οι διαφορές οφείλονται στη σημαντική μείωση τόσο των Ιδίων κεφαλαίων όσο και των κερδών μετά την αναμόρφωση.

Στον **τρίτο κλάδο Μη Μεταλλικά-Τσιμέντα-Σίδηρα** δεν παρατηρηθήκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές σε κάποιον από τους εξεταζόμενους αριθμοδείκτες οπότε συμπεραίνουμε ότι πρόκειται για τον κλάδο με τις μικρότερες παραποιήσεις.

Στον **τέταρτο κλάδο των Τροφίμων, Αναψυκτικών και Ποτών** οι δείκτες

- Ίδια Κεφάλαια / Ξένα Κεφάλαια,
- Απασχοληθέντα Κεφάλαια / Πάγιο Ενεργητικό και
- Ίδια Κεφάλαια / Πάγιο Ενεργητικό

παρουσιάζουν στατιστικά σημαντική διαφορά μετά την αναμόρφωση εφόσον λαμβάνουν τιμή μικρότερη από το επίπεδο σημαντικότητας.

Στον **πέμπτο κλάδο των Υπηρεσιών Υγείας** προκύπτει βάση του στατιστικού ελέγχου ότι ο λόγος

- Ιδίων Κεφαλαίων / Πάγιο Ενεργητικό

παρουσιάζει στατιστικά σημαντική διαφορά.

Βάση της ανάλυσης των αριθμοδεικτών εξάγονται τα κάτωθι συμπεράσματα :

- Ο κλάδος με τα περισσότερες παραποιήσεις είναι ο κλάδος των τροφίμων-ποτών και αναψυκτικών καθώς σε αυτόν προσμετρούνται επτά δείκτες, οι οποίοι εμφανίζουν στατιστικά σημαντικές διαφορές μετά την αναμόρφωση.
- Ακολουθεί ο κλάδος των βιομηχανικών-κατασκευαστικών, στον οποίο στατιστικά σημαντικές διαφορές καταγράφουν πέντε δείκτες.
- Ο κλάδος του εμπορίου εμφανίζει στατιστικά σημαντικές διαφορές σε τρεις δείκτες.
- Τέλος τις λιγότερες αποκλίσεις φαίνεται να έχει ο κλάδος των υπηρεσιών υγείας, με έναν μόνο αριθμοδείκτη να παρουσιάζει στατιστικά σημαντική διαφορά, ενώ στον κλάδο των μη μεταλλικών- ορυκτών δεν έχει καταγραφεί κάποια στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ των αρχικών και των αναμορφωθέντων αριθμοδεικτών.

Επεκτείνοντας τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας στους λογαριασμούς με τη μεγαλύτερη συχνότητα παραποίησης, μπορούν να αναφερθούν οι ακόλουθες

παρατηρήσεις αναφορικά με το είδος του λογαριασμού και τη σκοπιμότητα της παραποίησης:

1. Το μεγαλύτερο ποσοστό των παραποιήσεων εντοπίζεται στις «Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία». Χρήζει ιδιαίτερης προσοχής το γεγονός ότι οι εταιρείες κατά πάγια τακτική δεν πραγματοποιούν προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, με αποτέλεσμα τα Ίδια Κεφάλαια αυτών να εμφανίζονται ισόποσα αυξημένα. Όσον αφορά στις προβλέψεις για τις παροχές προσωπικού, σύμφωνα με την Ελληνική Νομοθεσία, υπάρχει διάταξη πρόβλεψης για τις αποζημιώσεις συνταξιοδότησης και απόλυσης προσωπικού, η οποία πρέπει να υπολογίζεται με βάση πίνακες του Ν.2112/20. Ειδική γνωμάτευση του Νομικού Συμβουλίου του κράτους, προβλέπει ότι το 40% της ανωτέρω υποχρέωσης θεωρείται λογιστικά αποδεκτό για καταχώριση. Ο 2190 αναφέρεται στη διενέργεια προβλέψεων για όλους τους πιθανούς κινδύνους, όμως στη πράξη δεν πραγματοποιείται εγγραφή για σχήματα υπεσχημένων παροχών.
2. Ο επόμενος, σε σημασία, λογαριασμός, στον οποίο καταγράφηκαν λογιστικά σφάλματα στο σύνολο σχεδόν των εξεταζόμενων επιχειρήσεων, είναι οι «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις». Και αυτό γιατί οι οικονομικές καταστάσεις μπορούν να εμφανιστούν ωραιοποιημένες, μέσω της μη διενέργειας των προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις. Ειδικότερα στις περισσότερες επιχειρήσεις δεν έχουν καταχωρηθεί Προβλέψεις ζημίας από μη είσπραξη επισφαλών απαιτήσεων, παρά το γεγονός ότι οι εν λόγω απαιτήσεις έχουν παραμείνει ανείσπρακτες για μεγάλο χρονικό διάστημα, οπότε θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι δεν πρόκειται να εισπραχθούν.
3. Το τρίτο σε σημασία εμφάνιση παραποίηση εντοπίστηκε στον λογαριασμό των Συμμετοχών σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις. Ένας από τους τρόπους που μπορεί μια εταιρεία μέσω των Συμμετοχών να παραποιήσει τα λογιστικά της αποτελέσματα είναι να τις αποτιμήσει στην υψηλότερη τιμή μεταξύ τιμής κτήσης και μέσης χρηματιστηριακής τιμής του τελευταίου μήνα της χρήσης (τρέχουσα τιμή). Στην περίπτωση που χρησιμοποιήσει μια τιμή μεγαλύτερη, τότε θα σημαίνει πως προσπαθεί να αποκρύψει τις ζημίες της. Βάση του ελέγχου, οι επιχειρήσεις θα έπρεπε να λάβουν υπόψη τους και να εμφανίσουν τις υποτιμήσεις των εν λόγω Συμμετοχών και έτσι θα ήταν υποχρεωμένες να μειώσουν αντίστοιχα τα εμφανιζόμενα κέρδη τους.

-
4. Τέταρτο σε συχνότητα εμφάνισης είναι το ποσοστό των σφαλμάτων που καταγράφηκε στην αποτίμηση των αποθεμάτων. Σύμφωνα με τις θεμελιώδεις λογιστικές αρχές η αποτίμηση των αποθεμάτων γίνεται στην χαμηλότερη αξία μεταξύ της τιμής κτήσης και της καθαρής αξίας ρευστοποίησης. Ωστόσο συνήθης πρακτική των εταιρειών είναι η αποτίμηση των αποθεμάτων στην υψηλότερη τιμή, προκειμένου να μην επιβαρυνθούν με ζημιά από απαξίωση των αποθεμάτων αυτών.
  5. Πέμπτο σε συχνότητα εμφάνισης ήταν το ποσοστό των παραποιήσεων που παρατηρήθηκε στις διενεργούμενες αποσβέσεις. Όσον αφορά στις αποσβέσεις, αν η επιχείρηση θελήσει να παρουσιάσει μια χρονιά αυξημένα κέρδη, τότε είτε δεν θα διενεργήσει καθόλου αποσβέσεις, είτε θα χρησιμοποιήσει μειωμένους συντελεστές αποσβέσεων. Αντίστοιχα αυξημένος θα εμφανιστεί και ο Ισολογισμός ως προς τα πάγια και κατά συνέπεια αυξημένο θα είναι ολόκληρο το Ενεργητικό.

Παρατηρούμε ότι στις εταιρείες που εξετάστηκαν δειγματοληπτικά δεν προκύπτει άρνηση γνώμης από τους ελεγκτές αλλά γνώμη με επιφύλαξη. Επομένως εκτός από τα παραποιήσεις που επισημάνθηκαν κατά τα άλλα οι επιχειρήσεις που αποτελούν το εξεταζόμενο δείγμα παρουσιάζουν μία ακριβή και ουσιώδη εικόνα των λογιστικών τους μεγεθών, συνεπώς δεν μπορεί να καταλογιστεί σε βάρος τους λογιστική απάτη. Συνεπώς δε μπορούμε να εξάγουμε με βεβαιότητα συμπέρασμα εάν πρόκειται για σφάλματα, σκόπιμες παραποιήσεις ή ωραιοποίηση των καταστάσεων. Ωστόσο οι επενδυτές πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους τα σχόλια των ελεγκτών, ιδίως σε περιπτώσεις όπου προκύπτουν ζημίες αντί για τα εμφανιζόμενα κέρδη.

Οι επιχειρήσεις, όπως προέκυψε από την πρωτογενή εμπειρική μας έρευνα, εκμεταλλεύονται συχνά τις αδυναμίες και τα κενά των διαφόρων νόμων και λογιστικών κανόνων και συχνά παραβιάζουν λογιστικές αρχές, προκειμένου να εμφανίσουν μία παραπλανητική εικόνα. Η επικρατέστερη τάση, όπως διαπιστώθηκε για τη χρήση 2011, ήταν η εμφάνιση ικανοποιητικών κερδών ή έστω ο περιορισμός των ζημιών για την πλειοψηφία των επιχειρήσεων. Επίσης έγινε προσπάθεια εμφάνισης υψηλότερων Ιδίων κεφαλαίων με σκοπό να περιοριστεί η εμφανιζόμενη δανειακή επιβάρυνση που υφίστανται. Η γενικότερη δυσχερής οικονομική κατάσταση πιθανότατα υπήρξε ένα καταλυτικό κίνητρο για πολλές επιχειρήσεις να διατηρήσουν μια αξιοπρεπή εικόνα στην αγορά μέσω συγκάλυψης των αδυναμιών τους. Οι στόχοι βέβαια των ανωτέρω παραποιήσεων δεν είναι ξεκάθαροι. Οι πιθανότεροι είναι η

επιθυμία τους για προσέλκυση νέων επενδυτών και κεφαλαίων και η προσωρινή επιφανειακή επικάλυψη των οικονομικών τους προβλημάτων, ιδιαίτερα προβλημάτων ρευστότητας. Γενικά οι λόγοι που οδηγούν τις εταιρείες να αλλοιώνουν εσκεμμένα τις οικονομικές τους καταστάσεις είναι διάφοροι και καλύπτουν ένα μεγάλο εύρος, από την πιστοληπτική ικανότητα, έως το ξέπλυμα ή υπεξαίρεση χρήματος. Οι λόγοι πάντα θα υπάρχουν και πάντα θα διαφοροποιούνται προκειμένου να εκλογικευτεί μια απάτη.

Για τον περιορισμό του φαινομένου της λογιστικής απάτης δεν υπάρχουν σίγουρες λύσεις. Δεσπόζουσα σημασία έχει ωστόσο η προσπάθεια εξασφάλισης της κοινοποίησης, της διαφάνειας και του επαγγελματισμού στις επιχειρηματικές διαδικασίες. Επισημαίνοντας τις αποκλίσεις μεταξύ δημοσιευμένων και αναμορφωμένων ισολογισμών, δημιουργείται η εντύπωση ότι, λόγω του αρνητικού πρόσημου, η εικόνα που παρουσιάζουν, στις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις, οι μη εισηγμένες εταιρείες, φαίνεται ότι είναι εσκεμμένα παραποιημένη. Δηλαδή οι επιχειρήσεις φαίνονται να είναι περισσότερο εύρωστες εφόσον εμφανίζουν είτε λιγότερες ζημιές από τις πραγματικές είτε περισσότερα κέρδη. Προκειμένου να αποφευχθεί από τον πάσα ενδιαφερόμενο η υιοθέτηση μιας στρεβλής εικόνας των επιχειρήσεων, απαιτείται επίσης η σε βάθος κατανόηση των κινήτρων που ωθούν τη διοίκηση στην υιοθέτηση μη αποδεκτών πρακτικών. Αυτό αποτελεί τον παράγοντα κλειδί για την πρόληψη της απάτης και την ενίσχυση των μεθόδων αποτελεσματικής διακυβέρνησης.

Σημαντικός είναι σε κάθε περίπτωση και ο ρόλος του ελληνικού δημοσίου για τη δημιουργία ενός πιστοποιητικού ελέγχου, αφού σε όλες τις εξεταζόμενες περιπτώσεις οι επιχειρήσεις συνοδεύονται από παρατηρήσεις σχετικά με ανέλεγκτες από τις αρμόδιες φορολογικές αρχές χρήσεις επί σειρά ετών. Σε αυτές τις περιπτώσεις, εάν τελικά περατωθεί ο φορολογικός έλεγχος των προηγούμενων χρήσεων, είναι πολύ πιθανό να οδηγήσει σε νέα πρόστιμα και προσαυξήσεις για τις ενδιαφερόμενες εταιρείες.

8.2 Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα

Η παρούσα έρευνα αποτελεί μία προσπάθεια μελέτης του φαινομένου των λογιστικών παραποιήσεων, υπόκειται ωστόσο σε περιορισμούς. Ο βασικότερος περιορισμός είναι χρόνος εξέτασης του δείγματος (μία μόνο εταιρική χρήση), ο

περιορισμένος γεωγραφικός χώρος που εξετάστηκε (επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται μόνο στην Ελλάδα) και το μέγεθος του δείγματος (25 μη εισηγμένες επιχειρήσεις από 5 κλάδους). Για το λόγο αυτό τα συμπεράσματα που διεξήχθησαν είναι περισσότερο ποιοτικά και όχι ποσοτικά. Προτείνεται επομένως για τον εμπλουτισμό και την επέκταση των αποτελεσμάτων, η διενέργεια μίας περισσότερο εκτενούς έρευνας, η οποία θα καλύπτει μεγαλύτερο χρονικό διάστημα (τουλάχιστον πέντε εταιρικές χρήσεις), μεγαλύτερο δείγμα επιχειρήσεων και μεγαλύτερο αριθμό εξεταζόμενων κλάδων. Ιδιαίτερη σημασία θα είχε επίσης μία σύγκριση των παραποιήσεων των οικονομικών καταστάσεων ανάμεσα σε εισηγμένες και μη εισηγμένες εταιρείες. Εν κατακλείδι η υιοθέτηση περισσότερο σύνθετων στατιστικών μεθόδων από μία μελλοντική εμπειρική έρευνα θα συμβάλλει στην εξαγωγή ενός μοντέλου πρόβλεψης των παραποιήσεων των εταιρειών και επακόλουθα στην αποτελεσματικότερη πρόληψη και την αντιμετώπιση του σχετικού φαινομένου.

Βιβλιογραφία

Ελληνική

Βλάχος Χ. και Λουκάς Α. (2007) : «2002: Το Έτος Των Λογιστικών Σκανδάλων», «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα», 4η Έκδοση, Global Training - Best Seller.

Βλάχος Χ. και Λουκάς Α. (2009) : «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα,» Εκδόσεις Παπαζήση Global training, Αθήνα.

Γκίκας Α. (2002) : «Η ανάλυση και οι χρήσεις των λογιστικών καταστάσεων» Εκδόσεις Μπένου, Αθήνα

Καζαντζής Χ. (2006) : «Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος», Business Plus, Αθήνα.

Μιχελινάκης Β. (2007) : «Sale and Lease Back Ακινήτων», Περιοδικό «Επιχείρηση»

Μπαραλέξης Σπ. (2003) : «Πανεπιστημιακές Παραδόσεις στο μάθημα της Επινοητικής Λογιστικής» Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής

Νιάρχος Ν. (2004): «Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων», Εκδόσεις Σταμούλη, 7η, Αθήνα.

Σπαθής Χ. (2002) : «Εμπειρική διερεύνηση της παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων», Λογιστής, τεύχος 570, Σεπτέμβριος σελ. 1286- 1294

Φύλιος Β. (2003) : «Δημιουργική Λογιστική (Creative Accounting)», Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα .

Walsh C. (2004) : «Αριθμοδείκτες και Management», Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα

Ξενόγλωσση

Ali Shah, Syed Zulfiqar, Butt, Safdar A. and Tariq, Yasir Bin (2011) : «Use or Abuse of Creative Accounting Techniques», International Journal of Trade, Economics and Finance, Vol. 2, No. 6, pages 531-536

Amat O. Blake J. and Dowds J. (1999) : «The ethics of creative accounting», Journal of Economic Literature, classification : M41.

Amat O. and Gowthorpe C. (2004) : «Creative Accounting: Nature, Incidence and Ethical Issues» UPF Working Paper No. 749. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://ssrn.com/abstract=563364>

American Institute of Certified Public Accountants (AICPA) (2008) : «Current Accounting Issues and Risks: An Alert For Audit Committees», Oct. 2008.

Asif Mahbub Karim, Rehana Fowzia and Md. Mamunur Rashid (2011) : «Cosmetic Accounting Practices in Developing Countries: Bangladesh Perspectives» World Journal of Social Sciences Vol. 1. No. 3. Pp. 1-15

Baralexis Sp. (2004) : «Creative accounting in small advancing countries: The Greek case», Managerial Auditing Journal, Vol. 19 Iss: 3 pp. 440 - 461

Balaciu Diana (2008) : «Is creative accounting a form of manipulation?» University of Oradea, Faculty of Economics, Department of Finance-Accounting pp. 936-940 Δημοσιευμένο <http://steconomice.uoradea.ro/anale/volume/2008/v3-finances-banks-accountancy/172.pdf>

Bhattacharya U., Daouk H. and Welker M. (2003) : «The world price of earnings opacity». The Accounting Review, Vol. 78 pp. 641-678 Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: https://faculty.fuqua.duke.edu/~charvey/Teaching/BA456_2006/Bhattacharya_The_world_price.pdf

---

Copeland R.M. (1968) : «Income smoothing», Journal of Accounting Research, VVI, Supplement, pp.101-116.

Grant Th. (2004) : «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα I.F.R.S.», Αναλυτική Παρουσίαση, Σελ. 385-393, Αθήνα, Δεκέμβριος 2004.

Griffiths I. (1992) : «Creative Accounting – How to make your profits what you want them to be», Cox & Wyman Limited, η πρώτη έκδοση έγινε το 1986 από την Unwin Hyman, London

Kazantzis Ch. (2006) : «Auditing and Internal auditing», Business Plus, Pireaus

Jameson M. (1988) : «A practical Guide to creative accounting», Kogan Page Limited

Jones M. (2011) : «Fraud and International Accounting Scandal», John Wiley & Sons, 2011 (pp.1-15 , 211 – 230)

Lendez A., Korevec J. (1999) : «How to Prevent and Detect Financial Statement Fraud» , Journal of Corporate Accounting & Finance, Vol.11 No.1, p. 47-54.

Leuz C., Nanda D. & Wysocki, P. (2003) : «Earnings management and investor protection: an international comparison.» Journal of Financial Economics, 69: 505-527. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://mit.edu/wysockip/www/papers/LNW2003.pdf>

Merchant K. and Rockness J. (1994) : «The ethics of managing earnings: An empirical investigation», Journal of Accounting and Public Policy 13, 79-94.

Mulford Ch. (2002) : «The Financial Numbers Game», Detecting Creative Accounting Practices, New York, Wiley,

Naser K. (1993) : «Creative Financial Accounting», Prentice Hall International (uk) limited

---

Healy P. and Wahlen J. (1999) : A Review of the Earnings Management Literature and Its Implications for Standard Setting. Accounting Horizons: December, Vol. 13, No. 4, pp. 365-383.

Rezaee Z. (2002) : «Causes, consequences, and deterrence of financial statement fraud», Critical Perspectives on Accounting,», 277-298.

Smith T. (1996) : «Accounting for Growth», Random House UK Limited, p. 5, 21-23, 27-28

Spathis C., M. Doumpos and C. Zopounidis (2003) : «Using client performance measures to identify factors associated with qualified audit reports in Greece», The International Journal of Accounting, 38, pp. 267-284.

Syed Zulfiqar Ali Shah, Safdar Butt, and Yasir Bin Tariq (2011) : «Use or Abuse of Creative Accounting Techniques», International Journal of Trade, Economics and Finance, Vol. 2, No. 6, December

Whelan C. and McBarnet D. (1999) : «Creative accounting and the Cross-Eyed Javelin Thrower», John Wiley & Sons Ltd.

Διαδικτυακοί τόποι

http://en.wikipedia.org/wiki/Altman_Z-score “Υπόδειγμα z-score”